CRONFA LOTERI FAWR

BIG LOTTERY FUND

2015/2016

ADRODDIAD A CHYFRIFON BLYNYDDOL

Cronfa Loteri Fawr
Adroddiad a chyfrifon blynyddol

Ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016

Wedi'i gyflwyno i Senedd y Deyrnas Unedig yn unol ag Adran 23(3) a pharagraff 21 Atodlen 4A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 a Deddf y Loteri Genedlaethol 2006).

Wedi'i roi gerbron Senedd yr Alban gan Weinidogion Yr Alban ar 19 Gorffennaf 2016.

Wedi'i roi gerbron Cynulliad Gogledd Iwerddon.

I'w argraffu ar 19 Gorffennaf 2016 yn unol â gorchymyn Tŷ'r Cyffredin.

HC 374
SG/2016/88

© Hawlfraint Cronfa Loteri Fawr, Mai 2016

Gellir atgynhyrchu testun y ddogfen hon (mae hyn yn eithrio, pan fyddant yn bresennol, yr Arfau Brenhinol a'r holl logos adrannol neu asiantaethol) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac nid mewn cyd-destun camarweiniol.
Mae'n rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Gronfa Loteri Fawr a phennu teitl y ddogfen. Pan fydd deunydd trydydd parti wedi'i adnabod, mae'n rhaid ceisio caniatâd y deiliad hawlfraint priodol.
Dylid anfon unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r cyhoeddiad hwn atom yn Cronfa Loteri Fawr,
1 Plough Place, Llundain EC4A 1DE.
Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn https://www.gov.uk/government/publications
ISBN Argraffu 9781474128599
ISBN Gwe 9781474128605

ID 15021605 07/16
Argraffir ar bapur sy'n cynnwys isafswm o 75% cynnwys ffibr wedi'i ailgylchu

Argraffir yn y Deyrnas Unedig gan Williams Lea Group ar ran Rheolydd Llyfrfa Ei Mawrhydi

Cynnwys

Rhan 1: edrych yn ôl dros y flwyddyn

1
Cyflwyniad:
Neges gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr; Ein taith Galluogi Pobl i Arwain
Tud. 8-11

2
Ein blwyddyn mewn rhifau:
Ystadegau allwedd
Tud. 12-13

3
Golwg ar draws ein rhaglenni a phortffolios
Tud. 14-23

4
Galluogi pobl i arwain: rhannu storïau
Tud. 24-33

Rhan 2: adolygiad o berfformiad

5
Ein hadroddiad perfformiad:
Ein hamcanion corfforaethol; Ein dangosyddion perfformiad allweddol; Dadansoddiad ariannol; Dadansoddiad cydraddoldebau a chyflogeion; Adroddiad cynaladwyedd
Tud. 36-49

6
Ein llywodraethu
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu; Y datganiad llywodraethu; Aelodaeth y Bwrdd a phwyllgorau; Cofrestr buddiannau; Yr uwch dîm rheoli; Yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth
Tud. 50-71

7
Ein cyfrifon
Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol; Datganiadau ariannol; Cyfrifon Memorandwm – arian cyfrifon segur
Tud. 72-106

8
Ein cefndir statudol
Tud. 107-119

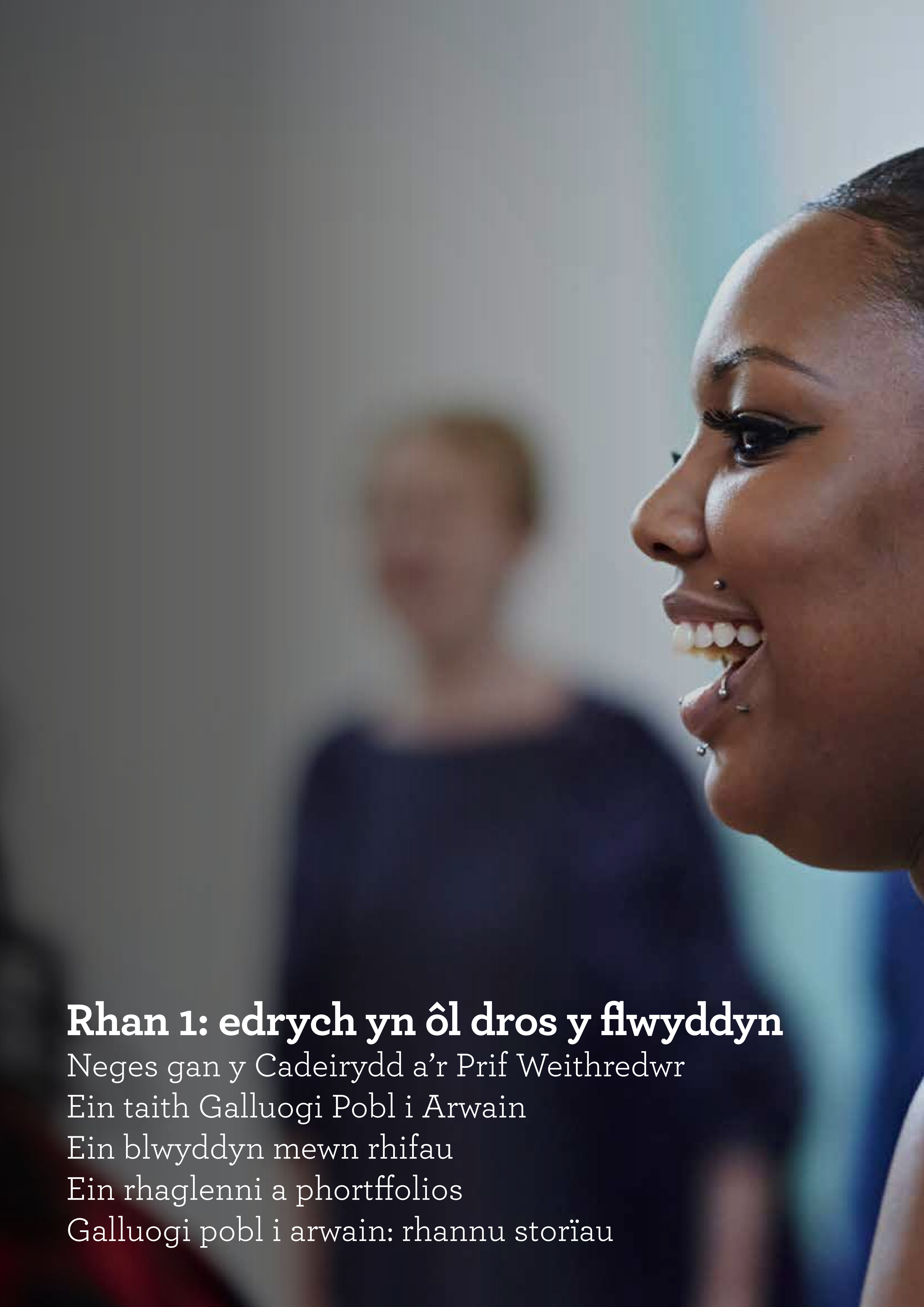

Rhan 1: edrych yn ôl dros y flwyddyn

Neges gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr
Ein taith Galluogi Pobl i Arwain
Ein blwyddyn mewn rhifau
Ein rhaglenni a phortffolios
Galluogi pobl i arwain: rhannu storïau

Neges gan y Cadeirydd

Yn ôl ym mis Tachwedd 2015, dywedodd y Prif Weinidog wrth Senedd y Deyrnas Unedig fod y Gronfa Loteri Fawr 'yn cyflawni gwaith anhygoel'. Dyma adlewyrchiad go iawn o'r gwaith y mae'r prosiectau a ariannwn yn ei wneud ar draws y Deyrnas Unedig, wedi'i wneud yn bosib gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol. Fel ariannwr cymunedol mwyaf y Deyrnas Unedig, dosbarthom ni dros 11,700 o grantiau gwerth £583 miliwn eleni, yr oedd y rhan fwyaf ohonynt am lai na £10,000. Ond mae hynny o bwys bach heb ymdrech a chreadigrwydd y bobl a'r cymunedau sy'n defnyddio'r grantiau hynny i wneud pethau gwych.

Pobl fel y rhai sy'n cymryd rhan yn y prosiect Alternatives gwych yn Ballysillan, gogledd Belfast. Maent yn defnyddio 'cyfiawnder adferol' i daclo mân droseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, mewn cymdogaethau yr effeithiwyd arnynt yn hanesyddol gan wrthdaro sectyddol. Mae cymunedau'n dod â'r rhain yr effeithir arnynt gan drosedd ynghyd, i benderfynu ar y cyd sut i gywiro'r niwed a achoswyd ac adfer cyfiawnder yn hytrach na dim ond cosbi. Dyma gynnydd gwych tuag at dorri cylch sy'n gweld pobl ifanc wedi'u datgysylltu o'u cymunedau ac yn cwympo i mewn i'r system cyfiawnder troseddol.

Mae'n ymwneud â chymunedau'n dod o hyd i atebion sy'n gweithio iddyn nhw, ac yn enghraifft berffaith o Alluogi Pobl i Arwain, ein fframwaith strategol yr oeddem newydd ei gyflwyno ar adeg Adroddiad Blynyddol y llynedd. Bu stori'r deuddeg mis diwethaf yn un o fomentwm cynyddol, gyda mentrau ariannu newydd ar draws pob gwlad yn y Deyrnas Unedig. Mae'r rhaglen Ein Dyfodol Disglair Deyrnas Unedig gyfan yn un enghraifft, gan ddod â mudiadau ynghyd o'r sectorau ieuenctid ac amgylcheddol i alluogi pobl ifanc i arwain ar newid a gwella'u hamgylchedd; er enghraifft, Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr yn cydweithio â Sustain ac eraill i gefnogi mentrau wedi'u harwain gan fyfyrwyr i dyfu bwyd carbon isel ar y campws. Dechrau ein taith yw'r fath fentrau, ond gallwn fod yn hyderus ein bod yn anelu'n bendant yn y cyfeiriad cywir.

Mae'r momentwm hwnnw wedi'u tanlinellu hefyd gan gynnydd parhaus wrth fynd i'r afael ag argymhellion Adolygiad Teirblwydd 2014. Yn yr adolygiad cawsom ein hadnabod fel mudiad parchedig a werthfawrogir a gwnaed nifer o argymhellion defnyddiol i wella'r hyn a wnawn a'n helpu ni i barhau i fod yn effeithlon ac yn effeithiol.

Ymunwyd â ni ar y Bwrdd eleni gan Nat Campbell a Rachael Robathan, y mae'r ddau ohonynt yn ychwanegiadau gwych ac eisoes yn gwneud cyfraniad rhagorol. Fel tîm, mae gennym y fraint fawr o fod yn stiward ar gyfer symiau trawsnewidiol o arian achosion da'r Loteri Genedlaethol. O rai cannoedd o bunnoedd ar gyfer Clwb Criced Westfield i brynu peiriant diffibrilio i £1.1 miliwn ar gyfer Cymdeithas Gymunedol Fullarton i greu both cymunedol newydd, rydym wedi profi'r llawenydd eto eleni o gydweithio â rhai pobl ryfeddol a disglair ledled y Deyrnas Unedig.

"Mae'n ymwneud â chymunedau'n dod o hyd i atebion sy'n gweithio iddyn nhw, ac yn enghraifft berffaith o Alluogi Pobl i Arwain"

Peter Ainsworth
Cadeirydd

"Mae'r bobl a ariannwn yn parhau i ddyfeisio syniadau ac atebion i rai o'r heriau mwyaf dyrys. Mae'n fraint i gydweithio ochr yn ochr â nhw"

Dawn Austwick
Prif Weithredwr

Neges gan y Prif Weithredwr

Ar draws y Deyrnas Unedig dros y flwyddyn ddiwethaf rwyf wedi cael fy nghroesawu gan gymunedau mentrus a deinamig sy'n awyddus i rannu eu syniadau a mewnwelediad. O bentrefwyr Toft Newton yn Lloegr yn adfer neuadd gymunedol ar dir segur y Weinidogaeth Amddiffyn, i ynyswyr Luing ar arfordir gorllewinol Yr Alban yn datblygu'r Ganolfan Ynysoedd Iwerydd ryfeddol. Ac o Bartneriaeth Cymdogaeth Colin yn Belfast sy'n adeiladu cyflogadwyedd yn eu cymuned i amrediad anhygoel Sefydliad y Deillion Caerdydd o gefnogaeth gymunedol – mae'r bobl yr wyf yn cwrdd â nhw bob amser yn gwneud argraff arnaf ac yn codi fy hwyliau.

Fel dyfarnwr grantiau, roedd lansiad ein portffolio newydd i'r Alban ym mis Tachwedd yn garreg filltir go iawn. Mae egwyddorion Galluogi Pobl i Arwain yn rhan annatod ohono, gan gymryd sgiliau a phrofiadau pobl a'r asedau yn eu cymunedau fel man cychwyn. Rydym wedi addasu'r ffordd a weithiwn i fod yn fwy cymesur – yn ein sgyrsiau gyda phobl, yr wybodaeth y gofynnwn amdani, sut rydym yn monitro ac yn deall effaith. Rydym eisiau i'r egwyddorion hyn fod yn ddilysnodau, ac maent yn gynyddol amlwg mewn rhaglenni newydd ar draws ein portffolios gwlad.

Y llynedd, myfyriais ar ein rhaglen beilot Sbarduno Syniadau, y mae ei nod oedd denu syniadau gwych ar gyfer rhannu a mabwysiadu'n ehangach ar draws y Deyrnas Unedig. Mae hynny wedi dwyn ffrwyth gyda rhai prosiectau gwych sy'n mynd i'r afael â heneiddio, megis £1.3 miliwn i drawsnewid gerddi 30 o gartrefi gofal i amgylcheddau sy'n llesol i bobl â dementia.

Mae'n un nodwedd y rôl yr ydym eisiau ei chwarae fel catalydd mewn cymdeithas sifil. Mae'n sbardun i'n sgwrs 'Dyfodol Gwneud Lles' a gychwynnwyd eleni. Mae'n dod â phobl ynghyd o bob rhan o fywyd i fwrw golwg ar gwestiynau anodd am sut mae cymdeithas yn newid a'r cyfleoedd a ddaw ochr yn ochr â hynny. Bydd yn cyfeirio ein hymagwedd ni fel ariannwr yn bendant, ac rydym yn gobeithio y bydd yn symbylu syniadau a gweithredu ar draws pob sector hefyd.

Mae gennym dipyn o ffordd i fynd o hyd i gyflawni ein gweledigaeth Galluogi Pobl i Arwain, ond mae ein camau cyntaf ymlaen yn mynd yn gynyddol yn frasgamau hyderus. Rydym wedi sefydlu rhaglen newid a all gyflwyno uchelgais yr hyn rydym eisiau ei gyflawni, peilota ymagweddau gwneud grantiau newydd ar draws ein portffolios a chychwyn ar saith prosiect blaenoriaeth gan gynnwys ailddylunio ein hymagwedd grantiau bach ac addasu ein polisïau ariannu. Trwyddi draw, rydym wedi cadw ffocws pendant ar fwyafu'r arian achosion da sy'n mynd i gymunedau, gyda'r costau gweithredu craidd yn cael eu cyfyngu i 4.4 y cant. Hoffwn ddiolch i'n staff am eu gwaith caled dros y flwyddyn ddiwethaf.

Rydym yn clywed dro ar ôl tro gan y bobl y cydweithiwn â nhw am gyflymder, cymhlethdod a graddfa'r newid y maen nhw'n ei brofi. Mae'n gyfnod priodol i ni ailystyried sut y gall cymunedau wella'u bywydau. O heneiddio'n dda i iechyd meddwl, o flynyddoedd cynnar i gyflogadwyedd, mae'r bobl a ariannwn yn

Adran un:

Ein taith Galluogi Pobl i Arwain

Lansiwyd ein fframwaith strategol, Galluogi Pobl i Arwain, ym mis Mawrth 2015. Disgrifiodd hwn ein huchelgais i newid y ffordd yr ydym yn gweithio; canolbwyntio ar gryfderau pobl wrth daclo heriau, bod yn gymesur ym mhopeth a wnawn ac y gofynnwn amdano gan y bobl y cydweithiwn â nhw, a bod yn gatalydd i bobl eraill wneud

Mae ein fframwaith yn parhau hyd at 2021 ac yn disgrifio chwe egwyddor ar gyfer y ffordd y byddwn yn cyflawni ein huchelgais. Eleni, mae ein proses dyfarnu grantiau wedi dechrau adlewyrchu'r egwyddorion hyn, er enghraifft:

- Portffolio newydd yn Yr Alban – gyda ffocws ar brosiectau sy'n cynnwys pobl ym mhob cam, adeiladu ar yr hyn sydd ganddynt i'w gynnig, a dod ynghyd gydag eraill sy'n gwneud gwaith gwych yn eu hardal.
- Rhaglen Pobl a Chymunedau newydd yng Ngogledd Iwerddon i gefnogi pobl i adeiladu ar eu cryfderau a chysylltu adnoddau a gwasanaethau yn eu cymuned.
- Rhaglen Creu Eich Lle newydd yng Nghymru i alluogi cymunedau i arwain ar gadwraeth neu drawsnewid eu hamgylchedd lleol.
- Menter Merched a Menywod yn Lloegr i rymuso merched a menywod i gymryd rheolaeth ar eu bywydau.
- 13 o grantiau Sbarduno Syniadau ar draws y Deyrnas Unedig i bobl a mudiadau sy'n tyfu syniadau ac arfer gwych ar gyfer heneiddio'n dda.
- Menter Prosiectau'r Bobl, a gyflwynwyd mewn partneriaeth â Camelot ac ITV, a rodd gyfle i bobl leol ar draws y Deyrnas Unedig bleidleisio dros ddeiliaid grant bach yn eu hardal i dderbyn arian ychwanegol ar gyfer eu gwaith, gan arddangos ystod o brosiectau cymunedol rhagorol yn y broses.

Dyma'r camau cyntaf ar ein taith, ac rydym yn gweithio tuag at gerrig milltir allweddol dros y flwyddyn nesaf, fel lansio portffolio ariannu newydd yn Lloegr, ac ailddylunio ein rhaglen grantiau bach.

Chwe egwyddor allweddol cyflwyno Galluogi Pobl i Arwain

1 Hyder, nid rheolaeth

We trust in people's ability to make great things happen, believing that our funding should enable rather than control.

2 Prosesau syml, barn dda

Rydym yn defnyddio prosesau syml a chymesur sy'n ein galluogi i ffurfio barn dda.

3 Cryfderau pobl

Rydym yn dechrau gyda'r hyn y gall pobl ei gyfrannu, a'r potensial yn eu syniad.

4 Catalydd i bobl eraill

Rydym yn gwrando ar, dysgu gan, gweithredu ar ac yn hwyluso'r pethau sydd o bwys i bobl, cymunedau a'n partneriaid.

5 Cyfeiriad a rennir, ymagweddau amrywiol

Rydym yn gwerthfawrogi amrywiaeth y cymunedau rydym yn gweithio gyda nhw ar draws y DU, yn gyson o ran yr ansawdd a'r cyfleoedd a gynigiwn, ac yn cefnogi pobl i daclo anghydraddoldeb.

6 Defnyddio adnoddau'n dda

Rydym yn gwneud dewisiadau gwybodus am yr adnoddau a roddir i ni gan chwaraewyr y Loteri Genedlaethol: gyda gwybodaeth, gyda phobl a gydag arian, ac mewn ffordd sy'n amgylcheddol gynaliadwy.

Adran dau:

Ein blwyddyn mewn rhifau

Ystadegau allweddol

11,779
nifer y dyfarniadau a wnaed

91.3%
o ddyfarniadau i'r sectorau gwirfoddol a chymunedol

£276
y dyfarniad lleiaf, a wnaed trwy Communities and Families Fund

£583 miliwn
gwerth y dyfarniadau a wnaed

89.1%
o ddyfarniadau'n llai na £10,000

6.0%
cyfanswm costau gweithredu

£33 miliwn
y dyfarniad mwyaf, a wnaed i'r Gymdeithas Frenhinol Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Mae gwerth y dyfarniadau rydym wedi'u gwneud eleni'n sylweddol is na 2014/15. Mae hyn oherwydd amseru penderfyniadau grant ac nid yw'n cynrychioli newid parhaus yn ein capasiti i wneud dyfarniadau grant.

Roedd dyfarniadau grant yn anarferol o uchel y llynedd oherwydd y dyfarniad o £149 miliwn i'r Ymddiriedolaeth Power to Change, tra bod y swm yn is na'r hyn a ddisgwyliwyd eleni oherwydd peth oedi i'n rhaglen cyllid cyfatebol Ewropeaidd.

Gwneud grantiau ar lawr gwlad

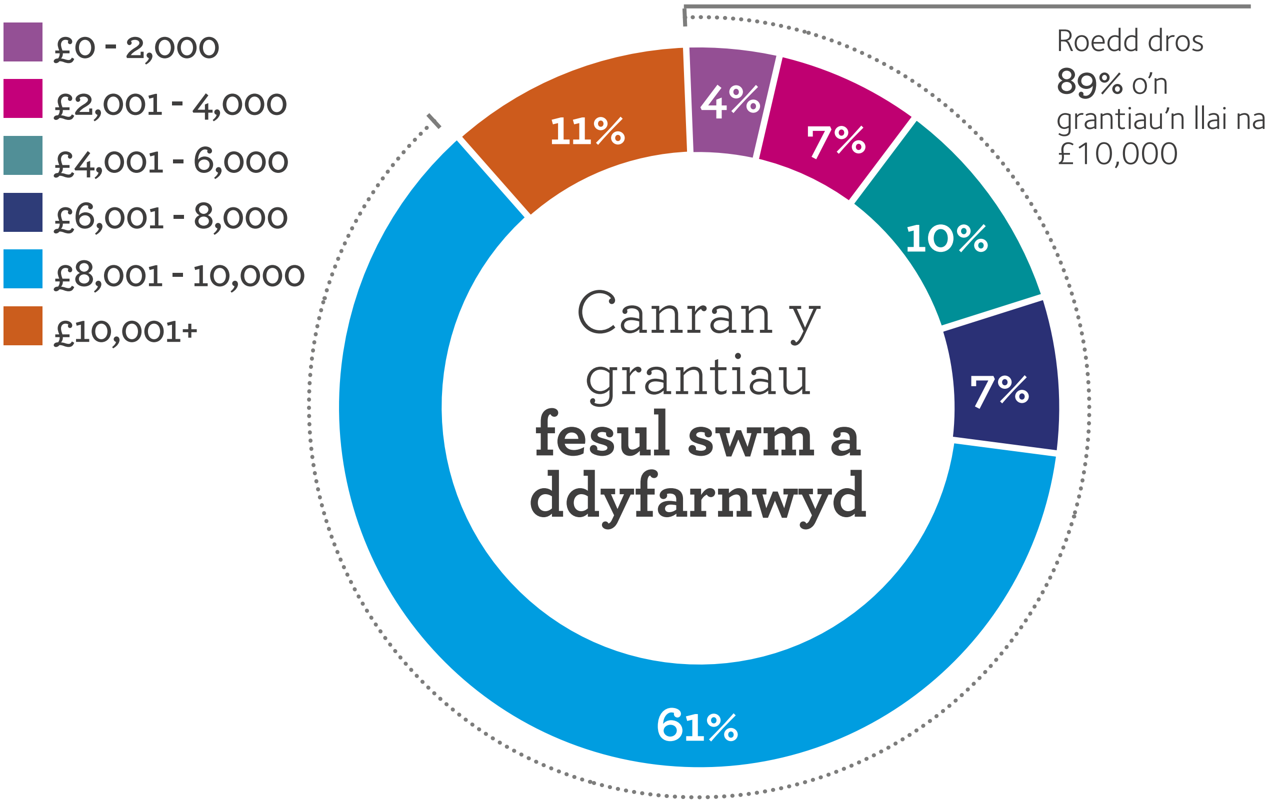

Derbyniodd Neuadd Pentref Llanfechain £5,000 gan Arian i Bawb i brynu cyfarpar i redeg digwyddiadau yn neuadd y pentref.

Adran tri:

Trosolwg o'n rhaglenni a phortffolios

Lloegr

Trwy ein rhaglenni ariannu agored, Arian i Bawb a Reaching Communities, buddsoddom ni dros £240 miliwn mewn mwy na 6,500 o brosiectau.

The Bikery

Darllen mwy ar dudalen 27

Daeth bobl atom gydag ystod amrywiol o syniadau i wella'u cymunedau, o £500 ar gyfer Bicester Widows Club er mwyn rhedeg digwyddiadau cymdeithasol i leihau unigedd i dros £400,000 i Backup Trust i gefnogi pobl sydd ag anafiadau madruddyn y cefn i fyw'n annibynnol.

Mae graddfa a chwmpas yr ariannu agored hwn yn rhoi mewnwelediad rhagorol i ni i'r heriau a chyfleoedd y mae cymunedau'n eu hwynebu, gan alluogi ni i ddatblygu cyfleoedd ariannu newydd wedi'u targedu ar gyfer pobl sy'n gwneud gwaith gwych mewn ardaloedd penodol.

Er enghraifft, lansiwyd ein menter Merched a Menywod yn yr haf i gefnogi merched a menywod i gymryd rheolaeth ar eu bywydau mewn ffyrdd sydd o bwys iddyn nhw. Mae'n ariannu partneriaethau ar gyfer gweithgareddau a lunnir gan fenywod a merched eu hunain, gan alluogi nhw i daclo materion megis camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl, trais domestig a digartrefedd, gan fuddsoddi cyfanswm o £4.5 miliwn. Lansiwyd Help Through Crisis hefyd, gan fuddsoddi £30 miliwn mewn prosiectau sy'n cynnig cefnogaeth, cyngor ac eiriolaeth wedi'u teilwra er mwyn i bobl leihau caledi a'r risg o galedi. Bydd prosiectau'n cefnogi pobl i oresgyn heriau uniongyrchol, a hefyd i gynllunio ar gyfer eu dyfodol ac osgoi argyfwng yn y dyfodol.

Mae ein buddsoddiadau strategol parhaus yn rhoi £570 miliwn yn nwylo dros 60 o bartneriaethau lleol i adeiladu ymagweddau ac arfer newydd a chadarnhaol o gwmpas rhai o'r heriau mwyaf sy'n wynebu cymunedau, fel heneiddio a datblygu'r blynyddoedd cynnar.

Buddsoddiadau hir dymor yw'r rhain sy'n rhedeg ar gyfer hyd at ddeng mlynedd, ond rydym eisoes yn gweld tystiolaeth gadarnhaol yn dod i'r amlwg. A bydd gan y bobl y mae'r rhaglenni hyn yn cydweithio â nhw ddylanwad leol a chenedlaethol, er enghraifft arwain hyfforddiant uniaethu ar gyfer meddygon yn Swydd Efrog, cyfrannu at adolygiadau polisi'r llywodraeth gan y Swyddfa Gartref a'r Adran Gwaith a Phensiynau.

Mae 18 mis cyntaf y rhaglen Fulfilling Lives yn Lambeth, Southwark a Lewisham yn awgrymu gostyngiad 44 y cant mewn costau cyfiawnder troseddol, iechyd meddwl a chamddefnyddio sylweddau i'r system

Rydym wedi parhau i gydweithio ag ystod o bobl i gefnogi cymdeithas sifil ffyniannus. Agorwyd y Gronfa Gynaladwyedd Leol £20 miliwn ar ran y Swyddfa Cymdeithas Sifil. Mae hyn yn cefnogi mudiadau menter wirfoddol, cymunedol a chymdeithasol bach i ganolig i ddeall eu cryfderau a chyfleoedd i wella'r ffordd y maen nhw'n gweithio, a derbyn ariannu i wneud newidiadau i'w model busnes. Rydym wedi gweithio gyda Sefydliad Young ar fenter newydd o'r enw Communities Can i gyrraedd y mudiadau lleiaf mewn pum ardal sydd wedi'i chael hi'n anodd cael mynediad at ariannu'n flaenorol.

Mae'r rhaglen yn darparu cyngor a datblygu i bobl a grwpiau cymunedol i'w helpu adeiladu eu sgiliau a hyder. Rydym wedi parhau i chwarae rôl allweddol wrth adeiladu'r farchnad buddsoddiad cymdeithasol yn y Deyrnas Unedig, fel partner yn y Gronfa Dwf gwerth £45 miliwn a lansiwyd ym mis Mawrth2015, ac wrth estyn Big Potential er mwyn i fudiadau mwy datblygedig gystadlu am fuddsoddiadau a chontractau mwy sylweddol.

Rydym wedi buddsoddi £20 miliwn pellach ym mharciau a mynwentydd Lloegr mewn partneriaeth â Chronfa Dreftadaeth y Loteri. Mae'r ariannu'n cefnogi pobl a chymunedau i gymryd rhan mewn rhedeg ac adnewyddu eu mannau gwyrdd. Mae'n estyniad o bartneriaeth hirbarhaus a llwyddiannus sydd wedi gweld buddsoddiad gwerth bron £290 miliwn er 2006.

Hefyd, rydym wedi cyflwyno dwy rownd ariannu trwy ein rhaglen Building Better Opportunities, sy'n darparu arian cyfatebol gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop, gwerth bron £200 biliwn. Rydym yn cydweithio â Phartneriaethau Menter Lleol ar draws Lloegr i gefnogi mudiadau i gael mynediad at gyfleoedd Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer prosiectau i wella cyflogadwyedd a chynhwysiad cymdeithasol.

Yr Alban

Diffiniwyd ein blwyddyn trwy ddatblygu a lansio portffolio ariannu newydd a fydd yn helpu pobl yn Yr Alban i arwain ar wella'u bywydau a'u cymunedau.

Connects2Project

Darllen mwy ar dudalen 30

Wrth ei wraidd, mae'r ymagwedd newydd yn ymwneud â chael ei harwain gan bobl, bod yn seiliedig ar gryfderau a bod yn gysylltiedig. Byddwn yn cefnogi prosiectau a all ddangos sut maent yn cynnwys y bobl y byddant yn cydweithio â nhw, sut maent yn adeiladu ar gryfderau ac asedau sydd eisoes yn bodoli yn y gymuned, a sut maent yn gysylltiedig â phobl sy'n gweithio i beri i bethau gwych ddigwydd. Mae'r ymagwedd newydd hon yn symleiddio'r daith ymgeisio hefyd, fel ein bod yn gymesur yn yr hyn y gofynnwn i ymgeiswyr. Bydd y portffolio'n rhannu £250 miliwn dros bum mlynedd, gyda grantiau'n amrywio o £10,000 i £1 miliwn.

Roeddem yn ddiolchgar am gefnogaeth gan ystod eang o'n budd-ddeiliaid yn Yr Alban a'n helpodd i ddatblygu ein hymagwedd. Lansiodd ein cynnig newydd ym mis Tachwedd 2015, ac aeth aelodau'r tîm allan ar draws y wlad i ddathlu gwaith prosiectau a ariannwyd o Lerwick yn Shetland i Burnfoot yn y gororau a Barra ar Ynysoedd y Gorllewin.

Cyn lansio ein portffolio newydd caeom ein rhaglen Investing in Communities, a oedd wedi rhedeg er 2006. Bu'r rhaglen hon, a'r gwaith rhyfeddol a wnaed gan y prosiectau a ariannwyd ganddi, yn sylfaen i ddatblygu ein hymagwedd, gan helpu ni i ddeall cryfderau a darparu sail ar gyfer cyrraedd pob cymuned yn Yr Alban. Mae Arian i Bawb yn parhau i ddarparu cyfleoedd grantiau bach yn amrywio o £500 i £10,000.

Mae dros 90,000 erw o dir sy'n eiddo i'r gymuned wedi'i gefnogi trwy Land Fund, gan alluogi 71,000 o bobl mewn 52 o gymunedau i elwa.

Mae Scottish Land Fund, yr ydym yn ei dosbarthu ar ran Llywodraeth Yr Alban, ochr yn ochr â Menter yr Yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, yn parhau i gael effaith ddofn ar gymunedau, gan ddarparu cyfleoedd newydd i berchen ar dir ac adeiladau sydd o bwys iddynt.

Mae dros 90,000 erw o dir sy'n eiddo i'r gymuned wedi'i gefnogi trwy Land Fund, gan alluogi 71,000 o bobl mewn 52 o gymunedau i elwa. Mae Llywodraeth Yr Alban wedi cynyddu'r swm sydd ar gael i Scottish Land Fund fwy na theirgwaith i £10 miliwn y flwyddyn rhwng 2016 a 2020.

Mae ein rhaglen Young Start, sy'n dyfarnu arian o gyfrifon banc a chymdeithas adeiladu segur, yn parhau i gefnogi prosiectau i helpu pobl ifanc i gyrraedd eu potensial. Ymysg yr uchafbwyntiau eleni oedd ffair yrfaoedd arbennig yng Ngŵyl Wyddoniaeth Ryngwladol Caeredin.

Y llynedd lansiwyd rownd dau'r rhaglen Our Place - dull blaengar o roi rheolaeth dros fuddsoddiadau Loteri i bobl yn eu hardal leol. Perthnasoedd pum mlynedd yw'r rhain sy'n gweithio'n ddwys gyda chymunedau i adeiladu eu sgiliau a hyder i beri i newid cadarnhaol ddigwydd. Mae'r saith cymdogaeth hynny wedi bod yn datblygu eu blaenoriaethau a chynlluniau a rennir ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

Gogledd Iwerddon

Mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi gweld newidiadau mawr yn y ffordd yr ydym yn ariannu yng Ngogledd Iwerddon. Lansiwyd ein rhaglen ariannu £60 miliwn agored, People and Communities, ym mis Ionawr 2016.

South Belfast Roundtable
Darllen mwy ar dudalen 25

Mewn cyffredin â'n portffolio newydd yn Yr Alban, mae portffolio Gogledd Iwerddon yn anelu at gefnogi pobl a chymunedau gyda phrosiectau sydd wedi'u harwain gan bobl, yn seiliedig ar gryfderau ac yn gysylltiedig.

Bydd grantiau o'n rhaglen People and Communities yn amrywio o £30,000 i £500,000, ac mae'r rhaglen yn agored am bum mlynedd. Mae hefyd yn cynnwys cymesuredd wrth ei gwraidd - rydym yn annog pobl i gael sgwrs anffurfiol gyda ni cyn ymgeisio, ac yn symleiddio'r daith ymgeisio cymaint â phosib.

Rydym yn parhau i gefnogi cannoedd o brosiectau llawr gwlad ar draws Gogledd Iwerddon trwy grantiau Arian i Bawb bach. Y llynedd, dyfarnwyd mwy na £4.4 miliwn i 418 o fudiadau a phrosiectau. Adnewyddon ein hymagwedd ym mis Ionawr2016 i wneud y broses yn symlach, y ffurflen gais yn fyrrach a'r broses gwneud penderfyniadau'n gyflymach – dywed ein cwsmeriaid wrthym fod hyn wedi gwneud gwahaniaeth mawr.

Ym mis Chwefror 2016 dyfarnwyd ein grantiau cyntaf o dan y rhaglen Empowering Young People, sy'n galluogi pobl ifanc i arwain ar ymdopi â'r heriau yn eu bywydau. Mae hyn yn cynnwys prosiectau fel Essential Potential, yn gweithio gyda phobl ifanc sy'n wynebu heriau wrth gael mynediad i gyflogaeth trwy ddarparu hyfforddiant a mynediad i fentora gan gymheiriaid gan bobl sydd â chefndiroedd tebyg. Rydym wedi recriwtio 10 person ifanc i helpu arwain ar y rhaglen £50 miliwn hon, gan gymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau a gweithredu fel llysgenhadon a all ennyn diddordeb pobl ifanc mewn cyfleoedd ariannu.

"Dwi'n gwneud mwy na dim ond datblygu fy sgiliau, dw i'n defnyddio fy mhrofiadau i helpu pobl ifanc eraill nad wyf yn eu nabod hyd yn oed ac yn rhoi rhywbeth yn ôl i fy nghymuned"

Siobhan O'Reilly, 18 oed
Newtownhamilton, Swydd Armagh

Un o'n llysgenhadon yw Siobhan O'Reilly, 18 oed, o Newtownhamilton, Swydd Armagh, gofalwr ifanc i'w rhieni sy'n anabl. Meddai, "Dwi'n gwneud mwy na dim ond datblygu fy sgiliau, dw i'n defnyddio fy mhrofiadau i helpu pobl ifanc eraill nad wyf yn eu nabod hyd yn oed ac yn rhoi rhywbeth yn ôl i fy nghymuned".

Buddsoddwyd tua £19 miliwn mewn 28 o brosiectau trwy ein rhaglen Supporting Families hefyd. Mae hyn yn helpu teuluoedd i ymdopi gydag unigedd, diweithdra, anabledd, mabwysiadu, maethu a materion eraill. Mae enghreifftiau'n cynnwys South Tyrone Empowerment Programme sy'n cefnogi teuluoedd lleiafrifoedd ethnig â phlentyn o dan 12 oed i gryfhau eu cysylltiadau â'r gymuned a gwasanaethau lleol, a Northern Ireland Hospice, sy'n rhoi cefnogaeth ymarferol ac emosiynol i deuluoedd sy'n ymdopi â chyflwr plentyn sy'n cyfyngu ar fywyd.

Cymru

Mae ein gwaith yng Nghymru yn ymwneud â chreu cyfleoedd i bobl a chymunedau wneud pethau rhyfeddol. Dros y flwyddyn ddiwethaf dyfarnwyd bron £23 miliwn i 953 o brosiectau ar draws Cymru, gan alluogi cymunedau i gyflawni pethau gwych ar lefel leol a chenedlaethol.

The Wave Project
Darllen mwy ar dudalen 30

Agorodd Creu Eich Lle ym mis Ionawr 2016, ein rhaglen newydd gyntaf yng Nghymru i gynnwys nodweddion ein hymagwedd Galluogi Pobl i Arwain. Mae'r Gronfa £8.8 miliwn hon yn cyfuno arian achosion da'r Loteri Genedlaethol ac arian cyfrifon segur i alluogi pobl a chymunedau i wireddu eu gweledigaeth eu hunain ar gyfer eu hamgylchedd lleol. Bydd y grantiau'n amrywio o £500,000 i £2 miliwn ar gyfer prosiect saith mlynedd. Dechreuom y rhaglen gyda chyfres o ddigwyddiadau budd-ddeiliaid a alluogodd gymunedau i hygyrchu arbenigedd a chyngor i ddatblygu eu syniadau cyn ymgeisio. Rydym yn edrych ymlaen at weld sut mae'r syniadau hyn yn ffynnu dros y blynyddoedd i ddod.

Mae'r grantiau bach sydd ar gael trwy ein rhaglen Arian i Bawb yn parhau i gael eu defnyddio gan bobl i gyflawni pethau gwych ar lefel leol iawn. Er enghraifft, Cylch Meithrin Aberhonddu ym Mhowys, sy'n cefnogi teuluoedd ag aelodau byddar neu drwm eu clyw i ddefnyddio iaith arwyddion Makaton yn Gymraeg. Ac mae'r prosiect Same But Different yn Sir y Fflint wedi defnyddio ffotograffiaeth ac adrodd storïau i godi ymwybyddiaeth o blant sydd â chlefydau a syndromau anghyffredin nid yn unig Nghymru ond ar draws y byd.

Mae grantiau mwy sylweddol ar gael yng Nghymru trwy ein rhaglen Pawb a'i Le, yn buddsoddi mewn prosiectau sy'n annog pobl i gydweithio dros fuddion a rennir ac ehangach. Un o'r prosiectau a ariannom y llynedd oedd The Wave Project ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Mae'r cwmni buddiant cymunedol hwn yn defnyddio eu grant i redeg clwb syrffio i bobl ifanc sydd ag anawsterau iechyd meddwl neu mewn perygl o allgau cymdeithasol. Darllen mwy ar dudalen 30.

Dyfarnwyd grant i'r Gwasanaeth Cyngor Ariannol hefyd i beilota a gwerthuso effaith ymyraethau magu plant ar allu ariannol plant trwy gynyddu ymwybyddiaeth rhieni a rhoi'r dymuniad, hyder a gallu er mwyn iddynt ddatblygu'r genhedlaeth nesaf o oedolion sy'n fedrus gydag arian.

"Dyma'n profiad cyntaf felly rydym yn wefr i gyd...mae cael cefnogaeth gan y cyhoedd yn wych!"

Brenda Fogg, Hope Restored Llandudno

Eleni cafwyd rownd arall o Gafael mewn Grant, gan ddarparu hyd at £25,000 i bum grŵp ym Môn, Conwy a gogledd Gwynedd. Penderfynwyd yr enillwyr trwy bleidlais gyhoeddus a redwyd ar y cyd gyda'r cyfryngau lleol. Bu hwn yn ddull defnyddiol o gyrraedd mudiadau nad ydym wedi'u hariannu'n flaenorol a chynyddu ymwybyddiaeth o'n cynnig ariannu ehangach. Er enghraifft, meddai Brenda Fogg o Hope Restored, sy'n cefnogi pobl ddigartref yn Llandudno, a enillodd am y tro cyntaf: "Dyma'n profiad cyntaf felly rydym yn wefr i gyd...mae cael cefnogaeth gan y cyhoedd yn wych!"

Parhawyd i ddatblygu a chyflwyno ystod o raglenni ariannu ar y cyd a'r rhai nad ydynt wedi'u hariannu gan y Loteri er mwyn mwyafu effaith ein hariannu mewn cymunedau ar draws Cymru. Eleni, trwy Ar y Blaen 2, rhaglen i ddosbarthu arian sydd wedi gorwedd yn segur mewn cyfrifon banc a chymdeithas adeiladu yn y DU ers 15 mlynedd neu fwy, dyfarnwyd £10 miliwn i gefnogi a darparu lleoliadau gwaith ar gyfer pobl ifanc 16-25 oed ag anableddau neu anawsterau dysgu gan gynnwys anhwylder sbectrwm awtistiaeth. Un o nodau positif niferus y rhaglen yw cynyddu cyfleoedd pobl ifanc i gyrchu cyflogaeth hir dymor gynaliadwy.

Wrth edrych tua'r flwyddyn i ddod, byddwn yn galluogi cymunedau gwledig i daclo heriau tlodi gwledig trwy raglen ariannu £13.5 miliwn newydd. Hefyd, byddwn yn dyfarnu hyd at £4.5 miliwn fel rhan o rownd nesaf ein rhaglen Trosglwyddo Asedau Cymunedol, sy'n ceisio rhoi perchnogaeth a rheolaeth i gymunedau dros dir ac adeiladau yn eu hardal leol. A dyfarnu hyd at £4 miliwn trwy ein menter Sgiliau Trydydd Sector newydd.

Deyrnas Unedig

Mae ein portffolio Deyrnas Unedig yn adeiladu ar y gorau o'r hyn rydym yn ei weld ac yn ei wneud yn ein portffolios gwlad, ac yn cynnig cyfle i dyfu syniadau ac arfer yn ehangach.

Active Plus

Darllen mwy ar dudalen 26

Un o egwyddorion craidd y rhaglen yw y gallwn ni weithredu fel catalydd i bobl eraill sy'n gwneud gwaith gwych, gan gydnabod sefyllfaoedd efallai nad ydym ni'n arbenigwyr ynddynt ac y gallwn gefnogi'r rhai sy'n arbenigwyr. Gweithiom gydag ystod o bartneriaid i'w cefnogi i ddatblygu prosiectau a all helpu pobl i gael profiad mwy cadarnhaol o heneiddio. Mae enghreifftiau'n cynnwys y fenter Learning through Landscapes i drawsnewid mannau awyr agored mewn 30 o gartrefi gofal ar draws y Deyrnas Unedig i gerddi sy'n llesol i bobl â dementia (gallwch ddarllen mwy ar dudalen 31), a prosiect treftadaeth Historypin sy'n dod â phobl ynghyd i rannu a chofnodi atgofion ar ffurf ffotograffau, dogfennau, sain a ffilmiau.

Rydym wedi buddsoddi £2 miliwn mewn One Digital hefyd, menter newydd i helpu pobl datblygu eu sgiliau digidol sylfaenol. Rydym yn gweithio Digital Unite, Age UK, Citizens Online a Cyngor Mudiadau Gwirfoddol Yr Alban i recriwtio rhwydwaith o fwy na 1,400 o eiriolwyr digidol. Yna byddant yn gweithio i gefnogi pobl eraill i adeiladu sgiliau a hyder wrth ddefnyddio offer ar-lein i wella'u bywydau.

Ym mis Mai 2015 gwnaethom ymateb i ddaeargryn Nepal trwy roi £2 miliwn o'n ffrwd ariannu ryngwladol yn nwylo pobl sy'n bwrw 'mlaen gydag ailadeiladu eu cymunedau.

Rhodd Prosiectau'r Bobl gyfle i gyhoedd y Deyrnas Unedig benderfynu sut y gallai £3 miliwn wneud gwahaniaeth yn eu hardal leol ac adeiladu ar grantiau bach blaenorol fel Arian i Bawb

Eleni daethom ynghyd gydag ITV i gyflwyno Prosiectau'r Bobl, gan adeiladu ar raglen Miliynau'r Bobl. Rhodd hyn gyfle i gyhoedd y Deyrnas Unedig benderfynu sut y gallai £3 miliwn wneud gwahaniaeth yn eu hardal leol ac adeiladu ar grantiau bach blaenorol fel Arian i Bawb. Llwyddodd tri phrosiect ym mhob rhanbarth ITV i ennill arian ychwanegol i adeiladu ar y gwaith gwych yr oedent yn ei wneud eisoes. Pleidleisiodd bron 150,000 o bobl ar draws y wlad.

"Wrth fyfyrio ar ein hymgyrch, rydym ni wedi dysgu llawer, a heb ystyried p'un a oeddem wedi ennill ai beidio, roeddem yn gwerthfawrogi'r profiad, sylw a chefnogaeth yn fwy na dim byd arall"

Benjamin Jones, Cyfarwyddwr Project Seagrass

Eleni lansiwyd Ein Dyfodol Disglair, portffolio £33 miliwn o 31 o brosiectau ar draws y Deyrnas Unedig sy'n anelu at roi cyfle i 50,000 o bobl ifanc arwain ar newidiadau amgylcheddol yn eu cymunedau. Wedi'i harwain gan y Gymdeithas Frenhinol Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt (RSWT), mae'n dod â phobl ynghyd ar draws y sectorau ieuenctid a'r amgylchedd i greu set o brosiectau sy'n adeiladu sgiliau a gwybodaeth pobl ifanc, yn ogystal â gwella amgylcheddau lleol.

Rydym wedi parhau i gyflwyno Cronfa Cymunedau'r Arfordir, gan ddosbarthu £2 miliwn ar ran Llywodraeth y Deyrnas Unedig hefyd; gan gefnogi pobl sy'n byw mewn rhannau arfordirol y Deyrnas Unedig i drawsnewid eu hardal a chreu cyfleoedd economaidd newydd.

Caeredin, Yr Alban

Adran pedwar:

Galluogi pobl i arwain: rhannu storïau

Y Prosiect Sorted

Pan gyfeiriwyd Heather, 40 oed, at The Sorted Project yng Nghaeredin, roedd hi'n gaeth i gyffuriau, wedi dioddef nifer mawr o drawmâu bywyd ac wedi ceisio lladd ei hun. Erbyn hyn mae hi ar fin cymhwyso i fod yn gapten bad camlas ac mae hi'n eirioli'n angerddol dros y prosiect ailsefydlu unigryw a ddaeth â chwa o awyr iach yn ôl i'w bywyd.

Mewn ymagwedd arloesol at gefnogi ailsefydlu yn sgil cam-drin sylweddau, mae'r prosiect yn lesio bad camlas trawst lydan unwaith yr wythnos i fynd â chriw o 20 o bobl o'r ardal leol i fyny ac i lawr Camlas yr Undeb, weithiau mor bell ag Olwyn Falkirk i weld y 'Kelpies' prydferth.

Anogir pawb i gymryd rhan yn y gweithgareddau cymdeithasol yn ogystal â chydio mewn trin a thrafod y bad a rhedeg y diwrnod.

"Mae'r amgylchedd cefnogol, y profiad ymdrochol a'r hwyl a gwahaniaeth pur i'w gweld yn fformiwla ffyniannus"

Karen Bradford

Dywed rheolwr y prosiect, Karen Bradford, fod y rhan fwyaf o'r criw, fel Heather, yn dod i'r prosiect yn bryderus a gyda diffyg hyder, ond bod yr amgylchedd cefnogol, y profiad ymdrochol a'r hwyl a gwahaniaeth pur i'w gweld yn fformiwla ffyniannus".

Meddai Heather, sy'n wych wrth y llyw a bellach yn rhedeg ei gweithgareddau ei hun i bobl ar ddechrau eu taith ailsefydlu: "Gall ailsefydlu fod yn brofiad unig a brawychus, ond gwnaeth bad camlas The Sorted Project i'r daith arw deimlo'n fwy diogel. Mae gennyf ddiben newydd i fy mywyd nawr ac rwy'n hollol ymroddedig i helpu eraill sydd mewn sefyllfa debyg i ddod o hyd i'w diben nhw."

Hope Restored

Mae prosiect yn Llandudno'n cynnig llinell fywyd hollbwysig ar gyfer pobl ddigartref yr ardal.

Pan ffodd Brenda Fogg rhag ei gwr ymosodol, aeth hi'n ddigartref. Daeth hi ar draws grŵp o'r enw Sandwich Seekers a bydd hi bob amser yn cofio pa mor ddiolchgar y bu hi am y brechdanau yn yr adeg honno o anobaith.

Heddiw, mae Brenda'n arwain y prosiect hwnnw, y mae hi wedi'i alw'n Hope Restored. Erbyn hyn mae'n ganolfan galw heibio yn Neuadd Eglwys Gloddaeth ar gyfer cymuned ddigartref yr ardal, gan gynnig te, bwyd, dillad, blancedi a phebyll ynghyd â chyngor ar hygyrchu budd-daliadau gwladol a thai.

Y llynedd, ymgeisiodd Brenda am grant gan y rhaglen Gafael mewn Grant yng Nghymru, a welodd y cyhoedd yn pleidleisio dros bwy yr oeddent am iddynt dderbyn arian grant. Gyda'r grant, gallai'r prosiect brynu mwy o bebyll, bagiau cysgu a mân nwyddau cyffredinol angenrheidiol i helpu pobl i oroesi'r gaeaf.

Meddai Brenda, "Hope Restored yw ein henw ni gan i un o'r cleientiaid sy'n dod yma ddweud ein bod yn rhoi gobaith iddo, a dyna'n union beth yw ein nod."

Conwy, Cymru

South Belfast Roundtable

"Mae hwn yn rhoi cymhwyster i mi y gallwn ei ddefnyddio mewn sefyllfa waith yn y dyfodol. Mae'r prosiect hwn yn rhoi ail gyfle i geiswyr lloches fel ni."

Belfast, Gogledd Iwerddon

Mae'r mudiad hwn yn ne Belfast yn dod â grwpiau cymunedol ynghyd i herio hiliaeth a hyrwyddo amrywiaeth. Mae'r prosiect yn hyfforddi pobl, gan gynnwys ymfudwyr a ceisiwyr lloches, mewn sgiliau cegin sylfaenol, gan gynyddu eu sgiliau a'u hyder.

Ar draws Gogledd Iwerddon

Voice of Young People in Care

Mae Voice of Young People in Care (VOYPIC) yn cynnig ystod o hyfforddiant, cyrsiau a gweithgareddau i bobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal ar draws Gogledd Iwerddon i helpu gwella'u sgiliau a chyfleoedd ar gyfer y dyfodol.

Mae Leah (20 oed), o Ballyclare, Swydd Antrim, yn meddwl bod ei hunanhyder a hunanymwybyddiaeth gynyddol yn dystiolaeth o'i chyfranogiad ym mhrosiect Gwasanaeth Cymryd Rhan y grŵp.

"Mae cymryd rhan mewn paneli cyfweld, siarad â gwleidyddion ac ymgyrchu dros newid wedi gwneud i mi deimlo fy mod yn gwneud rhywbeth defnyddiol, ac ar ben hynny mae wedi fy ngwneud yn fwy angerddol am y newid yr wyf eisiau ei weld yn y system ofal.

"Roeddwn eisiau anghofio am fy ngorffennol, ond gyda chefnogaeth gwelais y lles y gallwn ei wneud petawn i'n rhannu fy mhrofiadau ac ymgyrchu dros newid," meddai Leah.

Ariennir VOYPIC gyda grant o £599,688 gan ein rhaglen Reaching Out: Empowering Young People yng Ngogledd Iwerddon.

Active Plus Communities

"Diolch i'r prosiect hwn rwyf bellach yn canolbwyntio ar yr hyn y gallaf ei wneud heb gael fy nrysu gan yr hyn sy'n rhwystro fi... yn bwysicaf oll, nid wyf wedi chwerthin gymaint ers blynyddoedd!"

Cernyw, Lloegr

Helpu eraill i helpu eu hunain: mae tîm cyflwyno Active Plus yn gyn-filwyr sy'n profi anafiadau corfforol ac Anhwylder Straen Ôl-Drawma (PTSD). Wedi'u cefnogi gan y prosiect, maent yn defnyddio eu sgiliau a gwybodaeth i gynyddu hyder a lles ymysg pobl hŷn, unig a bregus ac yn hyrwyddo cydlyniant cymdeithasol.

Llundain, Lloegr

Centre for Better Health, The Bikery

Mae'r Bikery yn fenter gymdeithasol sy'n cynnig lleoliadau hyfforddi i bobl sy'n ailsefydlu yn sgil salwch meddwl yn ei bopty artisan a siop trwsio beiciau.

Mae Gary Bennett, un o alumni diweddar rhaglen hyfforddeion trwsio beiciau Centre for Better Health yn Haggerston, yn disgrifio'r lleoliad gwaith fel "bendith guddiedig". Ac yntau'n ddigartref yn y gorffennol ac yn byw gyda heriau iechyd meddwl , mae ei wyneb yn wên i gyd wrth iddo ddisgrifio'r ymdeimlad newydd o berthyn a diben y mae'r rhaglen wedi'u rhoi iddo. "Roeddwn yn dwlu ar wneud pethau gyda beiciau fel plentyn, ond mae wedi bod yn amser hir iawn ers i mi gael rheswm dros godi yn y bore. Mae llawer o dristwch wedi bod yn fy mywyd.

"Rwyf wedi hoffi'r ymdeimlad o gyflawniad a boddhad sy'n dod o drwsio'r beiciau'n fawr. Erbyn hyn rwy'n gweld golau yn fy nyfodol ac mae hynny'n uniongyrchol o ganlyniad i'r Bikery"

Gary Bennett

"Mae'r bobl sy'n gweithio yma'n brydferth. Nid oes neb yn cael ei farnu. Mae pawb yn cael ei drin gyda pharch ac yn cael eu hannog i deimlo'n gyfforddus ynddynt eu hunain. Fe barodd i mi eisiau gwneud i hwn weithio, ac rwyf wedi hoffi'r ymdeimlad o gyflawniad a boddhad sy'n dod o drwsio'r beiciau'n fawr. Erbyn hyn rwy'n gweld golau yn fy nyfodol ac mae hynny'n uniongyrchol o ganlyniad i'r Bikery."

Mae'r Bikery yn fenter gymdeithasol i bobl sy'n ailsefydlu yn sgil salwch meddwl, a sefydlwyd gan Centre for Better Health gyda grant Reaching Communities o £200,000. I lawr y grisiau mae popty sy'n cynhyrchu bara artisan i'r gymuned leol, gan gynnwys caffis a bwytai lleol. I fyny'r grisiau mae'r gweithdy trwsio beiciau'n darparu gwasanaeth trwsio hen feiciau i'w gwerthu'n ôl i bobl leol ar incwm isel neu'r rhai sy'n dioddef anfanteision lluosog.

Meddai Ashwin Mathews, cyfarwyddwr, Centre for Better Health: Amcan cyntaf The Bikery yw cynnig amgylchedd therapiwtig a chefnogol ar gyfer pobl sy'n ailsefydlu yn sgil salwch meddwl, ond trwy ei wneud yn endid masnachol rydym yn creu amodau sy'n debyg i gyflogaeth, y teimlwn eu bod yn cyfrannu at ddatblygu hunaniaeth bositif, cynhwysiad cymdeithasol a hunanhyder cynyddol, y maent oll i hanfodol i symud pobl ymlaen yn eu bywydau."

Amplify

Mae Sefydliad Young yn Belfast yn helpu mudiadau lleol i gydweithio i greu cyfeillgarwch a chlymau parhaus rhwng cymunedau gwahanol.

Mae rhaglen Amplify Sefydliad Young wedi helpu dau glwb ieuenctid i ddatblygu model busnes ar gyfer caffi menter gymdeithasol a agorodd ym mis Rhagfyr 2015. Erbyn hyn mae'n fan cymunedol byrlymus a leolir yn uniongyrchol ar y llinell heddwch rhwng ardal genedlaetholaidd Ardoyne a chymunedau unoliaethol Shankill a Woodvale, mae'n dod â phobl ynghyd ac yn helpu gwella hen rwygau.

Mae Sefydliad Young yn fudiad sy'n helpu cyrff cyhoeddus a phreifat i ddatblygu modelau busnes a fydd yn grymuso pobl i fyw bywydau hapusach yn rhydd rhag rhagfarn a gwahaniaethu. Ceisiwyd cymorth ganddo gan y prosiect R City yn Belfast, sy'n brosiect ar draws cymunedau sy'n cynnwys Clwb Ieuenctid Ardoyne a Chlwb ieuenctid Hammer yn y Shankill. Nod R City yw lleihau tensiwn rhwng pobl ar ddwy ochr y llinell, gyda'r nod o greu cymuned unedig sy'n gweld pobl ifanc yn cyflawni eu potensial.

Yn ogystal â bod yn foth ar draws cymunedau, mae'r caffi'n cynnig cyfleoedd hyfforddi i bobl ifanc hefyd. Mae Padraig Larkin, 19 oed, sydd â syndrom Down, yn mynychu lleoliad hyfforddi yno ac eisoes wedi mynd yn aelod gwerthfawr o'r tîm.

"Rwy'n dysgu sut i ddefnyddio'r peiriant coffi a gwneud Americano a cappuccino i gwsmeriaid. Fy hoff ran yw gweini cwsmeriaid a sgwrsio â phobl"

Padraig Larkin

Meddai'r gweithiwr ieuenctid Alan Waite o Glwb Ieuenctid Hammer, "Mae'r caffi'n lleoliad niwtral ac mae naws bositif i'r lle. Mae'r bobl ifanc yn allweddol i ddod â'n dwy gymuned ynghyd a dyna'n union beth sy'n digwydd yma."

Belfast, Gogledd Iwerddon

Coventry Law Centre

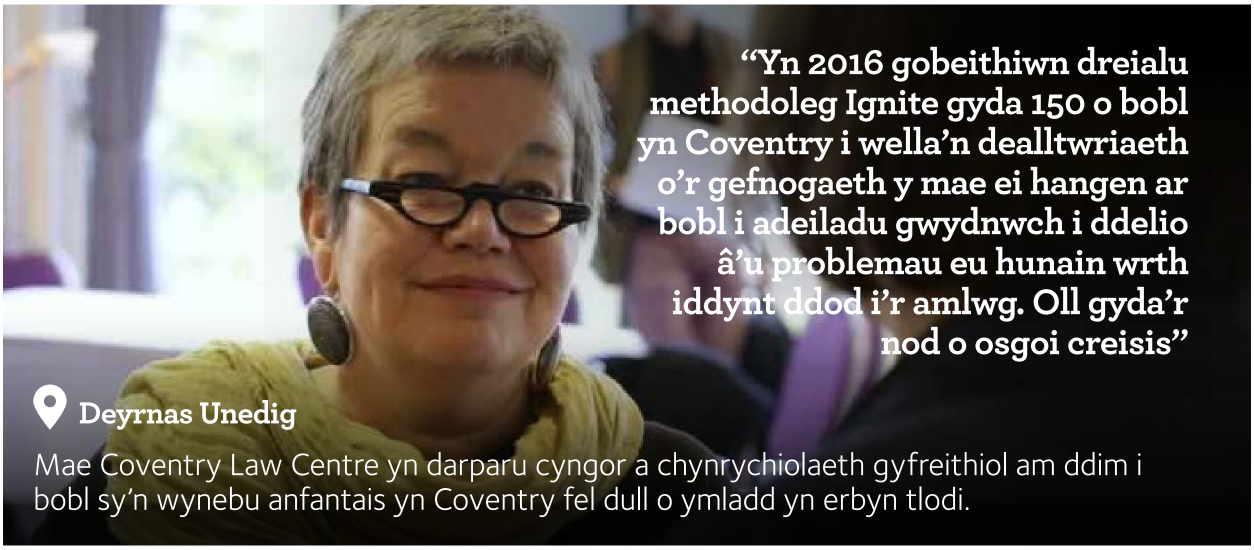

"Yn 2016 gobeithiwn dreialu methodoleg Ignite gyda 150 o bobl yn Coventry i wella'n dealltwriaeth o'r gefnogaeth y mae ei hangen ar bobl i adeiladu gwydnwch i ddelio â'u problemau eu hunain wrth iddynt ddod i'r amlwg. Oll gyda'r nod o osgoi creisis"

Deyrnas Unedig

Mae Coventry Law Centre yn darparu cyngor a chynrychiolaeth gyfreithiol am ddim i bobl sy'n wynebu anfantais yn Coventry fel dull o ymladd yn erbyn tlodi.

RECLAIM

Mae'r elusen ym Manceinion yn cynnig cyfle i arweinwyr ifanc cysylltiedig ddatblygu eu sgiliau cymdeithasol a chyflogadwyedd.

Roedd Lisa yn un o garfan o tua 30 o ferched 12 i 13 oed yn rhaglen arweinwyr ifanc Gorton Girls RECLAIM yn 2013. "O'r diwedd ces i'r cyfle i gwrdd â phobl ifanc newydd, syfrdanol gyda'r un syniadau a meddylfryd â minnau. Am unwaith, nid oeddwn yn teimlo fy mod ar fy mhen fy hun yn y ffordd a welaf y byd," mae Lisa yn cofio.

Dywedodd hi fod y rhaglen, sy'n cynnwys datblygu sgiliau cyflogadwyedd ac arweinyddiaeth, gweithgareddau cysylltiedig â menter ac actifiaeth gymdeithasol i bobl ifanc yn eu harddegau o ardaloedd dosbarth gweithiol ac incwm isel wedi peri iddi sylweddoli sut roedd penderfyniadau'r Llywodraeth yn effeithio arni, gan sbarduno diddordeb mewn gwleidyddiaeth a'i chymuned – "rhywbeth nad yw'r ysgol wedi'i wneud erioed".

Erbyn diwedd 2016 bydd RECLAIM, sydd ag uchelgais eofn i ddod ag anghydraddoldebau arweinyddiaeth i ben ac ysbrydoli pobl ifanc ddosbarth gweithiol i ymfalchïo yn eu hunaniaeth ac ail-lunio canfyddiadau o'u hunain a'u cymdogaethau, wedi cyflwyno ei raglen arweinwyr ifanc a ariennir gan y Loteri i 300 o bobl 12 i 13 oed yn Gorton, Moss Side a Salford.

Manceinion, Lloegr

The Wave Project

"Mae'r plant yr ydym yn cydweithio â nhw'n fwy cadarnhaol, mwy cysylltiedig â'u cymunedau, mwy llonydd ac yn fwy medrus wrth ryngweithio â phobl eraill"

Pen-y-bont ar Ogwr, Cymru

O'r Alban i Brighton – a bellach yng Nghymru – mae'r Wave Project yn cynnig ymagwedd arloesol at les a chynhwysiad cymdeithasol ar gyfer pobl ifanc anabl a'r rhai sydd wedi'u dadrithio neu sydd wedi profi trawma mewn bywyd.

Connects2Project

Pan fu farw ei gwr 21 mlynedd yn ôl, rhodd Ita Johnston, bellach yn 70 oed, y gorau i'w swydd fel gweithiwr ieuenctid i fagu ei thri mab maeth.

"Aeth amser heibio mor gyflym a chyn i mi wybod roeddwn yn y tŷ gydag un mab sydd â'i fywyd ei hun ac nid oedd gennyf unrhyw beth i mi", myfyriodd Ita, sydd â sglerosis gwasgaredig.

Fe'i cyflwynwyd gan ei chwaer i Connects2Project, a sefydlwyd gydag ariannu dwy flynedd yn ôl i adeiladu rhwydweithiau mwy cryf ac iach i bobl dros 60 oed yng ngogledd-orllewin Glasgow. Hyd yma mae mwy na 200 o bobl, gan gynnwys Ita, yn elwa o'r gweithgareddau cymdeithasol a ffordd o fyw sydd ar gael.

Mae Ita bellach yn cydlynu'r grŵp gwau, gan wau hetiau i blant yn Syria, blancedi a siwmperi i deuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan y ddaeargryn yn Nepal, a rhoi eitemau wedi'u gwau eraill i lawer o wledydd eraill, gan gynnwys grwpiau bregus yn Yr Alban.

"Mae'n anhygoel i feddwl y gall rhywbeth yr ydym yn ei wneud yng ngorllewin Glasgow helpu pobl ar ochr arall y byd," meddai Ita.

Glasgow, Yr Alban

Living Through Landscapes

Cefnogi pobl sydd â dementia trwy drawsnewid mannau awyr agored mewn cartrefi gofal ledled y Deyrnas Unedig.

Mae'r elusen genedlaethol Learning through Landscapes yn gweithio i sicrhau bod gerddi mewn cartrefi gofal yn ysgogol ac yn hygyrch, gan annog mwy o bobl i'w defnyddio'n amlach i wella iechyd a lles.

Mae'r prosiect yn anelu at efelychu llwyddiant prosiect peilot mewn canolfan ddydd yn Herne Bay, Swydd Gaint, lle creodd garddwr tirlunio fan awyr agored yn unol â manyleb a luniwyd gan gleientiaid a staff. Bu i nodweddion yr ardd gynnwys blodau llachar ag arogl cryf, ardal â thema glan môr gyda chwt traeth, a llwybrau sydd bob amser yn crwydro'n ôl i'r dechrau.

> **"Mae wedi'i ddangos bod mynediad i natur yn lleihau pryder ac yn gwella canolbwyntio a symudedd corfforol"**
>
> **Juno Hollyhock**

Fel rhan o'r prosiect Living Through Landscapes, caiff staff eu hyfforddi i annog preswylwyr i ymweld â'r gerddi'n rheolaidd er mwyn elwa o'r fuddion bod yn yr awyr agored. Meddai Juno Hollyhock, cyfarwyddwr gweithredol y prosiect: "Mae wedi'i ddangos bod mynediad i natur yn lleihau pryder ac yn gwella canolbwyntio a symudedd corfforol. Credwn fod dod â'r gorau oll o'r syniadau presennol ynghyd o gwmpas dylunio ar gyfer pobl sy'n byw gyda dementia'n roi cyfle i lawer mwy o leoliadau roi cynnig ar atebion cost isel yn eu mannau awyr agored yn y dyfodol."

Y nod yw trawsnewid tua thri deg o gerddi ar draws y Deyrnas Unedig, ac mae'r buddion eisoes yn cael eu gweld. Meddai Sue Cliffe, prif swyddog Age UK Herne Bay, fod defnyddwyr yn dangos llawer mwy o ddiddordeb yn yr awyr agored ers i'r newidiadau gael eu gwneud. "Gallwn weld ein hunain sut gall bod allan yn yr awyr agored ac mewn amgylchedd naturiol yn helpu eu hiechyd a lles trwy wella symudedd a'r gallu i ymlacio, a lleihau pryder."

Gydag ardaloedd awyr agored mwy apelgar, gall pobl sy'n byw gyda dementia ailgydio mewn sgiliau garddio i wella'u hunan-barch neu ddim ond i ymlacio a gwerthfawrogi'r natur o'u cwmpas.

Llanbedr Pont Steffan, Cymru

The Macular Society

Mae'r Macular Society yn helpu mwy na 1,300 o bobl sydd â chlefyd macwlaidd yng Nghymru i sefydlu grwpiau cefnogi cymheiriaid yn ogystal â hyfforddi gwirfoddolwyr i helpu eu cymheiriaid sydd wedi'u heffeithio gan golli eu golwg.

Mae gan Diana Williams gyflwr macwlaidd sy'n effeithio ar ran ganolog ei golwg. Ond gyda chefnogaeth gan Macular Society, mae ei gweledigaeth hi o helpu pobl eraill sydd ag anableddau tebyg gysylltiedig wedi cael effaith fawr ar fywyd cymunedol yn Llanbedr Pont Steffan.

Byddech chi'n tybio mai dim ond pobl sydd â nam ar y golwg fyddai'n mynychu'r grŵp cefnogi wythnosol a sefydlwyd gan Diana Williams gyda chefnogaeth gan Macular Society. Ond yn amlwg ddim.

"Mae pobl yn dod o mor bell i ffwrdd ag Aberystwyth oherwydd nad oes dim byd tebyg iddo i bobl fel fi, sydd â chyflwr macwlaidd," meddai Diana, a gafodd ei hyfforddi gan Macular Society i ddefnyddio ei golwg ymylol ac sydd bellach yn gweithio fel hyfforddwr gwirfoddol i helpu eraill gwneud yr un peth. "Mae pobl leol yn dod hefyd. Mae wedi mynd yn gryn dipyn o weithgaredd cymdeithasol. Rwy'n gwneud teisennau a dw i'n credu bod y rhan fwyaf o bobl ar dod ar gyfer y rheiny!" ychwanegodd hi.

> **"Mae'n gyfle gwych i rannu profiadau, rhoi a derbyn cyngor - ac yn bwysicaf oll - teimlo nad ydych ar eich pen eich hun"**
>
> **Diana Williams**

Ers iddi gael ei diagnosio'n 49 oed, roedd Diana bob amser eisiau rhedeg ei grŵp cefnogi ei hun, ac ers mis Rhagfyr 2015 mae hi'n gwneud hynny. "Rwyf wedi trefnu sgyrsiau gan RNIB ac mae'r gwasanaeth tân i fod i ymweld â ni i siarad am ddiogelwch yn y cartref.

Bydd Macular Society yn defnyddio'r grant o £348,272 i helpu 1,308 o bobl sydd â chlefyd macwlaidd yng Nghymru i deimlo'n llai unig trwy helpu sefydlu grwpiau cefnogi cymheiriaid a chynnig 'hyfforddi'r hyfforddwr' er mwyn i wirfoddolwyr helpu eraill sydd wedi'u heffeithio gan namau ar y golwg.

BRAC UK

Yn hinsawdd wleidyddol fregus De Sudan, mae BRAC wedi hyfforddi 120 o fenywod i weithredu fel hyrwyddwyr iechyd cymunedol, gan ddarparu cefnogaeth atgenhedlu, babanod newydd ac iechyd plant i aelwydydd bregus yn Sir Yei trwy glinigau teithiol.

Heb y gwasanaethau, byddai angen i fenywod beichiog gerdded am filltiroedd neu dalu hyd at £5 am gludiant, rhywbeth na allant ei fforddio. Mae'r clinigau teithiol yn darparu triniaeth HIV/AIDS, imiwneiddio plant, gofal cysylltiedig â beichiogrwydd a thriniaeth ar gyfer dolur rhydd, malaria, niwmonia a colera.

Mae Awate Lily yn un o'r menywod hyn. Mae hi'n ymweld â thua 150 o deuluoedd bob mis ledled y sir, yn gwirio iechyd teuluoedd, cyfeirio cymhlethdodau i gyfleusterau gerllaw a chodi ymwybyddiaeth o iechyd atgenhedlu rhywiol.

Meddai: "Mae dod o hyd i nwyddau iechyd sylfaenol ar gyfer fy nheulu a minnau'n anodd iawn ond mae cymryd rhan yn y prosiect hwn wedi fy helpu i gynnal anghenion sylfaenol fy nheulu. Erbyn hyn mae'r gymuned yn parchu fy swydd gyfrifol ac rwyf wedi ennill sgiliau a gwybodaeth."

De Sudan

Scottish Huntington's Association Youth Project

"Mae canolbwyntio o ddifrif ar bobl yn hynod bwysig i'r gefnogaeth a ddarparwn gan iddo alluogi ni i ddarparu gwasanaeth wedi'i deilwra sy'n seiliedig ar anghenion unigol y bobl ifanc a'u teuluoedd"

Paisley, Yr Alban

Sefydlwyd y mudiad gan deuluoedd sy'n byw gyda Chlefyd Huntington (HD) gyda'r nod o wella bywydau'r rhai sydd wedi'u heffeithio gan y cyflwr yn sylweddol. Dyluniwyd, datblygwyd a chyflwynir y Prosiect Ieuenctid - sy'n cynnig cefnogaeth i bobl ifanc sy'n tyfu i fyny mewn teuluoedd â HD – gan y bobl ifanc eu hunain.

Rhan 2: adolygiad o berfformiad

Ein hadroddiad perfformiad
Ein llywodraethu
Ein cyfrifon
Ein cefndir statudol

Daniel

Adran pump: Ein hadroddiad perfformiad

Ein diben a gweithgareddau

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gyfrifol am ddosbarthu arian a godir ar gyfer achosion da trwy'r Loteri Genedlaethol. Rydym yn derbyn 40 y cant o'r cyfanswm a godir ac yn dosbarthu hyn trwy ddyfarniadau grant i gefnogi prosiectau sydd â ffocws cymunedol. Er 2004 rydym wedi dosbarthu dyfarniadau gwerth bron £8 biliwn. Rydym yn cynnig ystod o raglenni ariannu, o grantiau bach rhwng £300 a £10,000 i raglenni strategol graddfa fawr gwerth miliynau o bunnoedd.

Rydym yn gweithio gyda chyrff cyhoeddus eraill i reoli a dosbarthu eu hariannu trwy raglenni grantiau a redwn ar eu rhan hefyd. Mae enghreifftiau o'r math hwn o weithgaredd yn cynnwys dosbarthu arian a ryddheir o gyfrifon banc a chymdeithas adeiladu segur, a Chronfa Cymunedau'r Arfordir.

Materion a risgiau allweddol

Mae ein hincwm yn dibynnu ar refeniw cyffredinol y Loteri Genedlaethol. Rydym yn rheoli ein dyfarniadau grant, cyllidebau a pholisïau dros nifer o flynyddoedd er mwyn lliniaru yn erbyn amrywiadau blynyddol mewn refeniw y Loteri Genedlaethol ac i sicrhau y gallwn gyflawni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Darparwn gydbwysedd o raglenni ariannu sy'n ymateb i alw ac wedi'u targedu i fodloni gofynion ein hymgeiswyr grant yn unol â'r Cyfarwyddiadau Polisi gan Swyddfa'r Cabinet a'r gweinyddiaethau datganoledig. Rydym yn ceisio cyflwyno cyllid mewn ffordd sy'n gweddu i'r egwyddorion a amlinellir yn ein Fframwaith Strategol. Rydym yn newid y ffordd yr ydym yn gweithio er mwyn cyflwyno'r weledigaeth Galluogi Pobl i Arwain, er enghraifft rydym wedi lansio ein rhaglenni ariannu yn Yr Alban ar gyfer y cyfnod i ddod gydag ymagwedd newydd ac wedi diwygio rhaglen Arian i Bawb Gogledd Iwerddon.

Mae ein rhaglen rheoli risg integredig yn darparu ein dull o asesu'r risgiau allweddol yr ydym yn agored iddynt a sefydlu mesurau rheoli priodol i liniaru'r rhain. Rydym yn wynebu risgiau ariannol mewn perthynas â'n hincwm a hefyd o ran bod yn agored i dwyll posib mewn gweithgareddau gwneud grantiau. Mae asesiad o'n prosesau rheoli risg wedi'i gynnwys yn ein datganiad llywodraethu.

Crynodeb o Berfformiad

Bob blwyddyn rydym yn disgrifio ein hamcanion corfforaethol a'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) a ddefnyddiwn i asesu sut rydym wedi cyflawni ein nodau corfforaethol. Yn ystod 2015/16 cyflawnwyd yr holl fesurau DPA yr oeddem wedi'u hadnabod.

Nid ydym yn ceisio cyflwyno unrhyw warged neu ddiffyg gweithredu penodol fel ein mesur rheoli allweddol. Rydym yn rheoli ein perfformiad allweddol er mwyn mwyafu ein gallu i wneud grantiau ar sail yr arian a dderbyniwyd ac a gaiff ei dderbyn gan y Loteri Genedlaethol. Rydym yn cydnabod gwerth llawn ein dyfarniadau grant ar y pwynt y maent yn cael eu cymeradwyo a'u hysbysu hysbysu i ddeiliaid grant, er y gallai'r taliadau ariannol fod o fewn blynyddoedd wedi hynny. Ar gyfer y flwyddyn ariannol cofnodwyd gwarged o £105 miliwn yn dilyn diffyg o £169 miliwn yn 2014/15.

Ceir asesiad manylach o'n perfformiad yn ein dadansoddiad perfformiad ac yn ein datganiadau ariannol.

Paratowyd y datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol. Mae ein datganiad sefyllfa ariannol yn cofnodi rhwymedigaethau net sylweddol. Mae hyn o ganlyniad i'n polisi cydnabod dyfarniadau grant sy'n cofnodi gwerth llawn dyfarniadau ar sail cymeradwyo a hysbysu (ac eithrio pan fydd meini prawf perfformiad penodol) er na fydd y taliadau arian parod o bosib yn berthnasol am beth amser. Rydym yn rheoli ein rhwymedigaethau ar sail ein gallu i fodloni'r galw arian parod o adnoddau arian parod cyfredol a rhagamcaniadau o incwm y dyfodol. Mae hyn yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu.

Ein hamcanion corfforaethol

Mae ein cynllun corfforaethol blynyddol yn disgrifio ein cyllidebau, amcanion a thargedau ar gyfer y flwyddyn.

Nododd Cynllun Corfforaethol 2015/16 dri amcan corfforaethol i lunio ein blaenoriaethau a phennwyd chwe dangosydd perfformiad allweddol i fesur llwyddiant. Mae ein perfformiad wedi cael ei fonitro yn erbyn ein targedau a gyhoeddwyd, ac adroddwyd amdano i'r Bwrdd trwy gydol y flwyddyn.

Amcan corfforaethol un:

Bydd egwyddorion ein Fframwaith Strategol newydd yn ymwreiddio ar bob lefel o gynllunio busnes, gwneud penderfyniadau a chyflwyno.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi pennu nodau ar gyfer ein dull o gyflwyno'r weledigaeth Galluogi Pobl i Arwain trwy chwe strategaeth alluogi sy'n ymdrin â swyddogaethau a gwasanaethau allweddol ar draws y Gronfa gan gynnwys gwneud grantiau. Rydym wedi peilota nifer o ymagweddau newydd ac erbyn hyn wedi amlinellu saith blaenoriaeth allweddol fel sail i ddatblygu gwneud grantiau, ac mae'r rhain yn darparu ffocws ar gyfer ein rhaglen o newid dros y flwyddyn i ddod.

Amcan corfforaethol dau:

Byddwn yn sicrhau bod ein grantiau presennol a datblygu rhaglenni'r dyfodol yn mwyafu'r effaith gadarnhaol ar bobl a chymunedau ac yn helpu eraill i ddysgu'n barhaus o arfer da a'i wella, trwy rannu gwybodaeth a dysgu'n agored.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi lansio ein rhaglenni ariannu newydd ar gyfer Yr Alban a rhaglen grantiau bach diwygiedig ar gyfer Gogledd Iwerddon sy'n cydweddu'n well â Galluogi Pobl i Arwain. Mae'r gwaith o ddatblygu ein rhaglenni yn Lloegr ar gyfer y cyfnod nesaf yn mynd rhagddo. Rydym wedi sefydlu tîm prosiect i ystyried beth yw ein hanghenion data craidd a sut rydym yn ei gywain, ei reoli a'i rannu i alluogi dysgu ar draws y Gronfa ac yn ehangach gyda mudiadau eraill.

Amcan corfforaethol tri:

Byddwn yn datblygu rhaglen gadarn o newid sy'n cynnwys chwe strategaeth alluogi i helpu cyflwyno'r Fframwaith Strategol ar gyfer 2015-21. Yn y flwyddyn hon, adnabod a datblygu cynlluniau i wella yn unol â'r Fframwaith Strategol ym mhob un o'r chwe maes a ganlyn: gwneud grantiau, pobl, gwybodaeth a dysgu, cyfathrebu ac ennyn diddordeb, digidol a chyllid a chefnogaeth fusnes.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi sefydlu'r rhaglen cyflwyno newid ac mae pob un o'r chwe thema wedi disgrifio eu strategaethau galluogi sydd wedi'u cymeradwyo gan y Bwrdd. Gwnaed cynnydd ar gyflwyno ym mhob maes, yn enwedig gwneud grantiau trwy newid ein hymagwedd at grantiau bach, sy'n cael ei pheilota a phrofi yn Lloegr, a lansio ein hystod newydd o raglenni yn Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Rydym wedi cymeradwyo pump o'r chwe strategaeth. Ar gyfer y chweched - digidol - rydym wedi amlinellu ymagwedd wahanol i sicrhau bod digidol yn sail i bopeth a wnawn.

Ein dangosyddion perfformiad allweddol

Ochr yn ochr â'n hamcanion rydym wedi adnabod chwe dangosydd perfformiad allweddol (DPA) sy'n asesu ein perfformiad mewn nifer o feysydd perfformiad gweithredol.

DPA	Canlyniad	Adroddiad diwedd blwyddyn
≥ 80% Mae o leiaf 80% o'r cyfanswm cyllideb grant cytunedig ar gyfer 2015/16 wedi'i ymrwymo.	**Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol** Ymrwymwyd **83.5 y cant** o'r cyfanswm cyllideb grant cytunedig ar gyfer 2015/16.	Yn ein cynllun corfforaethol 2015/16 pennwyd cyllideb dyfarniadau grant o £698 miliwn. Gwerth gwirioneddol y dyfarniadau a wnaed oedd £583 miliwn. Mae ein targed yn seiliedig ar ddyfarniadau gwirioneddol a wnaed yn y flwyddyn ac nid yw'n cynnwys unrhyw addasiadau diwedd blwyddyn ar gyfer rhwymedigaethau amodol pan nad yw'r derbynnydd wedi'i hysbysu am y dyfarniadau neu addasiadau o ran grantiau amodol eto. Dyna pam mae'r gwerth uchod yn wahanol i'r rhwymedigaethau grant a ymddengys yn y cyfrifon.
≤ 20% Erbyn diwedd y flwyddyn mae'r grantiau a dalwyd i'n holl brosiectau a ariannwyd o fewn 20 y cant o'r cyfanswm daliadau a ragamcanwyd.	**Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol** Roedd taliadau **5.1 y cant** yn is na'r swm gwreiddiol a ragamcanwyd.	Erbyn diwedd y flwyddyn roeddem wedi talu £633 miliwn mewn taliadau grant. Roedd ein taliadau i ddeiliaid grant ar rhwymedigaethau cyfredol a newydd yn uwch na gwerth y dyfarniadau yn y flwyddyn.
≤ 7% Mae'r cyfanswm gwariant ar gostau gweithredu (craidd a rheng flaen) o fewn 7 y cant o incwm y Loteri Genedlaethol.	**Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol** Roedd ein costau gweithredu'n **6.0 y cant** o incwm y Loteri Genedlaethol.	£47 miliwn oedd ein cyfanswm costau gweithredu cymhwysol – £1 miliwn yn is na'r cyfanswm yn y gyllideb ac roedd refeniw y Loteri Genedlaethol yn uwch na'r gyllideb. Pennir terfyn 8 y cant o incwm y Loteri fel trothwy costau gweithredu gan y llywodraeth ond roddem wedi cyllidebu i gyflawni 7 y cant ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd.

≥ 91%

Byddwn yn prosesu o leiaf 91 y cant o geisiadau ariannu o fewn yr amserau cwblhau a gyhoeddir.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Proseswyd **93.2 y cant** o geisiadau o fewn yr amserau cwblhau a gyhoeddir.

Rydym wedi parhau i wella'n hamserau cwblhau ac wedi pennu targed mwy heriol ar gyfer y flwyddyn i ddod.

≥ 77%

Mae o leiaf 77 y cant o'n cwsmeriaid yn fodlon ar ein gwasanaeth.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Mynegodd **85.0 y cant** o'n cwsmeriaid foddhad ar ein gwasanaeth yn seiliedig ar ein harolwg boddhad cwsmeriaid.

Dyma welliant sylweddol o'i gymharu â'r llynedd, wedi'i helpu gan sefyllfa well ein systemau ariannu wrth gefnogi ein gweithrediadau.

Ymdriniodd y Gronfa â mwy nag 80,000 o ymholiadau a cheisiadau yn ystod y flwyddyn.

Trwy ein gweithdrefn gwynion ffurfiol rydym wedi cofnodi 34 o gwynion am y gwasanaeth a dderbyniwyd eleni (37 yn 2014/15).

≥ 92%

Cyflawnodd o leiaf 92 y cant o raglenni grant eu gradd effeithiolrwydd gytunedig.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Barnwyd bod **93.0 y cant** o'r rhaglenni a adolygwyd yn 'effeithiol'.

Dyma welliant o'i gymharu â 90.7 y cant yn 2014/15.

Asesir rhaglenni ar draws tri maes allweddol: pa mor dda rydym yn eu rheoli nhw; dysgu a gofnodir; ac effaith. Adolygwyd 40 o'n 57 o raglenni a ariannwyd gan y Loteri yn y flwyddyn.

Dadansoddiad o'n perfformiad: ariannol

Rydym yn ymrwymedig i fwyafu ein hariannu, adnoddau, gwybodaeth a rhwydweithiau i gefnogi pobl, prosiectau a chymunedau ar draws y Deyrnas Unedig.

Ein mesur effeithlonrwydd ariannol allweddol yw'r gyfran o'n hincwm gan y Loteri Genedlaethol a wariwn ar ddosbarthu grantiau. O'r mesur hwn rydym yn eithrio costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian nad yw'n dod o'r Loteri. Hefyd, rydym yn eithrio costau unigol sy'n fuddsoddiadau neu ailstrwythuro i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol (gweler tudalen 85).

Yr hyn a gyflawnwyd yn 2015/16

Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd yn llwyddiannus yn erbyn y targed cyfanswm costau gweithredu 8 y cant a bennir gan y llywodraeth. Pennwyd ein targed ein hunain yn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Bwrdd ar 7 y cant. Roedd y cyfanswm costau gweithredu cymhwysol yn £47.0 miliwn, gostyngiad o £1.0 miliwn o'i gymharu â 2014/15 (£48.0 miliwn).

Roedd incwm gan y Loteri Genedlaethol yn uwch na'r hyn a gynlluniwyd gyda chynnydd yn hwyr yn y flwyddyn yn dilyn cynnydd mewn gwerthiannau yn sgil trosglwyddo arian gwobr sylweddol ymlaen ac arian gwobr heb ei hawlio. O ganlyniad i hyn roedd ein costau gweithredu gwirioneddol yn 6.0 y cant o incwm gan y Loteri.

Mae'r costau gweithredu craidd, y mae'n rhaid iddynt beidio â bod yn fwy na 5 y cant o gyfanswm incwm y Loteri Genedlaethol, yn ymwneud yn bennaf â phrosesu ceisiadau a rheoli grantiau, gan gynnwys yr holl gostau cefnogi. Roedd ein costau gweithredu craidd yn 2015/16 yn 4.4 y cant o incwm gan y Loteri. Mae cyfanswm costau gweithredu'r Loteri Genedlaethol yn cynnwys cefnogaeth rheng flaen i ymgeiswyr a derbynyddion grantiau a'r cyhoedd. Er enghraifft, diffinnir darparu cyngor a chymorth i fudiadau sy'n ymgeisio am arian y Loteri Genedlaethol a gweithgareddau i gynnwys y cyhoedd wrth wneud penderfyniadau ar y Loteri Genedlaethol fel costau cefnogaeth rheng flaen.

Mae rhai costau gweithredu penodol, a chyfraddau busnes yw'r rhai mwyaf arwyddocaol, wedi'u heithrio o gostau gweithredu cymhwysol at ddibenion y mesur perfformiad ariannol.

Mae nifer y staff wedi gostwng ymhellach gyda nifer cyfartalog o staff cyfwerth ag amser llawn (FTE) o 879 (2014/15 905). Rydym wedi parhau i leihau niferoedd trwy ailstrwythuro ond ar raddfa fwy bach na blynyddoedd diweddar. Rydym wedi cyflwyno adnoddau ychwanegol ar gyfer rhai rhaglenni ariannu allweddol gan gynnwys Building Better Opportunities, sy'n derbyn arian cyfatebol gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop i gynyddu graddfa'r rhaglen a'r adnodd i'w cefnogi.

Yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni yn 2016/17

Rydym wedi cyllidebu ar gyfer cyflwyno cyfanswm costau gweithredu o 7 y cant yn 2016/17 a pharhau i gadw o fewn y targed costau gweithredu craidd o 5 y cant. Mae'r targed yn seiliedig ar incwm o £720 miliwn gan y Loteri Genedlaethol yn unol â rhagamcanion yr Adran dros Ddiwylliant y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) ym mis Ionawr 2015, yn syth cyn i'n cyllideb gael ei pharatoi.

Bu'r gyllideb yn seiliedig ar adnoddau sydd eisoes yn bodoli o fewn y mudiad, gan ymgorffori symiau wrth gefn sy'n ddigonol i ddarparu ar gyfer digwyddiadau nas cynlluniwyd ac i ddarparu adnoddau a chyflwyno gweithgareddau buddsoddi a fydd yn cefnogi cyflwyno'r Fframwaith Strategol.

Ym mis Mawrth 2016 roedd ein cyfanswm FTE yn 877 (cynnydd o 853 ym mis Mawrth 2015). Nid ydym yn bwriadu gwneud unrhyw newidiadau sylweddol o'r lefel hon yn ystod y flwyddyn ariannol 2016/17, ond rydym yn parhau i weithio tuag at fesurau effeithlonrwydd yn ein cynlluniau gwneud grantiau. Rydym yn parhau i adolygu ein hystâd eiddo, a disgwyliwn wneud arbedion pellach yn ychwanegol at y gostyngiadau a wnaed yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Bydd y mesurau hyn yn helpu sicrhau y gallwn gyflawni ein targedau costau y flwyddyn nesaf.

Rydym wedi adrodd yn flaenorol nad oeddem wedi cyflawni'r arbedion disgwyliedig trwy weithredu ein system rheoli ariannu. Fodd bynnag, rydym yn peilota dulliau gweithio gwahanol yn ystod 2016/17, y disgwyliwn y byddant yn creu effeithlonrwydd wrth reoli ein data cwsmeriaid a helpu ni i reoli ein costau gweithredu.

Ein gwarged ar gyfer y flwyddyn

Roedd gennym warged ar gyfer y flwyddyn 2015/16 o £105 miliwn (2014/15 diffyg o £169 miliwn). Ein diffyg cronnus ar 31 Mawrth 2016 oedd £769 miliwn (31 Mawrth 2015 £874 miliwn).

Mae ein polisi cyfrifyddu'n mynnu ein bod yn trin dyfarniadau fel gwariant mor fuan ag y bydd eu cymeradwyaeth wedi'i chyfathrebu i'r derbynnydd (yn amodol ar feini prawf penodol). Rydym yn rheoli ein llif arian dros y tymor hwy yn seiliedig ar rhwymedigaethau arian grant ac incwm wedi'i ragamcanu yn hytrach na dangos gwarged neu ddiffyg blynyddol. Pan delir dyfarniadau dros nifer o flynyddoedd, rydym yn hyderus, felly, y bydd modd i ni fodloni ein rhwymedigaethau o incwm y dyfodol.

Ein strategaeth ariannu

Ein strategaeth yw dyfarnu'r uchafswm ariannu y gallwn ymrwymo iddo'n ddiogel dros gyfnod o bum mlynedd, o ystyried incwm disgwyliedig. Gan fod llawer o'n grantiau'n talu allan dros nifer o flynyddoedd, yn dilyn y dyfarniad cychwynnol, mae'r strategaeth hon yn sicrhau bod ein dyfarniadau wedi'u diogelu rhag unrhyw newidiadau annisgwyl mewn incwm.

Ar 31 Mawrth 2016, roedd gennym £1,255 miliwn (2014/15 £1,271 miliwn) o rhwymedigaethau yn ddyledus o'i gymharu â £414 miliwn (2014/15 £324 miliwn) a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol i'w talu. Mae hyn yn golygu ni wneud rhwymedigaethau dros ben o £841 miliwn (2014/15 £947 miliwn), sy'n gyfwerth â thua 14 mis o incwm y dyfodol yn seiliedig ar ein rhagamcaniadau cyfredol.

Rhaglenni ariannu nad yw'n gysylltiedig â'r Loteri

Yn ogystal â'n busnes craidd o ddosbarthu arian y Loteri Genedlaethol, rydym yn rheoli rhaglenni ariannu nad yw'n gysylltiedig â'r Loteri (neu Grantiau Trydydd Parti) gan ddefnyddio pwerau a roddwyd i ni gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006. Mae'r pwerau hyn yn rhoi cwmpas i ni gydweithio ag eraill i ddosbarthu arian ar ran neu ochr yn ochr â, mudiadau eraill pan ddaw hyn o fewn y meysydd ariannu a bennir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ar gyfer ein gwaith a'i fod yn gweddu i'n cenhadaeth. Yn ystod y flwyddyn dosbarthwyd ariannu gwerth cyfanswm o £35.6 miliwm trwy'r dull hwn dros arianwyr eraill.

Rydym hefyd yn dosbarthu ariannu gan Reclaim Fund Ltd o dan y trefniadau yn Neddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur. Mae hon wedi galluogi banciau a chymdeithasau adeiladu i drosglwyddo arian a ddelir mewn cyfrifon segur i gronfa ganolog i'w ail-fuddsoddi yn y gymuned. Roedd hyn yn £37.2 miliwn yn 2015/16 (2014/15 £49.5 miliwn). Rydym yn adneuo arian hyd nes y bydd ei angen, a derbyniwyd llog gwerth £79,000 (2014/15 £128,000) mewn perthynas â'r arian hwn. Ymddengys set femorandwm o gyfrifon blynyddol mewn perthynas â'r gweithgareddau hyn ar dudalennau 104 i 106.

Balansau'r Gronfa Ddosbarthu(NLDF)

Delir enillion net y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), sydd o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon hyd nes y caiff ei dynnu i lawr gan ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn derbyn incwm buddsoddi yn ychwanegol at enillion y Loteri ac o'r un gyfran ag enillion y Loteri Genedlaethol (40 y cant). Yn 2015/16 roedd hyn yn £3.1 miliwn (2014/15 £3.2 miliwn).

ROEDD EIN BALANS NLDF YN

£414 MILIWN AR 31 MAWRTH 2016 (2014/15 £324 MILIWN).

Cododd ein balans yn y NLDF £90 miliwn yn ystod y flwyddyn. Dyma ganlyniad derbyn symiau Loteri annisgwyl o uchel yn hwyr yn y flwyddyn, yn rhannol oherwydd trosglwyddo gwobr sylweddol ymlaen, gan gynyddu gwerthu tocynnau a gwobrau heb eu hawlio am gemau cerdyn crafu. Byddwn yn cymryd hwn i ystyriaeth wrth bennu cyllideb dyfarniadau grant y dyfodol wrth ochr rhagamcaniadau incwm y dyfodol. Nid ydym yn pennu targed ar gyfer ein balansau NLDF. Gan nad ydym yn rheoli incwm y Loteri, nid yw'n bosib i ni reoli'r gyllideb dros y tymor byr. Ein strategaeth ariannu yw gwneud rhwymedigaethau grant o'r gwerth uchaf posib a allwn dros gyfnod o bum mlynedd. Bydd hyn yn golygu bod y balans NLDF mor isel ag sy'n bwyllog. Bydd y lefel wirioneddol yn amrywio yn ôl strwythur ac amseru ein rhaglenni ar unrhyw adeg benodol.

Archwilwyr

O dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006, mae'n rhaid i'n cyfrifon blynyddol gael eu harchwilio a'u hardystio gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Gronfa Loteri Fawr yn ymwybodol ohoni.

Deiliad gwybodaeth y sector cyhoeddus

Fel pob corff cyhoeddus, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn ddeiliad gwybodaeth sector cyhoeddus. Nid yw wedi codi tâl am ailddefnydd penodol o wybodaeth.

Dadansoddiad o'n perfformiad: cydraddoldeb a chyflogeion

Mae ein strategaeth gydraddoldebau'n amlinellu ein blaenoriaethau yn y maes hwn fel cyflogwr ac fel ariannwr. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi canolbwyntio ar hyrwyddo cyfranogiad ac ymwybyddiaeth staff yn gynyddol o ystyriaethau cydraddoldeb ar draws y mudiad. Mae ein hegwyddorion ac arweiniad cydraddoldeb ar gyfer ymgeiswyr a deiliaid grant ar gael ar ein gwefan: www.biglotteryfund.org.uk/welsh/about-big/our-approach/equalities

Mae'r tabl isod yn amlygu trefniadau monitro cydraddoldeb ein rhaglenni grant. Rydym yn parhau i asesu sut rydym yn sicrhau y bydd ein hariannu'n cyrraedd cymunedau mewn ffordd sy'n adlewyrchu poblogaeth y Deyrnas Unedig yn llawn.

Ethnigrwydd	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£	%	£	%
Dim ethnigrwydd penodol	13,847	68	8,695	63	851,229,676	70	424,836,774	73
Asiaidd/Asiaidd Deyrnas Unedig	948	5	553	58	85,544,300	7	21,336,494	4
Du/Affricanaidd/ Caribïaidd Deyrnas Unedig	875	4	451	52	33,852,717	3	23,231,195	4
Grwpiau ethnig cymysg/lluosog	1,067	5	592	55	44,114,226	4	26,196,662	4
Grŵp ethnig arall	469	2	255	54	18,685,180	2	13,410,413	2
Gwyn Arall	1,086	5	639	59	50,347,804	4	26,261,563	5
Gwyn Deyrnas Unedig	1,958	10	1,288	66	129,172,111	11	47,345,075	8

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o gefndir ethnig penodol. Gallant ddewis hyd at dri chategori ac felly mae'r atebion hyn yn cynnwys cyfrif dwbl a thriphlyg

Oedran	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£	%	£	%
0 - 24	8,164	37	4,945	61	521,545,821	41	214,279,240	34
25 - 64	4,071	19	2,597	64	235,919,892	19	119,758,931	19
65+	2,182	10	1,545	71	70,847,689	6	50,602,278	8
Dim oedran penodol	7,587	34	4,723	62	441,765,772	35	239,547,208	38

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grŵp oedran penodol. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp oedran ac felly gall yr atebion hyn gynnwys cyfrif lluosog.

Rhywedd	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio Nifer	%	Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau Nifer	%	Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano £	%	Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd £	%
Gwryw	514	3	320	62	22,662,579	2	16,451,671	3
Benyw	1,303	7	821	63	126,641,686	12	86,406,115	16
Dim rhywedd penodol	16,267	90	10,174	63	918,424,547	86	421,577,785	80

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o rhywedd penodol.

Cefndir Cymunedol	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio Nifer	%	Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau Nifer	%	Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano £	%	Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd £	%
Catholig a Phrotestannaidd	608	57	310	51	68,084,563	77	18,547,651	87
Catholig yn bennaf	192	18	115	60	8,736,110	10	987,798	5
Protestannaidd yn bennaf	244	23	131	54	6,235,049	7	1,079,974	5
Ddim yn Gatholig nac yn Brotestannaidd	23	2	14	61	4,944,871	6	809,561	4

Gofynnir i ymgeiswyr sy'n ymgeisio i raglenni sy'n gweithredu yng Ngogledd Iwerddon nodi i ba gymuned mae'r rhai sy'n elwa o'u prosiect yn perthyn iddi'n bennaf.

Iaith Gymraeg	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio Nifer	%	Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau Nifer	%	Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano £	%	Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd £	%
Di-gymraeg yn bennaf	743	62	593	80	72,093,729	82	34,150,744	90
Cymraeg yn bennaf	356	30	281	79	5,275,684	6	3,293,530	9
Dim Cymraeg	97	8	78	80	10,690,830	12	414,996	1

Gofynnir i ymgeiswyr i raglenni sy'n gweithredu yng Nghymru faint o'r bobl a fydd yn elwa o'u prosiect sy'n siarad Cymraeg

Crefydd	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£	%	£	%
Cristnogaeth	564	3	340	60	18,120,961	2	£8,474,398	2
Hindŵaeth	13	<1	7	54	371,226	<1	314,524	<1
Iddewiaeth	150	1	70	47	2,169,303	<1	1,074,185	<1
Moslemiaeth	124	1	60	48	52,809,581	5	2,016,105	<1
Dim crefydd	48	<1	25	52	1,291,437	<1	580,820	<1
Crefydd arall	12	<1	11	92	100,990	<1	90,990	<1
Crefydd neu gred – wedi ateb na	17158	95	10,792	63	992,359,754	93	511,424,828	98
Sikhiaeth	11	<1	8	73	467,371	<1	441,132	<1

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grefydd neu gred benodol.

Anabledd	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£	%	£	%
Heb fod yn anabl	15,789	87	9,660	61	936,062,851	88	437,109,055	83
Anabl	2,293	13	1,655	72	130,912,631	12	87,326,517	17

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl anabl.

Tueddfryd Rhywiol	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm a ddyfarnwyd a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£	%	£	%
Lesbiaid/dynion hoyw/deurywiol	150	1	103	69	7,390,868	1	4,915,640	1
Ddim yn benodol i Lesbiaid/dynion hoyw/deurywiol	18,256	99	11,310	62	1,073,270,232	99	523,724,941	99

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i lesbiaid, dynion hoyw neu bobl ddeurywiol.

Cydraddoldeb mewn cyflogaeth

Mae'r tabl isod yn amlygu trefniadau monitro cydraddoldeb ar draws ein cyflogeion.

Statws Anabledd	Cronfa Loteri Fawr	Gwasanaeth Sifil	Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Staff ag anabledd	6%	4%	13%
Staff heb anabledd	94%	96%	87%

Rhywedd	Cronfa Loteri Fawr	Gwasanaeth Sifil	Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Benyw	65%	52%	44%
Gwryw	35%	48%	56%

Rhywedd	Bwrdd	Cyfarwyddwyr	Uwch staff y Gronfa Loteri Fawr (Bandiau D ac E)
Benyw	57%	63%	58%
Gwryw	43%	37%	42%

Grŵp Ethnig	Cronfa Loteri Fawr	Poblogaeth y DU sy'n weithgar yn economaidd
Asiaidd	5.9%	3.0%
Du	2.8%	1.4%
Tsieineaidd	0.2%	0.3%
Cymysg	1.2%	1.5%
Arall	0.6%	0.4%
Gwyn Arall	4.6%	3.4%
Cyfanswm Du a Lleiafrifoedd Ethnig (BME)	15.3%	10.0%
Gwyn Deyrnas Unedig	83.3%	90.0%
Ddim yn gwybod	0.9%	
Ddim eisiau datgan	0.5%	

Adran 75, Deddf Gogledd Iwerddon 1998

Mae cydraddoldeb yn rhan ganolog o'n holl waith a pharhawn i gyflwyno gofynion y dyletswyddau statudol o dan Adran 75 Deddf Gogledd Iwerddon 1998. Cyflwynwyd ein hadroddiad cydraddoldeb blynyddol i Gomisiwn Cydraddoldeb Gogledd Iwerddon ym mis Awst 2015.

Cynllun Iaith Gymraeg

Rydym yn ymrwymedig i gyflwyno gwasanaeth dwyieithog yng Nghymru trwy Gynllun Iaith Gymraeg y Gronfa Loteri Fawr a gyhoeddwyd yn 2009. Mae gweithrediad y cynllun yn cael ei fonitro a'i drafod mewn cyfarfodydd rheolaidd rhwng Swyddog Iaith Gymraeg y Gronfa Loteri Fawr a Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. Adolygwyd ein cynllun yn 2013 yn unol â Mesur y Gymraeg newydd, a gwelwyd ei fod o safon dda.

Yn ystod 2015 derbyniom gadarnhad gan Gomisiynydd y Gymraeg o'r amserlen ar gyfer pontio o'n Cynllun Iaith Gymraeg i Safonau'r Gymraeg, a byddwn yn gweithio'n agos â chydweithwyr a swyddfa Comisiynydd y Gymraeg yn ystod y broses bontio. Nodwyd cynnydd mewn ceisiadau cyfrwng Cymraeg yn ystod y flwyddyn hefyd, gan amlygu ymrwymiad y mudiad i ddarparu gwasanaeth cwsmeriaid dwyieithog rhagorol.

Cyfranogiad cyflogeion

Mae gan y Gronfa Loteri Fawr berthynas adeiladol gyda'n hundebau cydnabyddedig ar y cyd, Prospect ac Unite, ac mae'n ceisio annog a dod o hyd i gyfleoedd cynnwys ac ymgynghori â chyflogeion. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn cywain barn ei staff yn rheolaidd trwy ddeialog anffurfiol a thrwy arolygon cyswllt cyflogeion blynyddol ffurfiol.

Absenoldeb salwch staff

Rydym yn ymroddedig i iechyd a lles ein staff. Mae gan y Gronfa bolisi absenoldeb salwch staff cynhwysfawr ac mae'n gweithredu prosiect lles a arweinir gan staff hefyd. Yn ystod 2015/16 y nifer cyfartalog o ddiwrnodau absenoldeb salwch oedd 8.8 niwrnod (9.2 yn 2014/15).

Ein polisi ac arfer talu

Yn unol â'r canllaw Arfer Talu Gwell, anelwn at dalu ein holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod o dderbyn anfoneb, oni bai bod amodau a thelerau eraill wedi'u cyd-drafod. Yn 2015/16, talwyd 94 y cant (98 y cant yn 2014/15) o'r holl gredydwyr o fewn 30 niwrnod ar ôl derbyn anfoneb nad yw'n destun anghydfod.

Roedd canran y cyflenwyr a dalwyd o fewn 10 niwrnod o dan her talu'n brydlon y Llywodraeth yn 69 y cant yn ystod 2015/16 (40 y cant yn 2014/15).

Roedd ein cyfanswm diwrnodau credydwyr (cyfanswm gwerth ein credydwyr ar 31 Mawrth 2016 wedi'i rannu â'r chyfanswm taliadau credydwyr yn ystod 2015/16, wedi'i fynegi mewn diwrnodau) yn 9 diwrnod (12 diwrnod yn 2014/15).

Ychwanegedd

Yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol 2006 mae'n ofynnol i holl ddosbarthwyr y Loteri adrodd am eu polisïau a'u harferion ychwanegedd. Mae ychwanegedd yn egwyddor bwysig ein hariannu. Defnyddiwn y diffiniad a ganlyn:

"Mae arian gan y Loteri'n wahanol i arian gan y Llywodraeth ac yn ychwanegu gwerth. Er nad yw'n disodli gwariant y Trysorlys, lle bo'n briodol mae'n ategu polisïau ac ariannu'r Llywodraeth a rhaglenni eraill."

Roedd yr holl ddyfarniadau a wnaed yn 2015/16 yn gweddu i'r diffiniad hwn o ychwanegedd.

Yn ychwanegol at y diffiniad hwn, rydym hefyd yn ystyried y ddarpariaeth a ganlyn ar ychwanegedd a ddisgrifir yn ein cyfarwyddiadau polisi.

"YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt."

Dadansoddiad o'n perfformiad: adroddiad cynaladwyedd

Allyriadau, gwastraff a thraul

Ymrwymodd y Gronfa i gwrdd â'r targedau ar gyfer allyriadau carbon a chynhyrchu gwastraff a ddisgrifir yn y papur polisi "Llywodraeth Werdd" a gyhoeddwyd gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig.

Mae'n bleser gennym gyhoeddi ein bod wedi gwneud cynnydd sylweddol dros y pedair blynedd ddiwethaf i leihau ein hallyriadau carbon, gwastraff a gynhyrchir a gwastraff sy'n mynd i safleoedd tirlenwi ac rydym wedi rhagori ar ein targedau ym mhob achos.

Mesur	Gwaelodlin 2010/11	Perfformiad 2015/16	Gostyngiad Targed (%)	Gostyngiad Gwirioneddol (%)
Allyriadau CO2 swyddfeydd (o ddefnyddio nwy a thrydan)	1,759t CO_2 e	1,056t CO_2 e	25	40
Allyriadau CO2 o hedfan domestig	160t CO_2 e	90t CO_2 e	25	44
Cynhyrchu gwastraff	132t	96t	2%	27
Gwastraff sydd i'w dirlenwi	48t	10t	25	79

Byddwn yn parhau i reoli a chymryd camau i isafu ein defnydd o adnoddau naturiol a datblygu ein targedau ein hunain yn briodol, gan gynnwys y rhai mewn perthynas â defnyddio ynni, cynhyrchu gwastraff a defnyddio papur.

Mae dadansoddiad pellach o'n perfformiad eleni i'w weld isod.

Allyriadau nwyon tŷ gwydr		2015/16	2014/15
Dangosyddion anariannol (tCO2E)(tCO2E)	Cyfanswm gros ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	1,056	1,555
	Cyfanswm net ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	1,056	1,555
	(llai gostyngiadau h.y. tariffau Gwyrdd)		
	Allyriadau gros ar gyfer Cwmpas 3 (teithio busnes)	254	237
	Allyriadau Cwmpas 3 eraill a fesurwyd	–	–
Defnydd ynni cysylltiedig (kWh)	Trydan: anadnewyddadwy	1,602,362	2,474,228
	Trydan: adnewyddadwy	–	–
	Nwy	1,709,684	1,792,735
	LPG	–	–
	Arall	–	–
Dangosyddion ariannol (£'000s)	Gwariant ar ynni	£447	£470
	Gwariant ar drwydded CRC (2010 ymlaen)	-	-
	Incwm CRC o daliadau ailgylchu	-	-
	Gwariant ar daliadau gosod yn erbyn achrededig	-	-
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol	£867	£815

Mae cwmpas 1, 2 a 3 yn cyfeirio at y diffiniadau a ddisgrifir yn y Protocol Nwyon Tŷ Gwydr gan Sefydliad Adnoddau'r Byd a Chyngor Busnes y Byd ar Ddatblygu Cynaliadwy.

Mae cwmpas 1 yn cyfeirio at nwyon tŷ gwydr a gynhyrchir yn uniongyrchol fel gwres a golau ar gyfer ein swyddfeydd ac mae cwmpas 2 yn cyfeirio at gynhyrchu anuniongyrchol. Rydym wedi parhau i leihau lle yn ein swyddfeydd ac mae hyn wedi helpu cyfrannu at y gostyngiad yn ein hallyriadau o dan gwmpasau 1 a 2. O dan gwmpas 2 nid oes gennym ddata cyfredol ym mhob achos pan fyddwn yn ddibynnol yn ddata tâl gwasanaeth gan landlordiaid. Os mai dyna'r achos, rydym wedi defnyddio'r data diweddaraf sydd ar gael, a allai gyfeirio at y flwyddyn ariannol flaenorol.

Mae cwmpas 3 yn cyfeirio at allyriadau o deithio busnes. Mae ein hallyriadau o dan y categori hwn wedi cynyddu yn ystod 2015/16. Bu hyn o ganlyniad i deithio sy'n ymwneud â'n nod o fod yn fwy cysylltiedig â'n cwsmeriaid ar draws y Deyrnas Unedig. Er mwyn rheoli hyn byddwn yn ceisio gwella'r defnydd o dechnoleg er mwyn lleihau'r galw am deithio pan fydd hyn yn ymarferol.

Gwastraff		2015/16	2014/15
Dangosyddion anariannol (t)	Cyfanswm gwastraff	96	102
	Gwastraff Peryglus	-	-
	Tirlenwi	10	24
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	86	78
	Ynni o wastraff a losgir	–	–
Dangosyddion ariannol (£'000s)	Cyfanswm cost gwaredu	40	38
	Gwastraff peryglus - cyfanswm cost gwaredu	-	-
	Tirlenwi	2	3
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	38	35
	Ynni o wastraff a losgir	-	-

Rydym wedi parhau i leihau maint y gwastraff a gynhyrchwn ac ar yr un pryd cynyddu'r gyfran a ailgylchwn i tua 90 y cant. Wrth edrych i'r dyfodol rydym yn anelu at ganolbwyntio ar y defnydd o bapur, y credwn y gallwn e leihau ymhellach er mwyn parhau i gyfyngu ar faint o wastraff a gynhyrchwn.

Adnodd Meidraidd – defnydd/ dŵr		2015/16	2014/15
Dangosyddion anariannol(m3)	Dŵr a gyflenwyd	5,563	5,734
Dangosyddion ariannol (£'000)	Costau cyflenwi dŵr	36	37

Adran chwech:
Ein llywodraethu:

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan Adran 36A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006), mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi cyfarwyddo'r Gronfa Loteri Fawr i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer bob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a amlinellir yng Nghyfarwyddiadau'r Cyfrifon. Paratoir y cyfrifon ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddynt ddarparu trosolwg gwir a theg o sefyllfa'r Gronfa Loteri Fawr ac o'n hincwm, gwariant a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol:

- glynu wrth y Cyfarwyddyd Cyfrifyddu a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu priodol yn gyson
- ffurfio barn a gwneud amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw safonau cyfrifyddu perthnasol fel y'u disgrifir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau materol yn y datganiadau ariannol
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol.

Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi dynodi Prif Weithredwr y Gronfa Loteri Fawr fel Swyddog Cyfrifyddu. Mae cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol amdano, cadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Gronfa Loteri Fawr, wedi'u disgrifio yn 'Rheoli Arian Cyhoeddus' a gyhoeddir gan Drysorlys EM.

Cyfrifoldebau dirprwyedig

Pryd bynnag y bo'n briodol, mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi ceisio defnyddio pwerau dirprwyo y darparwyd ar eu cyfer gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998. O ganlyniad i hyn, gall partïon eraill fod yn atebol am elfennau penodol o raglenni.

Cynlluniau ar y cyd

Mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi ymgymryd â chynlluniau ar y cyd, fel y'u diffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, i ddarparu ariannu ochr yn ochr â chyrff eraill er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddiffiniwyd gan y Gorchymyn Cynllun ar y Cyd perthnasol. Yn y cynlluniau hyn yr wyf i, fel Swyddog Cyfrifyddu, yn gyfrifol am sicrhau'r canlynol:

- cymhwysir arian Loteri a ddyrennir gan y Gronfa Loteri Fawr yn unol â'n pwerau cyfreithiol
- defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o arian y Loteri a ddyrennir gan y Gronfa Loteri Fawr i'r rhaglen
- bod y systemau a ddefnyddir i weithredu'r rhaglen yn gadarn ac yn addas i'r diben
- bod y mecanwaith ar gyfer dyrannu costau gweinyddol y rhaglen yn cael ei gytuno ar y cyd rhwng y dosbarthwyr Loteri sy'n cymryd rhan.

Yn ystod 2015/16, mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi cymryd rhan yn y cynlluniau canlynol ar y cyd:

- Parks for People – cynllun a weinyddir gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar ran Cronfa Dreftadaeth y Loteri a'r Gronfa Loteri Fawr

Partneriaid dyfarnu

Rydym wedi defnyddio'r pwerau a ddarperir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 i ddirprwyo'r cynlluniau grant a restrir isod i bartneriaid dyfarnu. Mae'r cytundeb dirprwyo rhyngom ni a'r partner dyfarnu'n amlinellu cyfrifoldeb Prif Weithredwr y partner dyfarnu i sicrhau bod y systemau a roddir ar waith i weinyddu ceisiadau Loteri ac i brosesu a monitro grantiau Loteri yn dderbyniol ac yn addas i'r diben a bod arian y Loteri'n cael ei ddosbarthu mewn ffordd gywir a phriodol.

Cadwaf gyfrifoldeb cyffredinol dros ddiogelu arian cyhoeddus a ddarperir i'r Gronfa Loteri Fawr ac am sicrhau bod partneriaid dyfarnu'n gweithredu o fewn ein telerau cytunedig ac yn unol â'r cyfarwyddiadau ariannol a pholisi a ddarperir i mi.

Ein partneriaid dyfarnu

Fel rhan o'r rhaglen Changing Spaces:

- Ymddiriedolaeth Groundwork

Fel rhan o'n canlyniadau People Powered Change:

- Y Sefydliad Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Fel rhan o'r rhaglen Buddsoddiad Cymdeithasol

- Yr Ysgol Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Fel rhan o'r rhaglen Cymunedau Rhyngwladol:

- Basic Needs

Fel rhan o'r Gronfa Gyflymu:

- First Port for Social Entrepreneurs Scotland

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
8 Gorffennaf 2016

Y datganiad llywodraethu

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu, fy nghyfrifoldeb i yw'r datganiad llywodraethu hwn.

Yr wyf yn gyfrifol am sicrhau trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol cadarn ar draws y mudiad cyfan i gefnogi cyflawniad cenhadaeth y Gronfa Loteri Fawr (y Gronfa) ac ar yr un pryd diogelu'r arian ac asedau cyhoeddus yr wyf yn gyfrifol amdanynt.

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio sut yr wyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldeb i reoli a rheoleiddio adnoddau'r Gronfa Loteri Fawr yn ystod y flwyddyn. Mae'n galw ar waith Bwrdd, a Phwyllgorau Archwilio a Risg a Thâl Cydnabyddiaeth y Gronfa ynghyd â'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh) fel ei chorff gweithredol. Rwyf hefyd wedi adolygu ac ystyried yr adroddiad sicrwydd blynyddol a baratowyd gan yr adran Archwilio Mewnol.

Hyd eithaf fy ngwybodaeth, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol ohoni. Rwyf wedi cymryd pob cam rhesymol i wneud fy hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio a sefydlu bod archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am baratoi'r adroddiad a chyfrifon blynyddol ac unrhyw addasiad y mae ei angen i wneud hynny. Cadarnhaf fod yr adroddiad a chyfrifon blynyddol hwn yn gyffredinol yn deg, cytbwys ac yn ddealladwy yn fy marn i.

Atebolrwydd y Gronfa Loteri Fawr i Senedd y Deyrnas Unedig, y cyrff deddfwriaethol a llywodraethau datganoledig

Crëwyd y Gronfa Loteri Fawr, sy'n gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig, gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006, sy'n amlinellu'r prif reolau y mae'n gweithredu oddi tanynt. Mae hefyd wedi derbyn swyddogaethau o dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.

Mae'r Gronfa'n gorff cyhoeddus anadrannol ac yr wyf yn llawn atebol i Senedd y Deyrnas Unedig am ein cyllid. Mae gorchmynion penodol sy'n gysylltiedig ag arian Loteri a chyfrifon segur yn cael eu gwneud gan Senedd y Deyrnas Unedig neu Senedd Yr Alban, ond gweithredir y prif oruchwyliaeth o'r Gronfa gan y llywodraeth trwy gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan weinidogion.

Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn atebol am Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol, ac felly yn cyhoeddi cyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon i'r Gronfa mewn perthynas â'i swyddogaethau o dan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol. Am resymau cyfreithiol mae'r Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet yn cyhoeddi cyfarwyddiadau tebyg yn gysylltiedig ag arian cyfrifon segur. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn rheoleiddio systemau a phrosesau'r Gronfa.

Noddwr polisi'r Gronfa Loteri Fawr yw Swyddfa'r Cabinet. Mae'r Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi y mae'n rhaid eu hystyried wrth ddosbarthu arian yn gyffredinol ar draws y Deyrnas Unedig ac yn benodol yn Lloegr, ac mae'r gweinyddiaethau datganoledig yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas ag arian a ddosberthir yn y gwledydd hynny. Mae'r cyfarwyddiadau hyn wedi'u cynnwys yn adran wyth yr adroddiad hwn.

O fewn fframwaith y cyfarwyddiadau hyn mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gwneud penderfyniadau annibynnol ar ba raglenni y dylai eu rhedeg a pha grantiau y dylai eu gwneud.

Effeithiolrwydd llywodraethu anweithredol ac adolygiad ohono

Mae'r Gronfa wedi'i llywodraethu gan Fwrdd sy'n cynnwys y Cadeirydd, cadeiryddion y pedwar pwyllgor gwlad a hyd at saith aelod arall. Mae'r Bwrdd wedi penodi un o'i aelodau fel Is-gadeirydd. Yn ystod 2015/16 roedd 12 aelod o'r Bwrdd.

Mae gan bob gwlad bwyllgor sy'n gyfrifol am y rhaglenni ariannu yn eu gwlad; mae'r Bwrdd wedi penodi pwyllgor ar gyfer ariannu Deyrnas Unedig gyfan hefyd.

Mae'r Bwrdd yn pennu fframwaith strategol y Gronfa ac mae'r pwyllgorau, yn gweithio o fewn y fframwaith hwn, wedi dirprwyo awdurdod i bennu'r rhaglenni ariannu yn eu gwledydd. maent hefyd yn gwneud penderfyniadau am grantiau, neu'n cytuno ar y trefniadau dirprwyedig ar gyfer gwneud nhw, o fewn y rhaglenni hyn.

Mae'r Bwrdd wedi penodi Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n cwrdd pob chwarter i roi cyngor ar faterion adrodd ariannol, archwilio a sicrwydd a rheoli risg. Hefyd, mae wedi penodi Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth i ddelio gyda'r materion a ddisgrifir yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth. Mae'r Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth yn cwrdd bob blwyddyn fel arfer. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg yn adrodd i bob cyfarfod o'r Bwrdd ar unrhyw faterion y mae'r Pwyllgor yn tybio y mae angen eu dwyn at eu sylw, ac i ddarparu sicrwydd i'r Bwrdd. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn darparu adroddiad llawn i'r Bwrdd ar ei waith unwaith y flwyddyn.

Hefyd, mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau am y strategaethau a rhaglenni ym mhob portffolio gwlad er mwyn iddo sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Fframwaith Strategol a bod dysgu'n cael ei rannu.

Mae aelodaeth o'r holl bwyllgorau a phresenoldeb ynddynt wedi'i amlinellu yn y tabl ar ddiwedd yr adroddiad hwn.

Mae'r holl aelodau Bwrdd wedi'u penodi gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet. Mae aelodau Pwyllgorau Gwlad yn cael eu penodi gan y Gronfa. Mae'r gweinyddiaethau datganoledig yn cymryd rhan yn llawn yn y penodiadau sy'n gysylltiedig â'u gwledydd ac mae'r holl aelodau Bwrdd a phwyllgor yn cael eu penodi yn sgil proses hysbysebu a dethol agored.

Ansawdd data

Mae'r Bwrdd yn derbyn data perthnasol a rheolaidd gan systemau ar draws y Gronfa i ddarparu sicrwydd ar berfformiad, mesurau rheoli a risg. Mae'n fodlon bod ansawdd a chywirdeb y data hwn yn briodol ar gyfer ei anghenion o ran asesu effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu, y drefn rheoli risg, perfformiad ariannol a gweithredu'r Gronfa a phriodoldeb mesurau rheoli mewnol. Mae'r systemau sy'n darparu'r wybodaeth hon wedi'u sicrhau trwy gael eu cynnwys yn y rhaglen archwilio mewnol.

Rheolaeth weithredol

Rwy'n arwain ar reolaeth weithredol y Gronfa, wedi fy nghefnogi gan uwch Dîm Rheoli (UDRh) sy'n cynnwys 12 aelod ar hyn o bryd.

Mae'r UDRh yn cwrdd bob wythnos gyda chyfarfod ffurfiol bob mis. Mae'r UDRh yn ystyried materion polisi, strategol a gweithredol allweddol, yn darparu cyngor i'r Bwrdd ar faterion sy'n gofyn am ei gymeradwyaeth ac yn goruchwylio perfformiad gweithredol ac ariannol a threfnau rheoli risg y Gronfa'n gyffredinol.

Mae aelodau'r UDRh a'u meysydd cyfrifoldeb wedi'u disgrifio yn adran nesaf yr adroddiad hwn.

Cafwyd nifer o newidiadau yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys penodi Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio Deyrnas Unedig, Cyfarwyddwr Datblygu Portffolio ar gyfer Lloegr, Cyfarwyddwr gwneud Grantiau ar gyfer Lloegr, Cyfarwyddwr Technoleg a Chyfarwyddwr Cyfathrebu (dros dro). Penodwyd Cyfarwyddwr Cyllid ar ddechrau'r flwyddyn.

Mae strwythurau rheoli gweithredol priodol yn bodoli ar draws y mudiad i oruchwylio gweithgareddau craidd a'r prosiectau a rhaglenni sy'n cael eu gweithredu ar draws y Gronfa.

Yn ystod y flwyddyn ymwelais â swyddfeydd y Gronfa ar draws y Deyrnas Unedig i siarad â staff a rheolwyr am ddatblygu'r Fframwaith Strategol newydd. Rwyf hefyd wedi mynychu cyfarfodydd pwyllgorau gwlad, siarad â budd-ddeiliaid ar draws y Deyrnas Unedig a chwrdd â swyddogion yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a Swyddfa'r Cabinet a mynychu Fforwm y Dosbarthwyr Loteri.

Rheoli risg

Mae'r Gronfa'n gweithredu system rheoli risg gynhwysfawr, gyda chofrestr risgiau strategol yn cael ei hadolygu bob tri mis gan y Pwyllgor Archwilio a Risg. Mae'r Bwrdd yn adolygu'r

gofrestr risgiau i sicrhau nad oes o leiaf bob blwyddyn i sicrhau nad oes unrhyw hepgorion materol. Yn unol â chyngor ac arweiniad gan y Pwyllgor Archwilio a Risg, mae'r Bwrdd wedi cytuno ar lefelau goddefiant risg y Gronfa hefyd.

Mater allweddol i'r Gronfa yw cydnabod bod ein nod o helpu cymunedau a'r rhai mwyaf anghenus weithiau'n mynnu ein bod yn ariannu o dan amgylchiadau heriol a chymryd risgiau o ran llwyddiant rhai prosiectau. Mae hyn yn gofyn am farn dda ar ran ein staff ariannu.

Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio a Risg, yn gweithio gyda'n tîm gweithredol, wedi parhau i ddatblygu ein ymagwedd at reoli risg yn ystod y flwyddyn i sicrhau bod gennym ymagwedd fwy cymesur at risg. Mae hyn yn adlewyrchu ymrwymiad a wnes, sef y byddem yn adolygu ein cofrestr risgiau corfforaethol wrth i ni ddatblygu ein Fframwaith Strategol newydd er mwyn iddi gysylltu'n agos â'n nodau ac uchelgeisiau strategol.

Mae ein system o fesurau rheoli, ynghyd â goruchwyliaeth gan dîm rheoli profiadol, wedi'i dylunio i reoli risg i lefel dderbyniol y gellir ei rheoli. Ni all ddileu pob risg o fethiant er mwyn cyflawni ein strategaeth ac amcanion, ac felly ni all ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd llwyr.

Mae rhaglen waith archwilio mewnol yn cael ei pharatoi bob blwyddyn gan y Pennaeth Archwilio Mewnol a'i chytuno gyda'r UDRh a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Dylunnir y rhaglen hon i roi sicrhad bod mesurau rheoli priodol wedi cael eu dylunio a'u bod yn gweithredu'n gywir mewn perthynas â'r holl risgiau sylweddol y mae'r Gronfa Loteri Fawr yn eu hwynebu.

Mae canfyddiadau'r adroddiadau'n cael eu hystyried gennyf i, y cyfarwyddwyr perthnasol a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Craffir unrhyw adroddiadau sy'n rhoi sicrwydd "cyfyngedig" neu "ddim" sicrwydd yn fanylach. Cytunir ar gamau gweithredu gan reolwyr wrth ymateb i'r holl argymhellion a wneir, ac adroddir am gynnydd yn erbyn y rhain i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Cwblhawyd nifer o adolygiadau archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ac ni ddaethpwyd o hyd i unrhyw wendidau sylweddol a allai beri i'r fframwaith fynd yn annigonol neu'n aneffeithiol. Rhoddodd adolygiad o brosesau Iechyd a Diogelwch y Gronfa sicrwydd cyfyngedig, darparodd y gweddill lefel sicrwydd ddigonol neu sylweddol. Roedd y materion a godwyd yn yr archwiliad Iechyd a Diogelwch yn ymwneud â materion polisi a chyfrifoldeb manwl ac maent yn cael eu trin. Ystyrir bod y Gronfa'n amgylchedd cyflogaeth risg isel.

Mae pob cyfarwyddwr yr UDRh wedi darparu datganiad sicrwydd ar fy nghyfer ar y meysydd y maent yn gyfrifol amdanynt, a chan alw ar y rhain a chanlyniadau adolygiadau archwilio mewnol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi darparu adroddiad sicrwydd blynyddol ar fy nghyfer. Mae'r adroddiad sicrwydd yn asesu bod gan y Gronfa 'sicrwydd digonol' mewn perthynas â'i fframwaith llywodraethu, rheoli risg a mesurau rheoli, safbwynt yr wyf yn cytuno ag ef. Nododd yr adroddiad hefyd nad yw archwilio mewnol wedi adnabod unrhyw dor-reolau neu ddiffyg cydymffurfio â chyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon y Gronfa neu unrhyw arweiniad arall a gyhoeddir gan Drysorlys EM neu'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Cyflawnir archwiliad allanol yr Adroddiad Blynyddol hwn a'r Cyfrifon hyn gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Ymdrinnir â chanfyddiadau ac argymhellion sy'n deillio o'r archwiliad allanol yn yr un modd â'r rhai o archwilio mewnol ac maent yn cael eu hystyried yn llawn gan y Pwyllgor Archwilio a Risg. Yn ystod y flwyddyn, mae'r risgiau allweddol yr ydym wedi'u targedu ac ymdrin â nhw'n ymwneud â meysydd: ariannol, arweinyddiaeth a diwylliant, adnoddau, budd-ddeiliaid, canlyniadau ac amgylchedd allanol.

System rheoli ariannu (FMS)

Cyflwynwyd FMS yn 2013/14 a bu'n destun peth ansefydlogrwydd gweithredol, yr ymdriniwyd ag ef ers hynny.

Rydym wedi parhau i asesu ei pherfformiad, yn benodol yng ngoleuni gofynion y Fframwaith Strategol. Rydym wedi dod i'r casgliad nad yw'n rhoi cefnogaeth lawn i'r dulliau gweithio y mae eu hangen arnom i gyflwyno'r

egwyddorion allweddol a ddisgrifir yn y Fframwaith Strategol ac yn fwy penodol y dulliau gweithio ac uchelgeisiau a ddisgrifir yn y strategaeth galluogi gwneud grantiau. Yn ystod y flwyddyn i ddod byddwn yn ystyried p'un a oes angen offer ychwanegol neu newydd arnom ai beidio i'n cynorthwyo ni. O ystyried cyfyngiadau'r system o ran galluogi ni i gyflwyno'r weledigaeth a ddisgrifir yn y Fframwaith Strategol, rydym wedi ymgymryd ag adolygiad gwerth gostyngol, yn weithredol ar 31 Mawrth 2016. Wrth wneud hyn rydym wedi mabwysiadu'r fethodoleg cost newid wedi'i dibrisio o dan IAS 36 ac wedi'i chefnogi gan Lawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM). Y cymhelliad ar gyfer yr adolygiad hwn oedd y strategaeth galluogi gwneud grantiau a gymeradwywyd gan y Bwrdd ym mis Hydref 2015. O ganlyniad i hyn rydym wedi cymhwyso gwerth gostyngol o £9.5 miliwn i werth cario'r ased anniriaethol.

Twyll

Mae'n anochel bod y Gronfa'n wynebu risg o dwyll. Daw'r cyfryw risg fwyaf gan ymosodiadau troseddol cydlynol ar ein system grantiau bach. Mae gennym dîm ymchwiliadau sy'n cefnogi ein staff ariannu wrth gyflawni asesiadau risg, ac yn prosesu pob achos o dwyll a ddrwgdybir neu ddrygioni bwriadol arall. Mae mesurau rheoli twyll eraill yn cynnwys: polisi clir ar dwyll; polisi datgelu camarfer ynghyd â ffordd i'r cyhoedd gyfeirio pryderon yn uniongyrchol at ein tîm ymholiadau; trefniadau adrodd clir ar gyfer twyll a ddrwgdybir, gyda thwyll materol yn cael ei adrodd i mi, y Pwyllgor Archwilio a Risg a'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon; a chydweithio agos gyda'r Heddlu, y Comisiwn Elusennau ac asiantaethau eraill. Mae'r Gronfa'n ymwneud yn agos â mentrau traws-lywodraethol a gwrth-dwyll. Mae nifer a gwerth yr anghysondebau a ddrwgdybir yn cael ei fonitro yn yr holl gyfarfodydd Archwilio a Risg.

Yn 2014/15 dewiswyd y Gronfa gan DCMS i gymryd rhan mewn ymarfer samplu twyll a gwallau ar draws Whitehall. Roedd hwn yn gyfle defnyddiol i'r Gronfa adnabod y risg weddilliol o dwyll mewn un o'i rhaglenni grant risg uchel, cyfrifo meincnod ar gyfer cymhariaeth dros amser a gydag arianwyr eraill a'i galluogi i adolygu ei fframwaith rheoli grantiau bach yn unol â'r Fframwaith Strategol. Adroddodd DCMS ar yr ymarfer hwn yn ystod y flwyddyn, croesawyd cyfraniad y Gronfa at yr ymarfer, a darparwyd sicrwydd i mi, fel Swyddog Cyfrifyddu ynglŷn â'r risg weddilliol o dwyll yn y rhan hon o weithgareddau gwneud grantiau'r Gronfa.

Rydym wedi adnabod un ymgais twyll mewnol yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'n gweithgareddau gwneud grantiau. Datgelwyd ac ataliwyd hyn cyn i unrhyw arian cyhoeddus gael ei golli.

O ganlyniad i hyn, ymdriniwyd â'r gwendid rheoli a adnabuwyd yn ystod ymchwiliad i'r amgylchiadau mewn perthynas â hyn.

Risg targed costau gweithredu

Cyllidebwyd i gyflawni targed costau gweithredu o 7 y cant yn 2015/16 ac mae ein perfformiad gwirioneddol wedi rhagori ar hyn ar 6 y cant, rhyw 2 y cant yn well na'r targed o 8 y cant o refeniw Loteri a bennwyd gan y llywodraeth. Rydym yn parhau i chwilio am fesurau effeithlonrwydd a chafwyd ailstrwythuro gweithredol pellach yn ystod y flwyddyn a ddyluniwyd i wella gwasanaethau a chyflwyno arbedion. Pennwyd y gyllideb ar gyfer 2016/17 i gynnal 7 y cant fel ein canran costau gweithredu fewnol.

Ar wahân i'r risgiau a nodwyd uchod, mae'r risgiau eraill a wynebwn yn gyffredin i'r rhan fwyaf o fudiadau o gymhlethdod tebyg. Nid oes unrhyw faterion sylweddol wedi codi yn y meysydd hyn, ac mae gan y Gronfa systemau effeithiol, mesurau rheoli a chynlluniau wrth gefn yr wyf yn fodlon eu bod yn rheoli'r risgiau hyn yn dderbyniol.

Mae cofrestrau risgiau'n cael eu cadw ar lefel cyfarwyddiaethau ac adrannau ac ar gyfer pob prosiect a rhaglen, ac maent yn cael eu hadolygu ar lefel uwch bob tri mis. Mae system yn bodoli ar gyfer esgoli materion risg sylweddol i'r UDRh ac i'r Pwyllgor Archwilio a Risg os bydd angen.

Effeithiolrwydd ac adolygu llywodraethu anweithredol

Datblygwyd y trefniadau llywodraethu presennol yn dilyn adolygiad annibynnol yn 2010. Fe'u dyluniwyd i alluogi'r Bwrdd i ganolbwyntio'n fwy effeithiol ar oruchwyliaeth strategol o'r mudiad.

Mae materion rhaglenni ariannu o fewn paramedrau llym a bennir gan y Bwrdd wedi'u datganoli'n llawn i'r pum pwyllgor portffolio.

Mae'r Bwrdd wedi cydio yn y materion strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Gronfa ac wedi bod yn ymwneud yn weithredol â phennu'r cyfeiriad a chytuno ar y Fframwaith Strategol newydd. Mae'n fodlon ei fod yn derbyn digon o wybodaeth gywir i fod yn hyderus am effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu ac am berfformiad ariannol a gweithredol y mudiad.

Mae'r Gronfa'n cymhwyso arweiniad Trysorlys EM a Swyddfa'r Cabinet mewn Llywodraethu Corfforaethol adrannau llywodraeth ganolog i'r graddau ei fod yn berthnasol i gyrff cyhoeddus anadrannol (NDPB). Rwyf wedi fy modloni bod yr egwyddorion yn yr arweiniad, ynghyd â ffynonellau arweiniad eraill ar arfer da mewn llywodraethu corfforaethol wedi'u hadlewyrchu'n llawn yn nhrefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Cyflawnodd y Bwrdd adolygiad o'i effeithiolrwydd tua diwedd y flwyddyn trwy drafodaeth gyda'r Cadeirydd. Daeth yr asesiad i'r casgliad fod lefel yr effeithiolrwydd yn dda'n gyffredinol. Hefyd, rydym wedi comisiynu adolygiad llywodraethu allanol a fydd yn adrodd yn ystod 2016/17.

Adolygiad Teirblwydd

Ym mis Mehefin 2014, croesawodd y Bwrdd ganfyddiadau'r Adolygiad teirblwydd a gyflawnwyd gan Swyddfa'r Cabinet, a fu'n cydnabod y Gronfa fel mudiad pwysig ac uchel ei barch, a gwneud nifer o argymhellion defnyddiol a phwyllog.

Rydym wedi cyrraedd pwynt canol gweithredu'r newidiadau a adnabuwyd yn yr adolygiad. Mae'r argymhellion wedi'u hystyried yn llwyr yn natblygiad ein Fframwaith Strategol ac mae cynnydd sylweddol eisoes wedi'i wneud i ymdrin â'r materion a adnabuwyd, yn enwedig trwy'r strategaeth galluogi gwneud grantiau yn y Fframwaith Strategol a materion sy'n ymwneud â llywodraethu.

Un enghraifft o hyn yw'r argymhelliad i adolygu ein proses ymgeisio am grant fel ei bod yn gymesur ar gyfer grwpiau llai a'r rhai sy'n ymgeisio am y tro cyntaf. O fewn y gwaith sy'n dod i'r amlwg o dan y Fframwaith Strategol rydym yn peilota ffurflenni cais llawer symlach, digideiddio'r broses ymgeisio, amodau a thelerau symlach a chydweithio'n agosach ag ymgeiswyr yn hytrach na mewn bothau prosesu. Yng Ngogledd Iwerddon, rydym wedi lansio cynnig grantiau bach newydd a symlach.

Cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad

Mae gan y Gronfa system cynllunio corfforaethol a ddylunnir i adnabod blaenoriaethau a chynlluniau corfforaethol er mwyn cyflwyno'r strategaeth a gymeradwyir gan y Bwrdd. Mae cynlluniau Cyfarwyddiaethau ac adrannau'n cael eu datblygu ar draws y Gronfa, ac yn bwydo i mewn i amcanion personol staff.

Roedd cynllun corfforaethol 2015/16 yn cynnwys tri dangosydd perfformiad allweddol (DPA) ariannol a thri anariannol. Cafodd y rhain eu monitro'n agos ac adroddwyd amdanynt i'r UDRh bob mis ac i'r Bwrdd bob tri mis, gyda chamau cywiro'n cael eu cytuno pryd bynnag y bu angen.

Cyflawnwyd yr holl dargedau DPA yn ystod y flwyddyn. Rhagorwyd ar y mesur dyfarnu grantiau (sef y dylai grantiau a ddyfernir fod o leiaf 80 y cant o'r gyllideb wreiddiol) dim ond gan ychydig, yn bennaf oherwydd oedi i'n rhaglenni arian cyfatebol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a oedd o ganlyniad i ffactorau y tu hwnt i'n rheolaeth i raddau helaeth.

Coladir a dadansoddir gwybodaeth reoli allweddol (KMI) ychwanegol ar gyfer yr UDRh trwy gydol y flwyddyn mewn panel rheoli perfformiad. Mae hyn yn cyflwyno data ar y fath faterion ag ystadegau cyflogaeth, cyflwyno gwasanaethau a materion ariannol eraill fel ein balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r

Loteri Genedlaethol (NLDF). Bu hyn yn uwch na'n rhagamcaniad gwreiddiol o ganlyniad i gynnydd mewn gwerthiannau Loteri tua diwedd y flwyddyn oherwydd trosglwyddo arian gwobr ymlaen a gwobrau heb eu hawlio a ddychwelwyd i achosion da. Mae ein balans wedi codi £90 miliwn yn ystod y flwyddyn i £414 miliwn erbyn mis Mawrth 2016. Byddwn yn ystyried y ffordd orau o gymhwyso'r refeniw cynyddol a achosodd y cynnydd i'n cyllidebau dyfarnu ar gyfer y dyfodol ochr yn ochr â'n rhagamcaniadau o refeniw Loteri dros y cyfnod.

Arian trydydd parti

Mae'r Bwrdd yn ymwneud yn weithredol â phenderfyniadau am ba waith trydydd parti y mae'n briodol i'r Gronfa ymgymryd ag ef, yn unol â'n strategaeth ariannu trydydd parti a'r egwyddorion yn y Fframwaith Strategol. Rydym yn cymhwyso risgiau a chyfundrefn reoli i bob cyfle yn unol â'r dasg a bennir gan y cleient, gan sicrhau nad oes unrhyw risg y bydd arian Loteri'n cael ei roi mewn perygl neu y bydd gwaith nad yw'n ymwneud â'r Loteri'n cael ei groes-gymorthdalu. Rydym yn adolygu gweithgareddau a chyfleoedd yn rheolaidd i adnabod dysgu yn sgil cyflwyno gweithgareddau trydydd parti.

Yn fuan ar ôl diwedd y flwyddyn, lansiodd Gwasanaethau Masnachol y Goron y Llywodraeth broses dendro ym mis Ebrill 2016 i gaffael Gwasanaethau Grant a Rhaglenni mewn perthynas ag asesu a dyfarnu cynlluniau grant. Mae'r Gronfa wedi cyflwyno ymateb i'r dogfennau tendr gyda golwg ar gynnig gwasanaethau o dan y trefniadau fframwaith caffael, er bod yr ymagwedd gontract hon at ddyfarnu yn hytrach na phenodiad uniongyrchol gan adrannau'r llywodraeth yn creu rhai heriau llywodraethu a chydymffurfio.

Trefniadau dirprwyedig ac ymddiriedolaeth

Mae'r Gronfa'n dirprwyo rhai o'i swyddogaethau i fudiadau eraill, fel yr esbonnir yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Cyflawnir gwaith diwydrwydd dyladwy ar lywodraethu a systemau partneriaid dyfarnu arfaethedig cyn dyfarnu ariannu. Mae'r trefniadau'n cael eu rheoli'n weithredol ac mae trefniadau archwilio mewnol ac allanol priodol yn cael eu cymhwyso hefyd.

Mae'r Gronfa hefyd yn gwneud dyfarniadau fel gwaddolion i ymddiriedolaethau, a grëir yn benodol fel arfer at ddiben y dyfarniad, er enghraifft sefydlwyd yr Ymddiriedolaeth Power to Change i gefnogi mentrau cymunedol ar draws Lloegr, o ysbrydoli a meithrin syniadau a helpu cymunedau i gynyddu graddfa ac ehangu eu busnesau.

Yn ogystal â gwneud gwaith diwydrwydd dyladwy tebyg cyn y dyfarniad, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn penodi Amddiffynnwr annibynnol sydd â phwerau i sicrhau bod y gwaddol yn cael ei gymhwyso'n briodol yn unol â bwriad y Gronfa Loteri Fawr.

Ansawdd a diogelu data

Rydym yn trin ein rhwymedigaethau diogelu gwybodaeth fel mater o'r bwys pennaf ac, o dan weithdrefnau craffu a chynghori'r Pwyllgor Archwilio a Risgiau, aseswn ddigonolrwydd ein mesurau diogelu gwybodaeth yn rheolaidd.

Ni chafwyd unrhyw golledion data personol y gellir adrodd amdanynt yn ystod 2015/16.

Asesiad cyffredinol o lywodraethu a rheoli mewnol

Yn fy marn i ac wedi'i chefnogi gan adroddiad sicrwydd y Pennaeth Archwilio Mewnol, mae systemau llywodraethu a rheoli mewnol y Gronfa Loteri Fawr yn ddigon i'm galluogi fi i sicrhau cydymffurfiad y Gronfa Loteri Fawr â Deddfau'r Loteri Genedlaethol, y Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur a'r cyfarwyddiadau polisi, ariannol a chyfrifyddu a gyhoeddir oddi tanynt.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
8 Gorffennaf 2016

Aelodaeth Bwrdd a phwyllgorau, presenoldeb mewn cyfarfodydd a thâl cydnabyddiaeth yn ystod y flwyddyn

Enw Aelodau Bwrdd DU	Rôl	Presenoldeb 2015/16	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16 £	Tâl cydnabyddiaeth 2014/15 £
Peter Ainsworth	Cadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	40,000	28,800
	Cadeirydd, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1	–	–
	Cadeirydd, Pwyllgor Ariannu DU	3/3	–	–
Tony Burton CBE	Is-gadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Mehefin 2014)	4/4	10,464	16,568
	Cadeirydd, Archwilio a Risg	4/4	–	–
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth (o 1 Mehefin 2014)	1/1	–	–
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (o 1 Gorffennaf 2014)	3/3	–	–
	Cadeirydd, Pwyllgor Ariannu DU	3/3	–	–
Anna Southall OBE	Is-gadeirydd, bwrdd DU (tan 31 Mai 2014)	Dd/B	–	2,180
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth (tan 31 Mai 2014)	Dd/B	–	–
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (tan 31 Mai 2014)	Dd/B	–	–
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (tan 31 Mai 2014)	Dd/B	–	–
Astrid Bonfield CBE	Aelod, Bwrdd DU	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth (tan 27 Ion 2015)	Dd/B	–	–
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU	3/3	–	–
Natalie Campbell	Aelod, Bwrdd DU (tan 1 Mehefin 2015)	3/4	6,540	–
Perdita Fraser	Aelod, Bwrdd DU (o 1 Mehefin 2014)	4/4	7,848	6,540
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 27 Ionawr 2015)	4/4	-	-
Frank Hewitt	Cadeirydd, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd DU	3/4	-	-
David Isaac CBE	Aelod, Bwrdd DU (o 1 Mehefin 2014)	4/4	7,848	6,540
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth (o 27 Ion 2015)	1/1	-	-
Maureen McGinn	Cadeirydd, Pwyllgor Yr Alban	10/10	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd DU	4/4	-	-
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU	3/3	-	-

Enw Aelodau Bwrdd DU (parhad)	Rôl	Presenoldeb 2015/16	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16 £	Tâl cydnabyddiaeth 2014/15 £
Rajay Naik	Aelod, Bwrdd DU (tan 15 Chwefror 2015)	Dd/B	–	6,890
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (tan 15 Chwefror 2015)	Dd/B	–	–
Elizabeth Passey	Aelod, Bwrdd DU (O 1 Mehefin 2014)	4/4	7,848	6,540
Rachael Robathan	Aelod, Bwrdd DU (O 1 Mehefin 2015)	4/4	6,540	–
Nat Sloane	Cadeirydd, Pwyllgor Lloegr	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd DU	4/4	–	–
Syr Adrian Webb	Cadeirydd, Pwyllgor Cymru	3/4	18,000	18,000
	Aelod, Bwrdd DU	3/4	–	–
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	3/4	–	–

Aelodau eraill

Pwyllgor Lloegr

Geeta Gopalan	Is-gadeirydd, Pwyllgor Lloegr	6/6	11,295	12,594
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4	–	–
Scott Greenhalgh	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	12,184	12,725
Charlie Howard	Aelod, Pwyllgor Lloegr	3/6	5,000	10,833
Margaret Jones	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 1 Chwefror 2016)	1/1	1,308	–
Tarn Lamb	Aelod, Pwyllgor Lloegr (o 1 Mawrth 2015)	6/6	11,147	1,051
Steve Richards	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 30 Mehefin 2015)	1/1	2,500	10,000
	Member, UK Funding Committee (tan 31 Gorffennaf 2014)	Dd/B	–	–
Jane Robinson	Aelod, Pwyllgor Lloegr	5/6	10,000	11,667
	Member, UK Funding Committee (o 1 Rhagfyr 2014)	2/3	–	–
Albert Tucker	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 31 Rhagfyr 2014)	Dd/B	–	7,500
Nalini Varma	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 30 Medi 2015)	3/4	5,436	10,634

Enw Aelodau eraill (parhad)	Rôl	Presenoldeb 2015/16	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16 £	Tâl cydnabyddiaeth 2014/15 £
Pwyllgor Yr Alban				
Elizabeth Cameron	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 11 Mawrth 2015)	Dd/B	600	3,038
Grant Carson	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (O 1 Ionawr 2016)	2/2	1,308	–
Stella Everingham	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	9/10	5,232	5,232
Ian Gordon	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (O 1 Ionawr 2016)	1/2	1,308	–
Hamira Khan	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 31 Mawrth 2015)	Dd/B	–	5,232
John McDonald	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 31 Ionawr 2016)	8/8	4,360	5,232
Alan McGregor	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 31 Mehefin 2015)	3/3	1,308	5,232
Shalani Raghavan	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	7/10	5,232	5,232
Deirdre Robertson	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	8/10	5,232	5,232
John Watt	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	8/10	5,232	5,232
Pwyllgor Cymru				
Rona Aldrich	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Sian Callaghan	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (o 22 Ionawr 2015)	2/3	–	–
Simon Jones	Aelod, Pwyllgor Cymru (o 1 Awst 2014)	2/4	5,232	3,488
Rob Pickford OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232
Jan Reed OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru (tan 6 Awst 2014)		–	1,828
Gaynor Richards	Aelod, Pwyllgor Cymru (o 1 Chwefror 2015)	3/4	5232	872
Rita Singh	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232
Fran Targett OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru (tan 31 Mai 2015)	Dd/B	436	2,616
Mike Theodoulu	Aelod, Pwyllgor Cymru (tan 1 Chwefror 2015)	Dd/B	–	4,469
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (tan 1 Chwefror 2015)	Dd/B	–	–

Enw Aelodau eraill (parhad)	Rôl	Presenoldeb 2015/16	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16 £	Tâl cydnabyddiaeth 2014/15 £
Pwyllgor Gogledd Iwerddon				
Geraldine Campbell	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2015)	3/4	3,052	5,232
Paul Cavanagh	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 30 Mehefin 2014)	Dd/B	–	1,308
Dr Michael Dobbins	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (O 1 Tachwedd 2014)	6/6	5,232	2,180
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (o 1 Rhagfyr 2015)	1/1	–	–
Tony Doherty	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2014)	5/6	5,232	2,180
Julie Harrison	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2015)	2/4	3,052	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu DU (tan 31 Hydref 2015)	1/2	–	–
Claire Keatinge	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 30 Mehefin 2014)	Dd/B	–	1,308
Charles Mack	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2015)	2/2	2,180	–
Sandra MacNamee	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2015)	2/2	2,180	–
Eileen Mullan	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Tachwedd 2014)	6/6	5,232	2,180
Peter Osborne	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 30 Mehefin 2014)	Dd/B	–	1,308
Pwyllgor Archwilio a Risg				
Angela Marshall	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (tan 20 Gorffennaf 2014)	Dd/B	–	581
Linda Farrant	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg (o 21 Gorffennaf 2014)	3/4	1,744	1,214

Cofrestr buddiannau

Mae'n rhaid i holl aelodau ein Bwrdd a'n Pwyllgorau, ein haseswyr, ein hymgynghorwyr ac aelodau unrhyw banel ymgynghorol ddatgan buddiannau perthnasol o dan ein côd moeseg. Mae'r côd hwn yn cydymffurfio â chôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Mae buddiannau sydd wedi'u datgan gan aelodau Bwrdd wedi'u cyhoeddi ar ein gwefan. Mae manylion y cyfryw fuddiannau ar gyfer yr holl aelodau pwyllgor ar gael trwy ysgrifennu at Bennaeth Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd.

Os yw'r Bwrdd neu bwyllgor yn gwneud unrhyw benderfyniad y gellir ystyried yn rhesymol ei fod yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf dros grantiau ond hefyd unrhyw berthynas fasnachol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau o'r cychwyn cyntaf fod datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod yn tynnu'n ôl pan drafodir yr eitem berthnasol.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi manylion dyfarniadau a wnaed i fudiadau y mae aelodau Bwrdd a phwyllgor gwlad wedi datgan buddiant ynddynt yn y flwyddyn ariannol bresennol neu os datgelwyd buddiant arall gyda mudiadau a ariannwyd.

Enw	Mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 Nifer	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 £	Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu	Grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2016 (£)
Sian Callaghan	Cymdeithas Tai Cadwyn Gyfyngedig	Cyfranddeiliad	–	–	Dd/B	127,669
Tony Doherty	Dove House Community Trust	Cadeirydd	1	9,972	Dd/B	22,718
	Parenting for NI Limited	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	698,685	Do	628,043
	New Lodge and Duncairn Community HealthPartnership	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	696,836	Do	616,592
	Artillery Youth Centre	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	699,692	Do	699,692
	Artillery Youth Centre	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	9,869	Dd/B	–
	Positive Futures	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	699,962	Do	699,962
	Positive Futures	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	5,000	Dd/B	5,000
Stella Everingham	Scottish Borders Council	Cyflogai	1	229,814	Do	675,455
	The Brothers of Charity Services (Scotland)	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	412,120	Do	337,535
	Interest Link Borders	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	314,946	Do	276,719
	The Mentor Foundation (UK)	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	1	488,614	Do	368,700

Cofrestr buddiannau (parhad)

Enw	Mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 Nifer.	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 £	Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu	Grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2016 (£)
Geeta Gopalan	Beyond Youth CIC	Aelod	2	499,977	Dd/B	459,240
Julie Harrison	Workers' Educational Association	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	–	–	Dd/B	145,238
Charlie Howard	MAC-UK	Prif Weithredwr	–	–	Dd/B	893,147
	The Anna Freud Centre	Aelod	–	–	Dd/B	53,496
Simon Jones	Marie Curie	Cyfarwyddwr	2	206,127	Dd/B	353,386
John McDonald	Seton Care Limited	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	325,336	Do	325,336
Maureen McGinn	Tomorrow's People Trust	Noddwr	–	–	Dd/B	63,262
	Life Care (Edinburgh) Ltd	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	350,000	Do	240,000
	Broomhouse Centre	Cyswllt perthynas agos	1	262,000	Do	413,913
	Seton Care Limited	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	325,336	Do	325,336
	Citadel Youth Organisation	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	259,101	Do	259,101
	Glasgow City Council Education Services	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	540,800	Do	740,038
Alan McGregor	Glasgow City Council Education Services	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	540,800	Do	740,038
Sandra McNamee	North Down and Ards Women's Aid	Ymgynghorydd	1	9,344	Dd/B	-
	NSPCC	Ymgynghorydd	2	625,698	Dd/B	43,495,892
Eileen Mullan	Training for Women Network	Aelod Bwrdd	1	590,670	Do	565,000

Cofrestr buddiannau (parhad)

Enw	Mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 Nifer	Dyfarniad a wnaed i'r mudiad yn 2015/16 £	Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu	Grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2016 (£)
Shalani Raghavan	Liber8 Lanarkshire	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	589,052	Do	488,339
	Interest Link Borders	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	9,762	Dd/B	-
	Scottish Borders Council	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	229,814	Do	675,455
Nat Sloane	Social Finance	Aelod Pwyllgor	-	-	Dd/B	3,469,350
	Social Investment Business	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	15,137,174
Frances Targett OBE	Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru	Ymddiriedolwr	-	-	Dd/B	61,947
	Cyngor ar Bopeth Gwynedd and De Ynys Mon CAB	Cyfarwyddwr	-	-	Dd/B	287,238
	YMCA Llanymddyfri	Cyfarwyddwr	1	5,000	Dd/B	56,372
Nalini Varma	Children North East	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	183,686
	Base 87 Community Interest	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	48,821
	Womankind Worldwide	Cyswllt perthynas agos	-	-	Dd/B	106,246
	Comic Relief	Ymddiriedolwr	1	5,000,000	Dd/B	7,236,861
John Watt	New Start Highland	Cyfarwyddwr	-	-	Dd/B	49,725
Syr Adrian Webb	Prifysgol De Cymru	Cyswllt â mudiad cysylltiedig	1	86,410	Dd/B	-

Yr uwch dîm rheoli

Dawn Austwick
Prif Weithredwr

Gemma Bull
Cyfarwyddwr Datblygu Portffolio Lloegr (o Hydref 2015)

Lyn Cole
Cyfawyddwr Gwneud Grantiau Lloegr (o Orffennaf 2015)

Danny Homan
Pennaeth Staff

Ian Hughes
Cyfarwyddwr Cyllid (o Ebrill 2015)

Jackie Killeen
Cyfarwyddwr, Yr Alban

Joanne McDowell
Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon

John Rose
Cyfarwyddwr, Cymru

Mae'r canlynol yn aelodau o'r
Uwch Dîm Rheoli ond yn adrodd i un o'r cyfarwyddwyr a enwir uchod:

Milly Camley
Cyfarwyddwr Dros Dro Cyfathrebu a Chysylltiadau Cyhoeddus (o Ionawr 2016)

Joe Ferns
Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio Deyrnas Unedig (o Fedi 2015)

Dianne Hughes
Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol

Beth Lawton
Cyfarwyddwr Technoleg (o Ionawr 2016)

Samir Rahim
Dirprwy Gyfarwyddwr TG a Chyfleusterau (tan Chwefror 2016)

Yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff: Tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Llywodraethu

Mae gan Bwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth y Bwrdd gyfrifoldeb i:

- gytuno ar amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- penderfynu ar arfarniad perfformiad a thâl cysylltiedig y Prif Weithredwr
- pennu tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr
- cymeradwyo arfarniadau perfformiad a thâl cysylltiedig cyfarwyddwyr, a
- phenderfynu ar delerau diswyddo ar gyfer y Prif Weithredwr a'r cyfarwyddwyr.

Ar gais Cadeirydd y Pwyllgor, gall y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol neu swyddogion eraill fod yn bresennol mewn cyfarfodydd neu ar gyfer eitemau penodol ar yr agenda.

Mae penderfyniadau'r Pwyllgor yn amodol ar:

- gydymffurfio â'r arweiniad tâl a gyhoeddir gan Swyddfa'r Cabinet/Trysorlys EM sy'n berthnasol i dâl cydnabyddiaeth staff yn gyffredinol
- cymeradwyaeth Swyddfa'r Cabinet o amodau a thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- cymeradwyaeth Swyddfa'r Cabinet o unrhyw daliadau dod i ben i'r Prif Weithredwr.

Polisi tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Mae ein polisi yn cynnig tâl cydnabyddiaeth sy'n galluogi'r Gronfa Loteri Fawr i ddenu, cadw a symbylu unigolion hynod alluog gyda'r sgiliau a'r galluoedd i arwain a rheoli'r mudiad. Wrth wneud hyn, mae'r polisi'n ceisio darparu tâl cydnabyddiaeth teg ar gyfer cyfraniadau a chyfrifoldeb unigol, gan ddarparu elfen o dâl ar sail perfformiad.

Mae Cyfarwyddwyr, gan gynnwys y Prif Weithredwr, yn derbyn cyflog sylfaenol a thâl ar sail perfformiad.

Mae eu hamodau a thelerau cyflogaeth eraill yr un â chyflogeion eraill y Gronfa. Mae ganddynt hawl i fod yn aelodau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae'r holl gyfarwyddwyr ar gontractau parhaol (ac eithrio pan fônt yn destun trefniadau dros dro neu interim) yn amodol ar dri mis o rybudd. Telir unrhyw daliadau terfynu yn unol â chynllun iawndal y gwasanaeth sifil.

Pennir unrhyw gynnydd yng nghyflog y Prif Weithredwr gan y Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth; 1 y cant oedd hwn yn 2015/16. Cymeradwyir unrhyw gynnydd blynyddol yng nghyflogau'r Cyfarwyddwyr eraill gan y Prif Weithredwr, gan adlewyrchu canlyniad dyfarniad tâl y staff yn gyffredinol.

Mae gan y Prif Weithredwr hawl i daliad ar sail perfformiad gwerth hyd at 12 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae gan y Cyfarwyddwyr eraill hawl i daliad gwerth hyd at 8 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae taliadau ar sail perfformiad yn anghyfunedig (hynny yw, nid ydynt yn cael eu hychwanegu at y cyflog sylfaenol, ac mae'n rhaid eu hennill eto bob blwyddyn). Nid ydynt wedi'u cynnwys mewn tâl pensiynadwy. Mae'r Prif Weithredwr wedi penderfynu rhoi elfennau tâl ar sail perfformiad ei thâl cydnabyddiaeth i elusen.

Nid oes unrhyw un o'r cyfarwyddwyr yn derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau i gyfarwyddwyr ar yr yn sail â holl gyflogeion eraill y Gronfa Loteri Fawr.

Ni adawodd unrhyw gyfarwyddwyr yn ystod y flwyddyn ac felly ni thalwyd unrhyw daliadau terfynu i gyfarwyddwyr yn ystod y flwyddyn.

Mae manylion y cyflog sylfaenol, taliadau ar sail perfformiad a buddiannau pensiwn cyfarwyddwyr wedi'u hamlinellu yn y tabl ar dudalennau 68-70. Gellir dod o hyd i fanylion eu treuliau ar y wefan: www.biglotteryfund.org.uk/management-expenses

Lluosrifau tâl (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Mae'n ofynnol i ni ddatgelu'r berthynas rhwng tâl cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r tâl uchaf yn eu mudiad (sef y Prif Weithredwr a thâl cydnabyddiaeth canolrif cyflogeion y Gronfa Loteri Fawr.

Mae'r cyfanswm tâl cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog, tal ar sail perfformiad, buddiannau mewn da; mae'n eithrio taliadau terfynu. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian pensiynau.

Band cyfanswm tâl cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r tâl uchaf yn ystod y flwyddyn oedd £155,000 i £160,000 (2014-15 £155,000 to £160,000), tâl cydnabyddiaeth canolrif cyflogeion y Gronfa Loteri Fawr oedd £26,940 (2014-15 £26,550). Mae'r canolrif wedi codi'n fwy na'r cynnydd yn nhâl y cyfarwyddwr â'r tâl uchaf ac felly mae'r gymhareb wedi newid i 5:8:1 o 5:9:1 yn 2014-15

Staff

Dangosir manylion nifer y staff, eu cyfansoddiad ac unrhyw becynnau ymadael yn nodyn 7 y datganiadau ariannol. Adroddir am absenoldeb salwch staff yn yr Adroddiad Perfformiad.

Yn ystod y flwyddyn mae'r Gronfa wedi cyflogi pedwar unigolyn trwy gontractau oddi ar y gyflogres. Ym mhob achos roedd hyn mewn perthynas â chyflenwi swydd wag dros dro. Y cyfanswm cost oedd £232,322.

Mae'r Gronfa wedi talu costau ymgynghori o £140,977 yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â darparu cyngor ac arbenigedd na fyddem yn eu caffael fel mater o drefn i gefnogi ein gweithgareddau parhaus.

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr - cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Gweithredwyr	Cyflog 2015/16 £'000	Taliadau ar sail perfformiad 2015/16 £'000	Gwerth buddiannau pensiwn 2015/16 £'000	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2015/16 £'000	Cyflog 2014/15 £'000	Taliadau ar sail perfformiad 2014/15 £'000	Gwerth buddiannau pensiwn 2014/15 £'000	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2014/15 £'000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	140-145	10-15	56	210-215	140-145	10-15	52	205-210
Gemma Bull (Cyfarwyddwr, datblygu Portffolio Lloegr) o 12 Hydref 2015	35-40 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	Dd/B	15	50-55	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
Lyn Cole (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr) o 3 Gorffennaf 2015	80-85 (Cyfwerth blynyddol 85-90)	0-5	81	170-175	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
Mark Cooke (Cyfarwyddwr, Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol) tan 31 Hydref 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	60-65 (Cyfwerth blynyddol 100-105)	Dd/B	25	85-90
Ceri Doyle (Cyfarwyddwr, Strategaeth, Perfformiad a Dysgu) tan 31 Gorffennaf 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	40-45 (Cyfwerth blynyddol 100-105)	Dd/B	22	65-70
Danny Homan (Pennaeth Staff) o 1 Gorffennaf 2014	100-105	0-5	40	145-150	75-80 (Cyfwerth blynyddol 100-105)	Dd/B	29	105-110
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid) o 1 Ebrill 2015	105-110	5-10	41	150-155	Dd/B	Dd/B	Dd/B	N/A
Dharmendra Kanani (Cyfarwyddwr, Lloegr) tan 31 Ionawr 2015	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	80-85 (Cyfwerth blynyddol 100-105)	Dd/B	15	95-100

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr - cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol (gwybodaeth wedi'i harchwilio) (parhad)

Gweithredwyr	Cyflog 2015/16 £'000	Taliadau ar sail perfformiad 2015/16 £'000	Gwerth buddiannau pensiwn 2015/16 £'000	Cyfanswm ffigur tâl cydnaby-ddiaeth unigol 2015/16 £'000	Cyflog 2014/15 £'000	Taliadau ar sail perfformiad 2014/15 £'000	Gwerth buddiannau pensiwn 2014/15 £'000	Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol 2014/15 £'000
Jackie Killeen (Cyfarwyddwr, Yr Alban)	70-75	0-5	31	105-110	70-75	5-10	13	85-90
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon)	65-70	0-5	27	100-105	70-75	0-5	25	95-100
Linda Quinn (Cyfarwyddwr, Cyfathrebu) tan 31 Hydref 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	50-55 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	Dd/B	7	60-65
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	70-75	0-5	28	100-105	70-75	0-5	22	95-100

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr – pensiynau (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Gweithredwyr	Pensiwn cronnus ar oedran pensiynadwy ar 31/03/16 a chyfandaliad cysylltiedig £'000	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad ar adeg y pensiwn £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV) ar 31/03/2016 £'000	Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV) ar 31/03/2015 £'000	Cynnydd Gwirioneddol mewn CETV £'000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	5-10 plws 0 cyfandaliad	2.5-5 plws 0 cyfandaliad	114	64	32
Gemma Bull (Cyfarwyddwr, datblygu Portffolio Lloegr) o 12 Hydref 2015	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	6	0	3
Lyn Cole (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr) o 3 Gorffennaf 2015	15-20 plws 50-55 cyfandaliad	2.5-5 plws 10-12.5 cyfandaliad	340	255	65
Mark Cooke (Cyfarwyddwr, Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol) tan 31 Hydref 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	347	Dd/B
Ceri Doyle (Cyfarwyddwr, Strategaeth, Perfformiad a Dysgu) tan 31 Gorffennaf 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	407	Dd/B
Danny Homan (Pennaeth Staff) o 1 Gorffennaf 2014	5-10 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	47	20	18
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid) o 1 Ebrill 2015	5-10 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	34	0	27
Dharmendra Kanani (Cyfarwyddwr, Lloegr) tan 31 Ionawr 2015	Dd/B	Dd/B	Dd/B	317	Dd/B
Jackie Killeen (Cyfarwyddwr, Yr Alban)	10-15 plws 35-40 cyfandaliad	0-2.5 plws 0-2.5 cyfandaliad	223	187	13
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon)	20-25 plws 20-25 cyfandaliad	0-2.5 plws 0-2.5 cyfandaliad	358	314	12
Linda Quinn (Cyfarwyddwr, Cyfathrebu) tan 31 Hydref 2014	Dd/B	Dd/B	Dd/B	592	Dd/B
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	15-20 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	234	198	13

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV)

Gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu buddiannau'r cynllun pensiwn fel yr aseswyd gan actiwari sydd wedi'i gronni gan aelod ar bwynt penodol mewn amser. Y buddion a brisiwyd yw buddiannau cronnus yr aelod a phensiwn unrhyw briod dilynol a delir o'r cynllun.

Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddiannau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i'w cyfanswm aelodaeth o'r cynllun, nid dim ond eu gwasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datgeliad yn berthnasol iddi. Mae'r ffigurau hefyd yn cynnwys gwerth unrhyw bensiwn mewn cynllun neu drefniad arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i'r trefniadau pensiwn Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol y mae'r aelod wedi'i gronni o ganlyniad iddynt brynu buddiannau pensiwn ychwanegol y maent wedi talu amdanynt eu hunain. Mae CETV yn cael eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau pensiwn galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosib i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Gydol Oes a allai fod yn ddyledus pan ystyrir buddiannau pensiwn.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV sy'n cael ei ariannu gan y Gronfa Loteri Fawr. Nid yw'n ystyried y cynnydd mewn pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y gweithiwr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniad pensiwn arall ac yn defnyddio ffactorau prisio cyffredinol y farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Tâl Cydnabyddiaeth Aelodau Bwrdd a Phwyllgorau

Mae tâl cydnabyddiaeth aelodau Bwrdd a Phwyllgorau'r Gronfa Loteri Fawr wedi'i bennu gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet ('y Gweinidog').

Mae Cadeiryddion y Bwrdd Deyrnas Unedig a'r pwyllgorau gwlad yn derbyn cyflog blynyddol yn seiliedig ar nifer y diwrnodau y mae disgwyl iddynt eu thoi i waith y Gronfa Loteri Fawr. Disgrifiwyd y rhain yn eu llythyr penodi.

Mae'r cyfansymiau a dderbyniant wedi'u dangos yn y tabl ar dudalennau 58 i 61.

Nid yw aelodau Bwrdd a phwyllgorau'n derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da neu fuddiannau pensiwn. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau iddynt ar yr un sail â chyflogeion y Gronfa.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
8 Gorffennaf 2016

Adran saith:
Ein cyfrifon: Datganiadau ariannol

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD Y RHEOLWR A'R ARCHWILYDD CYFFREDINOL I SENEDD Y DEYRNAS UNEDIG

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008. Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys: y Datganiadau Incwm Cynhwysfawr, Sefyllfa Ariannol, Llif Arian, Newidiadau mewn Ecwiti a'r nodiadau cysylltiedig. Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi cael eu paratoi o fewn y polisïau cyfrifo a amlinellwyd y tu mewn iddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth y mae'r adroddiad yn disgrifio ei fod wedi'i archwilio.

Cyfrifoldebau priodol Bwrdd, y Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol, fel Swyddog Cyfrifyddu, am baratoi'r datganiadau ariannol ac am gael ei fodloni eu bod yn darparu barn wir a theg. Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993. Cynhaliais fy arolwg yn unol â'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny'n mynnu fy mod i a fy staff yn cydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Mae archwiliad yn ymwneud â dod o hyd i dystiolaeth o'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n ddigon i roi sicrhad rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd rhag camddatgan materol, p'un ai drwy dwyll neu gamgymeriad. Mae hyn yn cynnwys asesiad o'r canlynol: p'un a yw'r polisïau cyfrifyddu'n briodol i amgylchiadau'r Gronfa Loteri Fawr ac wedi cael eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wneir gan y Gronfa Loteri Fawr; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol. At hynny darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Blynyddol i adnabod anghysondebau materol gyda'r datganiadau ariannol a archwilir ac adnabod unrhyw wybodaeth sydd i'w gweld yn faterol anghywir yn seiliedig ar, neu'n faterol anghyson â, gwybodaeth a gaffaelwyd gennyf i wrth i mi berfformio'r archwiliad. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materol, ystyriaf y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Mae'n ofynnol i mi ddod o hyd i ddigon o dystiolaeth i roi sicrhad rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso at y dibenion a fwriedir gan Senedd y Deyrnas Unedig a bod y trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Barn am reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd faterol mae'r gwariant a'r incwm a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso yn unol â bwriad Senedd y Deyrnas Unedig ac mae'r trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Barn am ddatganiadau ariannol

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn darparu barn wir a theg am gyflwr materion y Gronfa Loteri Fawr ar 31 Mawrth 2016 ac o'i gwarged cyn treth ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993, Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008 a chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddir oddi tanynt.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn Adran 5 ac Adran 6 yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol pan baratowyd y datganiadau ariannol yn cyfateb i'r datganiadau ariannol.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano mewn perthynas â'r materion canlynol yr adroddaf amdanynt i chi os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw neu ddychweliadau sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad wedi'u derbyn gan ganghennau nas ymwelwyd â hwy gan fy staff; neu
- nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio'n cyfateb i'r cofnodion cyfrifo; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen ar gyfer fy archwiliad; neu
- nad yw'r Datganiad Llywodraethu'n adlewyrchu cydymffurfiad â chanllawiau Trysorlys EM.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw arsylwadau ynglŷn â'r datganiadau ariannol hyn.

Sir Amyas C E Morse
12 Gorffennaf 2016

Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol
Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain SW1W 9SP

Datganiad incwm cynhwysfawr

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Ailddatgan Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Incwm			
Incwm Loteri			
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	13	769,330	783,286
Incwm Buddsoddi o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	3,140	3,157
Llog banc a llog arall a dderbynnir	2	105	125
Adennill grantiau	2	5,145	3,614
		777,719	790,182
Incwm arian cyfrifon segur			
Trosglwyddiadau Reclaim Fund Ltd		37,170	49,520
Llog banc a dderbyniwyd ar incwm cyfrifon segur		79	128
		37,249	49,648
Incwm arall	2	5,242	6,219
CYFANSWM INCWM		**820,210**	**846,049**
Gwariant			
Gwariant ar raglenni Loteri			
Gwariant ar grantiau	3	593,425	905,843
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu ddiddymu	3	(8,165)	(15,800)
Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni	4	22,980	18,669
		608,239	908,712
Gwariant ar y rhaglen arian cyfrifon segur			
Gwariant ar grantiau		45,108	49,437
Costau gweithredu			
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	5	47,991	48,975
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	5	663	587
Costau gweithredu a ailgodir	5	3,207	3,793
		51,861	53,355
Ailstrwythuro a buddsoddiad	8	10,246	3,453
		62,107	56,808
CYFANSWM GWARIANT		**715,454**	**1,014,957**

Datganiad incwm cynhwysfawr (parhad)

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Ailddatgan Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Gwarged/(Diffyg) cyn treth		104,756	(168,908)
Treth	9	21	25
Gwarged/(Diffyg) ar ôl treth		104,735	(168,933)
Incwm/gwariant cynhwysfawr arall			
Cynnydd ar ailbrisio'r buddsoddiad	13	-	-
Cyfanswm incwm/(gwariant) cynhwysfawr net		**104,735**	**(168,933)**

Mae'r holl incwm a gwariant yn berthnasol i weithgareddau parhaus

Datganiad newidiadau mewn ecwiti

	Arian wrth gefn £000
Swm wrth gefn cyffredinol	
Sefyllfa swm wrth gefn gychwynnol ar 1 Ebrill 2015	873,724
Addasiad cyfnod blaenorol *	17,779
Sefyllfa swm wrth gefn cychwynnol wedi'i hailddatgan 1 Ebrill 2015	891,503
Trosglwyddwyd o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr Net	(104,735)
Sefyllfa swm wrth gefn derfynol 31 Mawrth 2016	786,768

* am fanylion addasiad cyfnod blaenorol, gweler nodyn 29 y cyfrifon.

Datganiad sefyllfa ariannol

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Ailddatgan Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau a chyfarpar	10	3,277	2,944
Asedau anniriaethol	11	7,785	19,448
		11,062	22,392
Asedau cyfredol			
Masnach ac arian arall a dderbynnir	12	8,244	7,290
Arian yn y banc ac mewn llaw		47,159	40,765
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	414,033	324,111
		469,437	372,166
Cyfanswm asedau		**480,499**	**394,558**
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(466,540)	(503,623)
Cyfanswm asedau llai rhwymedigaethau net cyfredol		13,959	(109,065)
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(795,761)	(775,640)
Darpariaethau	15	(4,965)	(6,798)
Asedau llai rhwymedigaethau		**(786,767)**	**(891,503)**
Cynrychiolir gan:			
Arian wrth gefn y Loteri		(790,404)	(903,662)
Arian cyfrifon segur wrth gefn		3,637	12,159
		(786,767)	**(891,503)**

Llofnodwyd ar ran Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr ar 8 Gorffennaf 2016.

Dawn Austwick
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Peter Ainsworth
Cadeirydd

Mae'r nodiadau ar dudalennau 78 i 103 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad llif arian

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Ailddatgan Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Llif arian o weithgareddau gweithredu			
Arian a dynnwyd i lawr o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	682,548	845,194
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd (arian cyfrifon segur)		37,170	49,520
Taliadau mewn perthynas ag arian cyfrifon segur		(38,190)	(51,120)
Adennill grantiau ac arian o ffynonellau eraill		5,145	3,614
Incwm arall		4,293	6,096
Llog a dderbyniwyd		105	125
Taliadau i gyflenwyr		(20,817)	(18,643)
Taliadau i weithwyr ac ar eu rhan		(32,058)	(34,891)
Taliadau i dderbynyddion grantiau		(632,623)	(803,789)
Arian wedi'i dalu a'i ddal gan drydydd partïon		1,780	(515)
Treth a dalwyd ar y llog a dderbyniwyd		(27)	(17)
Llif arian net o weithgareddau gweithredu	19	7,326	(4,427)
Llif arian o weithgareddau buddsoddi			
Taliadau i gaffael eiddo, peiriannau a chyfarpar		(932)	(237)
Taliadau i gaffael asedau anniriaethol		-	(604)
		(932)	(841)
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn arian parod		**6,394**	**(5,268)**
Cynnydd/(gostyngiad) net mewn arian parod			
Balansau arian wedi'u cario ymlaen		47,159	40,765
Llai balansau arian wedi'u cario ymlaen		(40,765)	(46,033)
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn arian parod		**6,394**	**(5,268)**

Mae'r nodiadau ar dudalennau 78 i 103 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r cyfrifon

1. Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2015/16 a gyhoeddir gan Drysorlys EM a'r Cyfarwyddiadau Cyfrifon a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag Adran 36A (2) Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 (fel y'i diwygir gan Dddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006) a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.Mae'r polisïau cyfrifyddu sydd wedi'u cynnwys yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y'u haddaswyd neu ddehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Pan fydd FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewisir y polisi cyfrifyddu y bernir ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Gronfa Loteri Fawr at ddiben darparu barn wir a theg. Disgrifir y polisïau penodol a fabwysiedir gan y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer 2015/16 isod. Maent wedi eu cymhwyso'n gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod yn faterol i'r cyfrifon. Nid ydym wedi mabwysiadu unrhyw IFRS a gyhoeddwyd nad yw wedi dod i rym eto.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol Ystyrir bod cost gyfredol yn gyfystyr â gwerth teg.

Ar gyfer 2015/16 nid ydym yn credu bod y costau cyfredol yn wahanol yn faterol i'r gost hanesyddol a ddangosir yn y Datganiad sefyllfa ariannol. Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Ddeddf Cwmnïau, FReM a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, lle bo'n briodol.

1.2 Busnes gweithredol

Paratowyd y cyfrifon blynyddol ar sail busnes cyfredol. Ymgymerwyd â rhwymedigaethau grantiau ar gyfer y blynyddoedd i ddod ar ôl ystyried gofynion arian parod derbynyddion grantiau (gellir ymestyn y rhain dros hyd at saith mlynedd) ac ar ôl ystyried y rhagamcaniadau incwm a ddarparwyd gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Wrth fabwysiadu'r ymagwedd hon at incwm y dyfodol, mae'r Bwrdd yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri'n parhau i weithredu.

1.3 Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

Mae'r balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF) yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Er hynny, mae cyfran y balans hwn y gellir ei phriodoli i'r Gronfa Loteri Fawr i'w gweld yn y cyfrifon ac, ar 31 Mawrth 2016, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon fel arian sydd ar gael i'w ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Fawr mewn perthynas â rhwymedigaethau presennol a'r rhai yn y dyfodol.

1.4 Eiddo, peiriannau a chyfarpar

Mae eiddo, peiriannu a chyfarpar wedi'u cydnabod yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol am y gost, ac eithrio eitemau â chost o lai na £2,000 sy'n cael eu dibrisio i'r Datganiad incwm cynhwysfawr ym mlwyddyn eu caffael. Darperir dibrisiant yn unol â'r cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu prisiau'r asedau ar sail llinell wastad yn ystod amcangyfrif o'u hoes ddefnyddiol, fel a ganlyn:

Gwelliannau prydles	Dros gyfnod y les
Cyfarpar TG	3 blynedd
Offer, dodrefn a ffitiadau swyddfa	3 blynedd

1.5 Asedau anniriaethol

Yn unol ag IAS 38 'Asedau Anniriaethol', cydnabyddir costau datblygu y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i ddylunio a phrofi'r meddalwedd adnabyddadwy ac unigryw fel ased anniriaethol. Mae costau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol yn cynnwys ffioedd contractwyr allanol a chostau cyflogeion. Yn dilyn cydnabyddiaeth gychwynnol o'r asedau rydym yn amorteiddio ar sail linol dros y bywyd defnyddiol amcangyfrifedig fel a ganlyn:

Meddalwedd system ariannu	10 mlynedd
Gwefan	5 mlynedd

Nid ydym yn amorteiddio costau mewn perthynas ag asedau sy'n cael eu hadeiladu. Mae asedau anniriaethol wedi bod yn destun adolygiad gwerth gostyngol o dan IAS 36 (nodyn 11).

1.6 Cronfa bensiwn

Mae gweithwyr yn rhan o ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), sy'n cynllun pensiwn amlgyflogwr heb ei ariannu â buddion wedi'u diffinio. Telir buddiannau pensiwn gan PCSPS. Mae ein rhwymedigaethau wedi'u cyfyngu i gost, sydd wedi'i osod gan Brif Actwari'r Llywodraeth, mewn perthynas â chyflogau a delir ym mhob blwyddyn. Y tro diwethaf y prisiwyd y cynllun oedd 31 Mawrth 2012 (nodyn 22).

1.7 Prydlesi gweithredu

Prydlesai

Rydym yn dosbarthu lesi nad oes gennym unrhyw un o risgiau a gwobrau perchnogaeth i raddau helaeth fel les gweithredu'n unol ag IAS 17 'Lesi'. Codir costau lesi gweithredol a ddelir gan y Gronfa Loteri Fawr ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr (net o gyfnodau di-rent) dros y cyfnod y maent yn berthnasol iddo. Dosrennir buddion cyfnod di-rent ar brydlesi dros y cyfnod hyd at ddiwedd y les ar sail linol.

Ar 31 Mawrth 2016 dosbarthir holl lesi eiddo'r Gronfa fel lesi gweithredol. Ni ellir gwahanu taliadau les am eiddo'n ddibynadwy rhwng y cydrannau tir ac adeilad. Er hynny, mae'n glir nad yw dwy elfen y trefniadau les yn trosglwyddo holl risgiau a gwobrau perchnogaeth yn sylweddol i'r Gronfa Loteri Fawr ac felly mae'r ddwy elfen wedi'u dosbarthu'n lesi gweithredol.

Prydleswr

Pan fyddwn wedi darparu cyfnod di-rent neu gymhelliad arall i denant, mae cost y cymhelliad hwn wedi'i dosrannu dros y cyfnod i ba un bynnag yw'r cynharaf o'r dyddiad adolygu rhent neu ddyddiad od i ben y les ar sail linol.

1.8 Gwariant ar raglenni

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 yn gwneud darpariaeth i'r Gronfa Loteri Fawr ddosbarthu grantiau i ariannu neu gynorthwyo ariannu prosiectau a gwneud neu gychwyn trefniadau sydd â'r nod o dalu am wariant sy'n elusennol neu'n gysylltiedig ag iechyd, addysg neu'r amgylchedd fel a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol.

Newidiodd y Gronfa ei Pholisi Cyfrifyddu Cydnabod Grantiau yn dilyn Cyfarwyddyd Cyfrifon a roddwyd i'r Gronfa a phob dosbarthwr arall y Loteri gan yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn ystod 2014/15. Mae'r newid hwn yn gysylltiedig â chydnabod rhwymedigaethau grant a phan gânt eu cydnabod fel rhwymedigaethau ni waeth p'un a ydynt yn groniadau neu ddarpariaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol.

Dyfarniadau grant

Cyfrifir dyfarniadau grant fel gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr a, hyd nes y cânt eu talu, fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol os ydynt yn gweddu i ddiffiniad rhwymedigaethau yn IAS37. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol p'un a ydynt yn deillio o rwymedigaethau cyfreithiol neu adeiladol. Yn unol â'r polisi diwygiedig a gyflwynwyd yn 2014/15, mae dyfarniadau grant wedi'u cydnabod fel gwariant a bydd rhwymedigaethau'n cael eu cyfrif pan fydd:

1. y Gronfa wedi dod i benderfyniad pendant ar y dyfarniad; ac
2. derbynnydd y dyfarniad wedi'i hysbysu amdano; ac
3. y dyfarniad yn rhydd rhag unrhyw amodau o dan reolaeth y Gronfa.

Nid yw dyfarniadau grant y gwnaed penderfyniad ffurfiol arnynt gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni diffiniad technegol rhwymedigaethau (naill ai oherwydd nad ydynt wedi'u cyfathrebu i'r derbynnydd, neu gan nad ydynt yn bodloni meini prawf llym mewn perthynas â naill ai amodau penodol neu fathau o ddyfarniadau (gweler y tri pharagraff a ganlyn) wedi'u cynnwys mewn gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr neu fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol ond yn cael eu datgelu fel rhwymedigaethau amodol yn Nodyn 17.

Dyfarniadau datblygu

Pan fydd y Gronfa'n cadw'r disgresiwn i wneud dyfarniadau dilynol yn dilyn cam datblygu a ariannwyd, nid yw'r dyfarniad dilynol posib yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod y Gronfa wedi gwneud penderfyniad ffurfiol pellach i symud ymlaen ag ef.

Dyfarniadau ar sail perfformiad

Pan fydd talu dyfarniad cyfan neu ran ohono'n amodol ar amod perfformiad, nid yw'r rhan o'r dyfarniad sy'n destun yr amod yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod yr amod yn cael ei fodloni.

Dyfarniadau cam lluosog

Pan wneir dyfarniad sy'n daladwy dros gamau lluosog ac mae parhau â'r dyfarniad yn dibynnau ar ganlyniad adolygiadau ffurfiol gan y Gronfa, bydd camau diweddarach y dyfarniad yn cael eu trin fel rhwymedigaeth naill ai os mai natur yr adolygiad yw cadarnhau cynnydd, neu os mai canlyniad yr adolygiad yw bod y Gronfa'n parhau â'r dyfarniad.

Dosbarthu rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n ddarpariaethau os byddant yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, neu, os na fyddant, fel croniadau.

Grantiau sy'n cael eu had-dalu a'u hadennill

Mae ein hamodau grant yn caniatáu adennill ac ad-dalu grantiau a dalwyd. Gall hyn ddigwydd pan fydd y deiliad grant yn methu â chydymffurfio ag amodau a thelerau neu pan fydd gwariant gwirioneddol derbynnydd yn is na'r grant a dalwyd yn seiliedig ar amcangyfrif o gostau. Mae arian sy'n cael ei adennill yn cael ei gydnabod fel incwm ar ôl derbyn yr ad-daliad.

Gwariant uniongyrchol ar raglenni

Rydym yn cofnodi 'gwariant uniongyrchol ar raglenni' fel y costau hynny a geir wrth gyflwyno gwasanaethau'n uniongyrchol i fuddiolwyr neu dderbynyddion grant o dan a43 Deddf y Loteri Genedlaethol. Er enghraifft, darparu strwythurau cefnogi ymgeiswyr a deiliaid grant a sicrhau ansawdd er budd uniongyrchol derbynyddion grant.

Gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu

Rydym yn cofnodi 'gwariant grantiau wedi darfod neu eu diddymu' pan fydd y deiliad grant wedi dewis dychwelyd arian grant nas defnyddiwyd i'r Gronfa neu pan fyddwn wedi dewis diddymu arian grant nas defnyddiwyd gan y deiliad grant. Ym mhob achos mae hyn yn gysylltiedig â symiau a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau.

1.9 Treth

Codir treth gorfforaethol ar sail y gyfraith dreth sydd mewn grym ar ddyddiad y sefyllfa ariannol. Mae'r dreth hon ar log a dderbyniwyd ar falansau arian a ddelir mewn cyfrifon banc masnachol.

Rydym yn gofrestredig ar gyfer treth ar werth (TAW). Codir ac adferir TAW ar ein gweithgareddau sy'n cydymffurfio â'r diffiniad o weithgareddau busnes a ddisgrifir mewn deddfwriaeth TAW. Mae hyn yn cynnwys llawer o'n gweithgareddau Trydydd Parti.

Codir TAW anadferadwy ar wariant neu wedi'i gyfalafu yng nghost asedau sefydlog.

1.10 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae arian parod yn cynnwys arian mewn llaw ac adneuon a ddelir ar alwad gyda banciau masnachol.

1.11 Darpariaethau

Mae'r Gronfa'n cydnabod darpariaeth pan fydd:

1. rhwymedigaeth gyfreithiol o ganlyniad i benderfyniad yn y gorffennol
2. yn debygol y bydd angen adnoddau i setlo'r rhwymedigaeth, a
3. phan ellir amcangyfrif y swm yn ddibynadwy.

Ar hyn o bryd mae gennym ddarpariaethau ar gyfer ailstrwythuro costau, trafodion les beichus a dadfeiliadau.

1.12 Rheoli grantiau

Partneriaid dirprwyedig

Rydym wedi ymgymryd â chytundebau lle mae nifer o gyrff dirprwyedig yn mynd i weithredu fel mudiadau arweiniol wrth gyflwyno cynlluniau grantiau. Wrth wneud hyn rydym wedi dirprwyo'r swyddogaeth gwneud penderfyniadau am grantiau statudol i fudiadau eraill. Cofnodir yr arian a roddir ymlaen llaw i bartneriaid dirprwyedig er mwyn talu am rwymedigaethau grant na fodlonir eu hamodau ar ddiwedd y flwyddyn fel ased cyfredol hyd nes ein bod yn derbyn cadarnhad bod rhwymedigaethau grant wedi'u bodloni.

Ymddiriedolaethau

Mae'r Gronfa wedi gwneud dyfarniadau i gwmnïau cyfyngedig trwy warant newydd sy'n gweithredu fel unig ymddiriedolwr mewn ymddiriedolaethau elusennol newydd. Cofnodir arian a ddyfernir i'r ymddiriedolaethau hyn fel rhwymedigaeth hyd nes ein bod yn gwneud taliadau i'r ymddiriedolaethau. Nid yw'r symiau a ddelir gan yr ymddiriedolaeth wedi'u dangos fel asedau.

Cynlluniau ar y cyd

Pan fyddwn wedi llunio cynllun ar y cyd, fel a ddiffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, cyfrifir rhwymedigaethau grant a wneir trwy'r cynllun ar y cyd ar sail ein cyfran o'r cynllun. Cofnodir yr arian a roddir ymlaen llaw at ddiben talu rhwymedigaethau grant fel ased cyfredol hyd nes ein bod yn derbyn cadarnhad bod taliadau wedi'u gwneud mewn perthynas â'r rhwymedigaethau hynny. Mae costau gweinyddu wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn unol â'r swm a godir ar y Gronfa.

1.13 Asedau trydydd parti

Mae'r Gronfa'n geidwad rhai asedau penodol sy'n perthyn i drydydd partïon. Nid yw'r rhain wedi'u cydnabod yn y cyfrifon gan nad oes gennym unrhyw fuddiant uniongyrchol ynddynt. Dangosir y balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yn nodyn 25.

1.14 Offerynnau ariannol

Mae'r Gronfa'n adolygu pob contract yn erbyn IAS 39 mewn perthynas â chydnabod a mesur offerynnau ariannol. Mae'r asedau a'r rhwymedigaethau yr ystyrir eu bod yn ariannol eu natur wedi'u hamlinellu yn nodyn 20. Nid ydym yn dal unrhyw offerynnau ariannol cymhleth.

1.15 Adrodd Cylchrannol

Yn unol ag IFRS 8 mae Bwrdd y Gronfa, fel 'Prif Gorff Gwneud Penderfyniadau Gweithredol', wedi pennu ein bod yn gweithredu mewn pum segment daearyddol materol – y Deyrnas Unedig, Cymru, Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae gennym ffynhonnell incwm sylweddol unigol gan y Loteri, ac mae'r fformat adrodd cylchrannol yn adlewyrchu'n strwythur rheoli ac adrodd mewnol. Gweithredir rhai rhaglenni ar draws y Deyrnas Unedig gyfan ac adroddir yn annibynnol ar y rhain i'r pedair gwlad.

1.16 Arian cyfrifon segur

Cyfrifwyd am arian cyfrifon segur o dan yr un polisïau ag arian Loteri, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn a bod yn destun barn archwilio. Er eglurder, mae datganiadau ariannol memorandwm sy'n ymwneud ag arian cyfrifon segur yn unig wedi'u cynnwys ar dudalennau 104 i 106.

1.17 Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto

Nid yw FReM y Trysorlys yn mynnu bod y Safonau a'r Dehongliadau a ganlyn yn cael eu cymhwyso yn 2015/16. Ni fyddai cymhwysiad y safonau fel y'u diwygir yn cael effaith faterol ar y cyfrifon ar gyfer 2015/16 petaent wedi cael eu cymhwyso yn ystod y flwyddyn honno:

Offerynnau Ariannol IFRS 9 – yn effeithiol 2017/18

2. Incwm

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Llog banc a llog arall a dderbynnir		
Llog banc a dderbyniwyd	105	125
	105	**125**
Incwm arall		
Incwm o gyflwyno arian nad yw'n arian y Loteri	3,066	3,184
Incwm o gyflwyno arian y Loteri ar ran dosbarthwyr eraill	76	856
Incwm rhent	1,763	1,901
Arall	337	278
	5,242	**6,219**
Adennill grantiau gan ddeiliaid grant (Nodyn 1.8)		
Adennill grantiau	5,145	3,614
	5,145	**3,614**

3. Gwariant ar raglenni

Mae IFRS 8 yn gofyn am ddatgelu data ariannol fesul cylchran adroddadwy. Mae'r Gronfa'n rheoli ac yn adrodd am weithgareddau dyfarnu grantiau fesul cylchrannau daearyddol. Er hynny, nid yw costau gweithredu'n cael eu rheoli a'u hadrodd ar sail gylchrannol.

Nid ydym yn dyrannu incwm ond yn rheoli pob cyfran ddaearyddol trwy bennu cyllidebau grant. Fel yr amlinellir yn adran pedwar yr adroddiad blynyddol, pennir cyllidebau grant yn seiliedig ar yr adnoddau ariannol sydd ar gael. Mae'r Bwrdd wedi dyrannu cyllid ar gyfer Cynllun Strategol 2009-2015 a chyllid dangosol ar gyfer y cyfnod hyd at 2021/22 i bob gwlad ar ôl i gyfran o'r gyllideb, hyd at 10 y cant, cael ei brigdorri ar gyfer rhaglenni Deyrnas Unedig gyfan. O'r gyllideb sy'n weddill mae Lloegr yn derbyn 77.5 y cant; Yr Alban 11.5 y cant; Cymru 6.5 y cant a Gogledd Iwerddon 4.5 y cant.

Dros gyfnod y cynllun mae gan bob pwyllgor gwlad y disgresiwn, o fewn terfynau penodol, ar wneud penderfyniadau grant cam wrth gam. Mae'r tabl isod yn amlinellu gwariant grant a godir ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

	DU	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant ar grantiau	96,318	385,502	61,205	19,644	30,757	593,425	905,843
Llai gwariant grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(1,158)	(5,492)	(689)	(796)	(31)	(8,165)	(15,800)
Gwariant grant net	**95,160**	**380,010**	**60,516**	**18,848**	**30,725**	**585,260**	**890,043**

4. Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni

Costau yn ymwneud â gwariant er budd uniongyrchol derbynyddion trydydd parti a wnaed fel rhan o gontract yn hytrach na dyfarniad grant.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Cefnogaeth a ddarparwyd yn uniongyrchol i ymgeiswyr a derbynyddion grantiau	22,980	18,669
	22,980	**18,669**

5. Costau Gweithredu

	Costau gweithredu i ddosbarthu dosbarthu incwm Loteri	Costau gweithredu a ailgodir	Costau gweithredu i ddosbarthu dosbarthu arian cyfrifon segur	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 Cyfanswm costau gweithredu	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 Cyfanswm costau gweithredu
	£000	£000	£000	£000	£000
Tâl cydnabyddiaeth cyflogeion	28,865	2,694	480	32,039	32,656
Teithio a Threuliau					
– Staff	1,323	52	2	1,377	1,194
– Bwrdd a Phwyllgor	14	–		14	20
Taliadau o dan lesi gweithredol					
– Eiddo	2,128	343	45	2,515	3,668
– Arall	385	–	–	385	195
Costau llety eraill	2,848	0	–	2,849	2,809
Costau cyfathrebu	907	26	0	934	987
Cefnogaeth allan ar gyfer rhaglenni grant	428	27	–	455	516
Gwerthuso Rhaglenni	369	11	16	396	398
Recriwtio a hyfforddi staff	1,062	8	–	1,069	784
Ffioedd proffesiynol	549	24	–	574	616
Tâl archwilwyr ar gyfer gwaith archwilio*	125	–	–	125	119
Tâl archwilwyr ar gyfer gwaith ardystio grantiau	–	–	–	–	5
Costau isadeiledd TG	3,590	1	–	3,591	3,733
Costau eraill	732	2	117	851	837
Gwaredu eiddo, peiriannau a chyfarpar	108	–	–	108	–
TAW anadferadwy	1,856	17	3	1,876	1,968
Eitemau anariannol					
– Dibrisio ac Amorteiddio	2,702	1	–	2,703	2,849
	47,991	**3,207**	**663**	**51,861**	**53,354**

* Y tâl ar gyfer y flwyddyn gyfredol oedd £115,000 gyda'r £10,000 sy'n weddill yn dâl ychwanegol ar gyfer y flwyddyn flaenorol.

6. Dangosydd perfformiad ariannol

Ein dangosydd perfformiad ariannol yw'r gyfran o incwm y Loteri a wariwn ar ddosbarthu. O'r mesur hwn rydym yn eithrio costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian Loteri ac arian nad yw'n dod o'r Loteri dros fudiadau eraill, isosod eiddo a gwariant anghymhwysol fel trethi busnes. Rydym hefyd yn eithrio costau unigol buddsoddi i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol ac wedi eithrio'r gost gwerth gostyngol ar asedau anniriaethol. Derbyniwyd incwm gwerth £59.4 miliwn yn ystod 2014/15 mewn perthynas â'r ad-daliad o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd (OLDF) ar gyfer arian a gollwyd yn flaenorol i dalu costau Llundain 2012. Mae'r ad-daliad hwn wedi'i ohirio dros bedair blynedd at ddibenion mesur perfformiad. Ar y sail hon, cost dosbarthu ein cyfran o incwm y Loteri oedd 6 y cant o incwm y Loteri (2014/15: 6.5 y cant).

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri (yn unol â Nodyn 5)	47,991	48,975
Llai trethi busnes	(999)	(952)
Cyfanswm gwariant cymwys	46,992	48,023
Enillion o'r Loteri Genedlaethol (yn unol â Nodyn 13)	769,330	783,286
Incwm Buddsoddi	3,140	3,157
Llai incwm gohiriedig o ddargyfeiriad y Loteri Olympaidd	-	(44,550)
Plws incwm fesul cam o ddargyfeiriad y Loteri Olympaidd	15,000	-
Cyfanswm incwm cymwys	**787,469**	**741,893**
Canran	6.0%	6.5%

7. Nifer a chostau staff

Roedd cyfanswm cost y staff, gan gynnwys tâl cydnabyddiaeth aelodau'r Bwrdd, fel a ganlyn:

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Tâl a chyflogau	24,716	25,445
Costau nawdd cymdeithasol	1,833	2,009
Costau pensiwn eraill	4,821	4,590
Costau staff asiantaeth	670	846
Costau staff wedi'i cyfalafu	-	(234)
	32,039	**32,656**

Secondiwyd rhai staff sydd wedi'u cynnwys uchod i fudiadau eraill, y mae ad-daliadau o £105,847 wedi'u cynnwys mewn incwm arall. Mae cyflog a hawliau pensiwn aelodau uwch dîm rheoli a Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr wedi'u cynnwys uchod; datgelir manylion yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff. Nid yw'n bosib adnabod nifer a chost yr aelodau staff o fewn y cyfanswm nad ydynt wedi'u cyflogi ar sail barhaol ac eithrio'r rhai a gyflogir trwy asiantaethau.

Mae costau staff wedi'u cyfalafu'n ymwneud â phobl sy'n gweithio ar y prosiect BPR ac maent wedi'u cynnwys mewn Meddalwedd Ariannu sy'n cael ei ddatblygu o dan Asedau Anniriaethol (nodyn 11). Nid oes unrhyw gostau o'r fath yn 2015/16 gan y cwblhawyd y prosiect BPR yn 2014/15.

Roedd nifer cyfartalog y cyflogeion cyfwerth ag amser llawn a staff dros dro sy'n gweithio i'r Gronfa yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Nifer cyfartalog y staff dros dro (FTE)	Nifer cyfartalog y cyflogeion (FTE)	Cyfanswm nifer cyfartalog y staff Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 (FTE)	Cyfanswm nifer cyfartalog y staff Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 (FTE)
Gwneud grantiau	30	496	526	559
Cefnogaeth i gwsmeriaid a budd-ddeiliaid	1	192	193	190
Llywodraethu a gweinyddu	1	159	160	137
Staff sy'n ymwneud â phrosiectau cyfalaf	-	-	-	19
	32	**847**	**879**	**905**

Ar 31 Mawrth 2016, cyflogodd y Gronfa 877 o gyflogeion cyfwerth ag amser llawn (2014/15: 853). Roedd hyn yn cynnwys 32 o gyflogeion dros dro cyfwerth ag amser llawn (2014/15: 20).

Pecynnau ymadael

Er nad yw cyflogeion y Gronfa'n weision sifil, mae eu telerau cyflogaeth yn darparu ar gyfer taliadau terfynu a phensiynau ymddeol yn gynnar a gyfrifir yn yr un modd â Chynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil. Telir costau'r buddiannau hyn gan y Gronfa ac nid gan y Gwasanaeth Sifil neu gronfeydd y Trysorlys.

Band costau'r pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016	Nifer y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015
<£10,000	1	4
£10,000 - £25,000	10	12
£25,001 - £50,000	12	18
£50,001 - £100,000	6	9
Cyfanswm y pecynnau ymadael fesul math	29	43
Cyfanswm cost £000	**952**	**1,483**

8. 8. Costau ailstrwythuro a buddsoddi

Archwiliwn y ffordd yr ydym wedi'n strwythuro'n barhaol ac rydym yn gwneud newidiadau i gyflwyno gwasanaethau effeithlon ac effeithiol sy'n addas i'r diben. Fel rhan o'r broses hon, yn ystod 2015/16 roedd costau'r ailstrwythuro hwn yn cynnwys taliadau terfynu a thrafodion eiddo, gan gynnwys newidiadau i ddarpariaethau lesi beichus.

Yn dilyn yr adolygiad gwerth gostyngol a gyflwynwyd ym mis Mawrth 2016, mae colled gwerth gostyngol o £9,452k (2014/15: £991k) ar gyfer ased anniriaethol y system ariannu ac mae wedi'i chynnwys isod.

	Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Taliadau terfynu	919	1,916
Rhesymoli eiddo	1,425	88
Taliadau les	(1,549)	375
Amhariad ased anniriaethol y system rheoli ariannu (Nodyn 11)	9,452	991
Ailbeiriannu prosesau busnes	–	83
	10,246	**3,453**

9. Treth

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn talu treth gorfforaethol dim ond ar log banc ac unrhyw log arall a £21,021 (2014/15 25,065) ar gyfer y flwyddyn.

Nid yw incwm buddsoddi a gynhyrchir ar falansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol yn destun treth gorfforaethol y Deyrnas Unedig.

10. Eiddo, peiriannau a chyfarpar

	Gwelliannau prydlesol £000	TG £000	Cyfarpar swyddfa, dodrefn a ffitiadau £000	Cyfanswm £000
Cost				
Ar 1 Ebrill 2015	7,259	2,892	405	10,556
Ychwanegiadau	934	–	–	934
Gwarediadau	(1,082)	(1,362)	(144)	(2,589)
Ar 31 Mawrth 2016	7,111	1,530	261	8,901
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2015	4,889	2,382	341	7,612
Tâl am y flwyddyn	365	93	33	491
Gwarediadau	(1,021)	(1,314)	(144)	(2,479)
Ar 31 Mawrth 2016	4,233	1,161	230	5,624
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2016	**2,878**	**369**	**31**	**3,277**
Cost				
Ar 1 Ebrill 2014	7,022	2,892	405	10,319
Ychwanegiadau	237	–	–	237
Gwarediadau	–	–	–	–
Ar 31 Mawrth 2015	7,259	2,892	405	10,556
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2014	4,526	2,184	306	7,016
Tâl am y flwyddyn	363	198	35	596
Gwarediadau	–	–	–	–
Ar 31 Mawrth 2015	4,889	2,382	341	7,612
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2015	**2,370**	**510**	**64**	**2,944**

Mae'r holl welliannau prydlesol ar eiddo prydles fer gyda phrydles sy'n dod i ben mewn llai nag 20 mlynedd.

11. Asedau anniriaethol

	Meddalwedd system ariannu £000	Gwefan £000	Cyfanswm £000
Cost			
Ar 1 Ebrill 2015	22,538	358	22,896
Ychwanegiadau	–	–	–
Gwerth gostyngol	(12,638)		(12,638)
Ar 31 Mawrth 2016	**9,900**	**358**	**10,258**
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2015	3,376	72	3,448
Tâl am y flwyddyn	2,140	72	2,212
Gwerth gostyngol	(3,187)	–	(3,187)
Ar 31 Mawrth 2016	**2,329**	**144**	**2,473**
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2016	**7,570**	**214**	**7,785**
Cost			
Ar 1 Ebrill 2014	22,925	358	23,283
Ychwanegiadau	604	–	604
Gwerth gostyngol	(991)	–	(991)
Ar 31 Mawrth 2015	22,538	358	22,896
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2014	1,195	–	1,195
Tâl am y flwyddyn	2,120	72	2,282
Gwerth gostyngol	(29)	–	(29)
Ar 31 Mawrth 2015	3,376	72	3,448
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2015	**19,162**	**286**	**19,448**

Yn dilyn dibrisiad ym mhob un o'r ddwy flynedd flaenorol yng ngwerth y System Rheoli Ariannu, rydym wedi cynnal adolygiad gwerth gostyngol i asesu ei gwerth mewn defnydd. Roedd hyn o ganlyniad i gymeradwyo'r strategaeth galluogi gwneud grantiau o dan y Fframwaith Strategol yn ystod y flwyddyn. Ar sail hwn, rydym wedi dod i'r casgliad nad yw'r system fel y'i dylunnir ar hyn o bryd yn darparu'n llawn ar gyfer y dulliau y dymunwn eu defnyddio i gysylltu â'n hymgeiswyr a deiliaid grant. Yn unol ag IAS 36, rydym wedi asesu prisiad diwygiedig ym mis Mawrth 2016 ar y fethodoleg cost gyfnewid wedi'i dibrisio sydd wedi arwain at golled gwerth gostyngol o £9,452,000 (2014/15: £991,000) ac sydd wedi'i hadlewyrchu mewn tâl ar y datganiad incwm cynhwysfawr.

12. Masnachu ac arian arall sydd i'w dderbyn

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Yn cael ei ddal gan bartneriaid dirprwyol ar gyfer talu rhwymedigaethau	698	98
Adneuon a blaensymiau	945	792
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	5,256	3,690
Symiau eraill i'w derbyn	1,345	2,710
	8,244	**7,290**

13. Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

		Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Balans ar 1 Ebrill 2015		324,111
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	769,330	
Incwm buddsoddi o NLDF	3,140	
Arian a dynnwyd i lawr o NLDF	(682,548)	
Cynnydd net yn y balans		89,922
Balans ar 31 Mawrth 2016		414,033
Enillion buddsoddi heb eu gwireddu		-
Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2016		**414,033**

Mae'r Gronfa'n derbyn cyfran o'r arian a delir gan Grŵp Camelot plc i NLDF ar ôl didyniad ar gyfer costau'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wrth weithredu ei swyddogaethau o dan Ddeddf y Loteri, costau'r rheoleiddiwr (Comisiwn y Loteri Genedlaethol), costau'r rheolwr buddsoddi (y Comisiynwyr Dyled Cenedlaethol) a chostau Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol.

14. Masnachu ac arian arall sydd i'w dalu

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Wedi'i ailddatgan Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
TAW	347	222
Treth a nawdd cymdeithasol arall	577	527
Masnach daladwy	598	770
Yn ddyledus i bartner ar y cyd ar gyfer talu rhwymedigaethau grant	2,715	2,419
Croniadau ac incwm gohiriedig	2,231	2,246
Symiau taladwy eraill Other payables	850	764
Croniadau grant (Nodyn 16)	459,222	496,675
	466,540	**503,623**
Symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn		
Croniadau ac incwm gohiriedig	161	995
Symiau taladwy eraill	-	-
Croniadau grant (Nodyn 16)	795,600	774,645
	795,761	**775,640**

Rhwymedigaethau Grant

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n ddarpariaethau os byddant yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, neu, os na fyddant, fel croniadau.

15. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Dadfeiliadau £000	Taliadau les anochel £000	Cyfraniadau ymddeol yn gynnar £000	Darpariaethau diswyddo £000	Cyfanswm £000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2015	-	5,849	99	850	6,798
Darpariaethau newydd wedi'u creu	1,202	128	-	830	2,160
Darpariaethau wedi'u defnyddio	-	(1,521)	(43)	(752)	(2,315)
Darpariaethau wedi'u rhyddhau	-	(1,676)	-	-	(1,676)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2016	**1,202**	**2,780**	**57**	**928**	**4,966**

Taliadau les anochel

Rydym wedi is-osod rhan o'n hadeilad yn Llundain i 4 tenant. Mae rhan o'r ddarpariaeth yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y rhent a godir ar ein tenantiaid a'r hyn y mae'r Gronfa o dan gontract i'w dalu i'w landlordiaid. Cyfrifir y ddarpariaeth ar gyfer y gwahaniaeth yn rhent y farchnad gan ddefnyddio cyfradd log dybiedig o 3 y cant.

At hynny, rydym wedi symud allan o swyddfeydd yn ein hadeilad yn Birmingham a'u hysbysebu fel swyddfeydd sydd ar gael. Gan na fu modd i ni isosod y lloriau hyn, rydym wedi creu ac yn defnyddio darpariaeth ar gyfer y taliadau prydles anochel hyn. Cymhwyswyd yr un dull cyfrifyddu gyda'r swyddfeydd sydd ar gael yn ein hadeilad yn Llundain tan fis Rhagfyr 2015, bryd hynny meddiannwyd y llawr yn llawn gan denant newydd. Gan hynny, rhyddhawyd balans y ddarpariaeth hon a chrëwyd darpariaeth newydd ar gyfer y golled ar y les nawr bod y llawer wedi'i feddiannu.

Ar 31 Mawrth 2016 rydym wedi rhoi disgownt ar gyfer taliadau prydles beichus gan ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt a gynghorwyd gan Drysorlys EM, sef 2.2 y cant.

Ailstrwythuro: ymddeol, diswyddo a chefnogaeth

O ganlyniad i ailstrwythuro yn y flwyddyn bresennol a blynyddoedd cynharach, adnabuwyd nad oes angen rhai swyddi penodol neu maent wedi'u hadleoli. O ganlyniad mae staff wedi cael eu diswyddo neu wedi ymddeol yn gynnar.

Pan fydd staff yn gymwys i ymddeol yn gynnar, mae'r Gronfa o dan gontract i fodloni rhai cyfraniadau pensiwn Wedi'u hymrwymo i'w talu ar ôl mwy na phum mlynedd hyd nes bod y staff hyn yn cyrraedd y dyddiad ymddeol statudol. Darperir amcangyfrif o'r cyfraniadau hyn yn y dyfodol. Bydd taliadau yn erbyn y ddarpariaeth hon yn parhau am hyd at ddeng mlynedd.

Mae darpariaeth wedi'i gwneud ar gyfer costau diswyddo amcangyfrifedig y staff hynny y mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi dechrau ymgynghori â hwy cyn 31 Mawrth 2016. Gwneir taliadau diswyddo'n unol â threfniadau a thelerau cytundebol a amlinellir yn nhrefniadau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Mae gan gyflogeion contract y Gronfa Loteri Fawr hawl fel rhan o'u contract i £500 wrth gael eu diswyddo, mewn perthynas â phrynu cyrsiau hyfforddi neu ddeunyddiau ar gyfer datblygu o ran cyflogaeth yn y dyfodol. Mae hyn wedi'i ddarparu hefyd.

Dadfeiliadau

Rydym wedi adleoli ein swyddfa yn Glasgow yn ystod y flwyddyn ac rydym hefyd wedi rhoi rhybudd i dorri'r les ar ein hadeilad yn Birmingham. Mae'r ddau achos hwn yn arwain at rwymedigaethau adfer yr ydym wedi gwneud darpariaethau dadfeilio ar eu cyfer.

16. Croniadau grant

	Ar 31 Mawrth 2016 £000
Symud croniadau grant	
Rhwymedigaethau grant wedi'u hailddatgan a ddygwyd ymlaen 1 Ebrill 2015 (Nodyn 29)	1,271,320
Rhwymedigaethau grant a wnaed	607,792
Rhwymedigaethau wedi darfod a'u diddymu	(8,165)
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(616,125)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2016	**1,254,822**

	Ar 31 Mawrth 2016 £000	Wedi'i ailddatgan Ar 31 Mawrth 2015 £000
Dosbarthiad croniadau grant ar ddiwedd y flwyddyn		
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	459,222	496,674
Symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	795,600	774,646
Cyfanswm croniadau grant	1,254,822	1,271,320
Croniadau grant sy'n heneiddio		
Ymrwymwyd i'w talu o fewn blwyddyn	459,222	496,674
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	324,130	312,319
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na tair blynedd	204,153	184,620
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair mlynedd	112,975	112,009
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	61,513	60,562
Wedi'u hymrwymo i'w talu ar ôl mwy na phum mlynedd	92,829	105,136
	1,254,822	**1,271,320**

17. Rhwymedigaethau Amodol

Datgelir grantiau fel rhwymedigaethau amodol os nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau.

	Ar 31 Mawrth 2016 £000	Ar 31 Mawrth 2015 £000
Dyfarniadau grant a wneir gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau	(112,117)	(135,811)
Cyfanswm rhwymedigaethau grant amodol	**(112,117)**	**(135,811)**

Nid oes unrhyw rwymedigaethau amodol eraill.

18. Cynlluniau ar y cyd

Parks for People

Gweinyddir y cynllun hwn gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar ran yr holl bartïon i'r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £161 miliwn i'r cyfanswm ariannu disgwyliedig o £384 miliwn. Wedi'i gynnwys o fewn rhwymedigaethau grant mae £7.1 miliwn o rwymedigaethau grant a rhwymedigaethau amodol o £18.4 miliwn gan gynrychioli ein cyfraniad at y cynllun Parks for People ar y cyd. Mae ffigur y credydwyr yn cynnwys £2.7miliwn sy'n ddyledus i Gronfa Dreftadaeth y Loteri mewn perthynas â'n cyfraniad i daliadau y maent wedi'u gwneud i dderbynyddion grantiau.

19. Cysoni incwm a gwariant i'r llif arian net o weithgareddau gweithredu

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Ailgychwyn Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Gwarged/ (Diffyg) dros y cyfnod	104,735	(151,154)
Gwaredu asedau anghyfredol	108	-
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar ac amorteiddio asedau anniriaethol	2,703	2,848
Colled gwerth gostyngol	9,452	991
Gwarged/(Diffyg) wedi'i addasu ar gyfer trafodion anariannol	116,998	(147,315)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	(956)	3,670
(Cynnydd/(Gostyngiad) yn y balans NLDF	(89,922)	58,751
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn masnachu ac arian taladwy arall	(24,544)	81,525
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn darpariaethau	5,750	(1,058)
Mewnlif/(all-lif) arian net o weithgareddau	**7,326**	**(4,427)**

20. Risgiau ariannol

Offerynnau ariannol

Mae Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 7 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau' (IFRS 7) yn mynnu datgelu'r rôl y mae offerynnau ariannol wedi'u cael yn ystod y cyfnod wrth greu neu newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gyflawni'i weithgareddau. Mae offerynnau ariannol yn chwarae rôl lawer mwy cyfyngedig wrth greu neu newid risgiau ar gyfer y Gronfa Loteri Fawr na'r hyn sy'n nodweddiadol ar gyfer y cwmnïau a restrir y mae IFRS 7 yn berthnasol iddynt yn bennaf. Nid oes gan y Gronfa Loteri Fawr bwerau i fenthyg arian. Mae asedau ac atebolrwydd ariannol yn cael eu cynhyrchu gan weithgareddau gweithredu bob dydd yn hytrach na chael; eu dal i newid y risgiau sy'n wynebu'r mudiad.

Mae hyn yn golygu bod y Gronfa Loteri Fawr yn agored i ychydig iawn o risgiau uniongyrchol o ran hylifedd, y farchnad neu gredyd.

Risgiau hylifedd

Bodlonir gofynion arian parod ar gyfer gwariant Loteri trwy dynnu i lawr yn erbyn rhagamcaniadau angen wythnosol o'r balansau a ddelir ar ran y Gronfa gan NLDF. Ym mis Mawrth 2015 balans y gronfa oedd £324 miliwn, roed hyn wedi codi i £414 miliwn erbyn 31 Mawrth 2016, bryd hynny roedd gwerth £1,255 o rwymedigaethau grant i'w talu o hyd. Wrth gyllidebu ar gyfer gwariant cyfredol, mae'r Gronfa'n cydbwyso all-lif y taliadau arian parod yn erbyn rhwymedigaethau grant ynghyd â blaen-rhagamcaniadau o incwm y Loteri wedi'u darparu gan DCMS.

Yn 2015/16 daeth £769 miliwn (93.7 y cant) o incwm y Loteri gan y Loteri Genedlaethol. Deilliodd yr incwm sy'n weddill o enillion ar fuddsoddi'r balans a ddelir gyda NLDF, £3 miliwn (0.4 y cant) ynghyd â swm bach o log banc a mân incwm o £10 miliwn (1.3 y cant) ynghyd ag incwm o arian cyfrifon segur (4.6 y cant).

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Asedau hylifol ar 31 Mawrth 2016	
Gwerth marchnad buddsoddiadau NLDF	414,033
Arian parod	47,159
Cyfanswm	**461,192**
Rhagfynegiad llif arian yn ystod 2016/17	
Incwm o'r Loteri Genedlaethol	735,000
Incwm arall	4,000
Taliadau costau gweithredu	(53,000)
Taliadau grant	(704,000)
Rhagfynegiad mewnlif net	(18,000)
Rhagfynegiad asedau hylifol ar 31 Mawrth 2017	**443,000**

Mae'r rhagfynegiadau incwm yn seiliedig ar ragamcaniadau a ddarperir gan DCMS. Mae'r rhagfynegiadau taliadau grant yn seiliedig ar broffiliau tynnu i lawr disgwyliedig a gydgrynhoir ar 31 Mawrth 2016.

Risgiau marchnad a chyfraddau llog

Mae asedau ariannol y Gronfa Loteri Fawr yn cael eu buddsoddi yn NLDF, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau isel eu risg megis bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan y Bwrdd unrhyw reolaeth dros fuddsoddi'r arian hwn. Ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, £414 miliwn oedd gwerth ein buddsoddiadau yn NLDF ar y farchnad. Ar gyfartaledd enillodd arian NLDF 0.5 y cant yn ystod y flwyddyn. Delir y balansau arian sy'n cael ei dynnu i lawr o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol i dalu am rwymedigaethau grant a chostau gweithredu mewn cyfrifon banc mynediad di-oed, gyda chyfraddau llog amrywiol â chyfradd llog o 0.5 y cant yn ystod y flwyddyn. Roedd y balans arian parod ar ddiwedd y flwyddyn yn £47 miliwn. Mae'r Bwrdd yn ystyried nad yw'r Gronfa'n agored i risgiau cyfraddau llog sylweddol.

	2015/16 £000	2014/15 £000
Sterling ar gyfraddau llog arnawf – Cronfa Loteri Fawr	29,041	21,628
Sterling ar gyfraddau llog arnawf – arian cyfrifon segur	18,118	19,137
Sterling ar gymysgedd o gyfraddau penodol	414,033	324,111
	461,192	**364,876**

Risgiau credyd

Mae taliadau derbynadwy y Gronfa Loteri Fawr yn cynnwys rhagdaliadau, yn bennaf ar brydlesi eiddo a balansau rhynglywodraethol. Mae'r balansau rhynglywodraethol yn bennaf gyda chyd-ddosbarthwyr y Loteri ac yr oeddent oll wedi'u had-dalu neu eu cytuno erbyn cyfnod llofnodi'r cyfrifon. Nid yw'r Bwrdd yn ystyried bod y Gronfa'n agored i risgiau credyd sylweddol.

Risgiau Arian Tramor

Nid yw'r Gronfa Loteri Fawr yn agored i unrhyw risgiau arian tramor.

Asedau ariannol fesul categori

	2015/16 £000	2014/15 £000
Asedau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol		
Asedau anghyfredol	11,062	22,392
Buddsoddiadau sydd ar werth	414,033	324,111
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – Cronfa Loteri Fawr	29,041	21,628
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – arian cyfrifon segur	18,118	19,137
Benthyciadau a thaliadau sydd i'w derbyn	8,244	7,290
	480,498	**394,558**

	2015/16 £000	Ailddatgan 2014/15 £000
Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad Sefyllfa Ariannol		
Rhwymedigaethau ariannol:		
Rhwymedigaethau grant	1,254,822	1,271,320
Taliadau gweithredu	7,479	6,948
	1,262,301	**1,278,268**

Prisiad Teg

Mae’r Bwrdd yn disgwyl i’r llyfrwerth gyfateb i’r gwerth teg ar gyfer yr holl asedau a rhwymedigaethau ariannol. Ar y sail bod:

1. Yr holl adneuon arian parod mewn banciau masnachol
2. Buddsoddiadau wedi’u rheoli gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon Mae’n darparu manylion i’r Bwrdd am lyfrwerth a gwerth teg ein balansau ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol. Mae’r enillion nas gwireddwyd ar fuddsoddiad yn cael eu hystyried trwy’r Datganiad Incwm Cynhwysfawr, gan arwain at lyfrwerth sy’n cyfateb i werth teg.
3. Ni thybir bod angen darpariaeth ar gyfer drwgddyled.
4. Er ein bod yn datgelu gwerth £795 miliwn o rwymedigaethau grant fel rhai nad ydynt yn ddyledus i gael eu talu tan ar ôl blwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae’r Gronfa o dan rwymedigaeth gontract i dalu’r symiau hyn ar alw, yn amodol ar y contract, ac felly gallai’r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf.
5. Mae’r holl eitemau taladwy yn ddyledus o fewn telerau contract arferol, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth rhwng llyfrwerth a gwerth teg.

Aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol

	2015/16 £000	Ailddatgan 2014/15 £000
Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol		
Mewn llai na blwyddyn	1,262,301	1,279,263
Mewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy	–	–
Mewn dwy i bum mlynedd	–	–
Mewn mwy na phum mlynedd	–	–
	1,262,301	**1,279,263**

Mae’r Datganiad sefyllfa ariannol yn datgelu’r ffigur uchod wedi’i wahanu rhwng y symiau sy’n flwyddyn ac mewn mwy nag un flwyddyn. Mae’r rhaniad hwnnw’n seiliedig ar brofiad blaenorol o symiau a dynnir i lawr gan grantïon gan nad yw ein contractau gyda grantïon yn cynnwys y cyfryw raniad.

Yn ddamcaniaethol, gallai grantïon ofyn am eu grant cyfan dros y 12 mis nesaf os cwblhawyd prosiectau o fewn y cyfnod hwnnw Gan hynny rydym wedi mabwysiadu ymagwedd ochelgar ac wedi dangos bod yr holl rwymedigaethau’n aeddfedu o fewn un flwyddyn.

21. Rhwymedigaethau ariannol

Rhwymedigaethau o dan lesi gweithredol

Rhoddir cyfanswm isafswm taliadau les y dyfodol o dan lesi gweithredol yn y tabl isod:

	Ar 31 Mawrth 2016 £000	Ar 31 Mawrth 2015 £000
Lesi eiddo a ddelir fel lesai:		
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	5,373	6,131
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	20,243	22,600
Hwyrach na 5 mlynedd	5,937	6,801
	31,554	**35,532**
Lesi eiddo mai ni sy'n ei lesio		
Ddim yn hwyrach na blwyddyn	1,786	1,370
Hwyrach na blwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	4,696	3,998
Hwyrach na 5 mlynedd	253	1,196
	6,735	**6,564**

Fel yr amlinellir ym mholisi cyfrifyddu 1.7, ni ellir rhannu lesi'n ddibynadwy rhwng tir ac adeiladau ond mae'r ddwy elfen yn brydlesi gweithredu.

Rydym wedi gweithredu'r opsiwn torri o dan ein les gyfredol yn Nhŷ Apex. Er nad ydym wedi llofnodi cytundeb newydd i lesio, dyma'r hyn y bwriadwn ei wneud. Mae'r ymrwymiad ariannol yn y tabl uchod yn tybio deiliadaeth o dan les newydd tan fis Medi 2026.

22. Cynllun pensiwn

Darperir buddiannau pensiwn trwy drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Gall cyflogeion fod mewn un o bedwar cynllun diffiniedig; naill ai gynllun cyflog terfynol (classic, premium neu classic plus); neu gynllun gyrfa gyfan (alpha). Mae'r trefniadau statudol hyn heb gael eu hariannu gyda chost y buddiannau'n cael eu talu gydag arian trwy bleidlais Senedd y Deyrnas Unedig bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus a nuvos yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â newidiadau yn y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI). Gall aelodau ddewis naill ai'r trefniad buddiant diffiniedig neu bensiwn budd-ddeiliad 'prynu arian' gyda chyfraniad y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Pennir cyfraniadau cyflogeion ar isafswm graddfa ar gyfer aelodau sydd â chyflog pensiynadwy o dan £15,000 o 3.8 y cant o enillion pensiynadwy ar gyfer classic ac alpha a 4.6 y cant ar gyfer premium, classic plus a nuvos. Mae hyn yn cynyddu mewn bandiau hyd at uchafswm o 8.05 y cant ar gyfer aelodau sydd â chyflog pensiynadwy dros £150,000. Mae buddiannau'r cynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1/80 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. At hynny, mae cyfandaliad cyfwerth â phensiwn tair blynedd yn daladwy wrth ymddeol. Mae buddiannau'r cynllun premiwm yn cronni ar gyfradd o 1/60 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahânol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. I bob pwrpas mae Classic Plus yn gynllun cymysg, gyda buddiannau ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn unol â classic a buddiannau ar gyfer gwasanaeth o fis Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n unol â premium. Yn alpha, mae aelodau'n cronni pensiynau'n seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod eu haelodaeth o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae'r cyfrif pensiwn wedi'i ennill yn cael ei gredydu gyda 2.32 y cant o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun ac mae'r pensiwn a gronnir yn cael ei uwchraddio'n unol â'r CPI. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (cyfnewid) y pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a ganiateir gan ddeddfwriaeth dreth.

Trefniad pensiwn cyfranddeiliaid yw'r cyfrif pensiwn partneriaeth. O 1 Hydref 2015, mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8 y cant a 14.75 y cant (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i bensiwn budd-ddeiliad a ddewisir gan y cyflogai o banel o dri darparwr. Nid oes rhaid i'r cyflogydd gyfrannu ond os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfrannu'n gyfatebol hyd at uchafswm o 3 y cant o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr).

Mae'r cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5 y cant pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yr yswiriant risg a ddarperir yn ganolog (marw mewn gwasanaeth ac ymddeol oherwydd salwch).

Ar gyfer 2015/16, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £136,597 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2014/15: £128,374).

Ceir manylion pellach am drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan: www.civilservicepensionscheme.org.uk

Ar gyfer 2015/16, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £4,759,256 yn daladwy i Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (2014/15: £4,574,093) ar un o bedair graddfa yn yr amrediadau isod. Dylid adolygu cyfraniadau'r cyflogwr bob pedair blynedd yn sgil gwerthusiad llawn. Roedd y prisiad diweddaraf, wedi'i gyflawni gan Hewitt Associates, ar 31 Mawrth 2012. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu'r buddiannau wrth iddynt gronni, nid pan fo'r costau'n cael eu codi, ac maent yn adlewyrchu profiadau'r cynllun yn y gorffennol. Mae cyfraddau 2015/16 yn cyfateb i argymhellion gan yr Actwari.

Ar hyn o bryd, mae cyflogwyr yn talu 21.1 y cant o gyflog eu cyflogeion ar gyfartaledd fel cyfraniad pensiwn. Mae'r union ffigur yn dibynnu ar gyflogau'r cyflogeion unigol.

Bandiau	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
£22,500 a llai	20.0%
£22,501 - £45,000	20.9%
£45,001 - £76,000	22.1%
£76,001 a mwy	24.5%

Bandiau	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015
£22,000 a llai	16.7%
£22,001 - £44,500	18.8%
£44,501 - £74,500	21.8%
£74,501 a mwy	24.3%

Nifer y staff y gwnaed cyfraniadau pensiwn ar eu cyfer yn 2015/16 oedd 36 classic, 54 premium, 17 nuvos ac 827 alpha. Roedd 47 pellach mewn cynlluniau pensiwn partneriaeth. Mae'r cyfanswm o 981 yn cynrychioli'r mwyafrif o gyfanswm yr aelodau staff unigol parhaol a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn.

Lefel ragfynedig cyfraniadau'r cyflogwr i Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar gyfer 2016/17, yn seiliedig ar ddyfarniad tâl 1 y cant ar lefelau tâl 2015/16, yw £4,769,298.

Fel cynllun amlgyflogwr heb ei ariannu sy'n gweithredu'n bennaf yn y sector cyhoeddus, mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn cynnal trafodaethau gyda'r Llywodraeth, Undebau Llafur ac aelodau mewn perthynas â'i sefyllfa ariannol, ei sefyllfa actiwaraidd a lefelau tebygol cyfraniadau cyflogeion a chyflogwyr. Mewn cyffredin â'r holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill, mae'r tebygolrwydd o gynnydd yn lefel y cyfraniadau'n rhan o'r trafodaethau hyn.

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gynllun buddiant diffiniedig amlgyflogwr, felly ni allwn adnabod ein cyfran ni o asedau neu rwymedigaethau'r cynllun.

23. Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2016 rydym wedi dileu colledion o £1,388,104, gan gynrychioli 147 o ddyfarniadau (2014/15 £1,831,249 gan gynrychioli 184 o ddyfarniadau). Nid oedd unrhyw ddileadau uwchben £100,000.

Ceir taliadau arbennig yn yr achosion canlynol:

- Gwnaed grant yn anfwriadol i fudiad nad yw'n gyfreithiol gymwys i'w dderbyn ond lle mae'r grant o fewn bwriad cyffredinol deddfwriaeth statudol. Gwariwyd yr holl ddyfarniadau hyn ar amcanion prosiectau, yn unol ag amodau a thelerau'r grant.
- Cymeradwyir taliadau ex gratia.

Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2016, gwnaed 6 taliad arbennig gwerth cyfanswm o £46,859 (2014/15 £218,557 gan gynrychioli 24 o ddyfarniadau) mewn perthynas â thrafodion grant.

24. Trafodion cyrff cysylltiedig

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gorff cyhoeddus anadrannol. Trosglwyddwyd y cyfrifoldeb o noddi polisi'r Gronfa Loteri Fawr o DCMS i Swyddfa'r Cabinet ar 13 Ebrill 2011 ond mae gennym berthynas ariannol barhaus gyda DCMS, sy'n cadw cyfrifoldeb dros arian Loteri. Gan hynny, mae DCMS a Swyddfa'r Cabinet wedi cael eu trin fel partïon cysylltiedig trwy gydol y flwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn , rydym wedi cynnal trafodion materol amrywiol gyda DCMS a chyrff eraill yr ystyrir mai DCMS yw'r adran noddi ar eu cyfer: Cronfa Dreftadaeth y Loteri, Sport England, Cyngor Celfyddydau Lloegr a Dosbarthwr Loteri'r Gemau Olympaidd.

Mae trafodion gyda DCMS yn adlewyrchu incwm a dderbyniwyd drwy Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a secondio staff i mewn. Swyddfa'r Cabinet: Advice Services Transition. Mae trafodion gyda dosbarthwyr eraill y Loteri'n cynnwys incwm a dderbyniwyd ar gyfer rheoli Arian i Bawb Fund, Social Incubator Fund, Transforming.

Gwneir taliadau i Gronfa Dreftadaeth y Loteri a Sport England am eu gwasanaethau wrth redeg rhaglenni grant.

At hynny, mae gennym nifer o drafodion materol gydag adrannau'r Llywodraeth a chyrff sy'n ystyried adrannau Llywodraeth eraill fel eu hadran noddi:

- Mae Natural England, a noddir gan yr Adran dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, yn dderbynnydd dyfarniad grant
- Mae Highlands and Islands Enterprise, a noddir gan Weinidogion yr Alban, yn cyflwyno rhaglen grant ar ein rhan
- Cyllid a Thollau EM mewn perthynas â thrafodion Talu wrth Ennill ac Yswiriant Gwladol
- Mae'r Adran Addysg wedi contractio rheolaeth y rhaglen grant myplace i'r Gronfa
- Mae'r Swyddfa Cymdeithas Sifil wedi contractio rheolaeth y rhaglen Community Assets i'r Gronfa.

Aelodau Bwrdd

Mae'r Gronfa'n glynu wrth Gôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae aelodau Bwrdd yn cynnal cofrestrau buddiannau sydd ar gael yn gyhoeddus ac yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a wneir i'r Gronfa ynghyd â pherthnasoedd masnachol gyda ni.

Pan wneir unrhyw benderfyniadau pwyllgor y gellid tybio'n rhesymol y byddent yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran grantiau i gyrff gwirfoddol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau ar y dechrau bod datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod pwyllgor yn gadael yn ystod unrhyw drafodaeth o'r eitem berthnasol. Mae ein gweithdrefnau'n sicrhau hefyd nad yw swyddogion grant yn ymwneud â phrosesu ceisiadau y byddai ganddynt fuddiant ynddynt.

Mae nifer o aelodau Bwrdd wedi datgan buddiannau mewn cyrff cyhoeddus, gwirfoddol ac elusennol y mae gennym fuddiannau busnes anfaterol â nhw. Datgelir y rhain ar dudalennau 62 i 64.

25. Asedau trydydd parti

Mae'r asedau hyn yn cynrychioli balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yr ydym yn rheoli rhaglenni grant ar eu rhan ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, i wneud taliadau a brosesir gan y Gronfa Loteri Fawr o dan gytundebau lefel gwasanaeth. Nid yw'r balansau hyn wedi'u cynnwys o fewn ein cyfrifon ein hunain.

Ar 31 Mawrth 2016 cadwyd y balansau banc a ganlyn ar ran trydydd partïon:

	Ar 31 Mawrth 2015 £000	Mewnlif £000	All-lif £000	Ar 31 Mawrth 2016 £000
Swyddfa'r Cabinet: Advice Services Transition Fund, Social Incubator Fund, Transforming Local Infrastructure, Local Sustainability Fund	6,677	1,176	7,079	774
Arts Council England; Arian i Bawb Lloegr	7	–	–	7
Cronfa Dreftadaeth y Loteri; Arian i Bawb; Cymru, Lloegr, Yr Alban, Gogledd Iwerddon	3	–	–	3
Sport England; Arian i Bawb Lloegr	8	–	–	8
Creative Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	(242)	333	–	91
Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol	647	2,084	1,718	1,013
Llywodraeth Cymru; Trosglwyddo Asedau Cymunedol	2	624	646	(20)
Scottish Early Intervention fund	180	9,246	9,412	13
Scottish Celebrate	109	49	8	150
Sports Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	(1,612)	2,648	1,450	(415)
Scottish Government; Communities and Family Fund, Scottish Land Fund	1,882	5,086	6,200	769
Trysorlys EM: Cronfa Cymunedau'r Arfordir	5,660	23,040	24,106	4,593
Arian Ewropeaidd – Swyddfa'r Cabinet	99	–	–	99

Daw balansau negyddol i'r amlwg oherwydd gwahaniaethau amseru rhwng y Gronfa'n ymrwymo arian a derbyn y cyllid angenrheidiol gan y trydydd parti.

26. Menter ar y Cyd – Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol

Mae Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol (NLPU) yn fenter ar y cyd rhwng Grŵp Camelot plc, y dosbarthwyr Loteri a DCMS. Sefydlwyd NLPU i gynyddu ymwybyddiaeth gadarnhaol a chefnogaeth y cyhoedd o ddosbarthu arian Loteri ar draws y Deyrnas Unedig, gan gyfrannu at iechyd cyffredinol y Loteri Genedlaethol a hyrwyddo teyrngarwch a chyfranogiad. Ariennir traean o NLPU gan Camelot a dau draean yn uniongyrchol gan Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol. Mae'r cyfanswm gwariant wedi'i gyfyngu i £3 miliwn. Mae'n atebol i Fwrdd Rheoli sy'n cynnwys cynrychiolwyr tri budd-ddeiliad allweddol: Camelot, y dosbarthwyr Loteri a DCMS, gyda'r Comisiwn Hapchwarae'n bresennol fel arsylwr.

Nid yw cyfran y Gronfa ar y cyd sy'n ymwneud â'r Gronfa wedi'i chyfuno o fewn y cyfrifon blynyddol o ystyried ei hanfateroldeb.

Mae mwy o wybodaeth a chyfrifon NLPU ar gael yn www.achosiondayloteri.org.uk

27. Rhwymedigaethau cyfalaf

Nid oedd unrhyw rwymedigaethau cyfalaf dan gontract ar 31 Mawrth 2016 (2014/15 £0).

28. Asedau amodol

Mae gan Ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol hawl i gyfran o dderbynebau'r dyfodol yn sgil gwerthu'r Parc Olympaidd. Mae'r hawliad hwn yn gyfnewid am y cyfraniad ariannu ychwanegol o £675 miliwn ar gyfer gemau 2012. Gwnaed yn glir i'r dosbarthwyr loteri y byddai taliadau'n cael eu cyflawni dros y tymor hwy, o ystyried y raddfa amser 25 mlynedd ar gyfer rhaglen ddatblygu'r Parc Olympaidd a'i dibyniaeth ar berfformiad y farchnad. Yr amcangyfrif cyfredol gan DCMS yw y dylai'r taliadau ddechrau yng nghanol y 2020au, gyda'r swm cyfan yn cael ei ad-dalu erbyn 2030/31.

Fel olynydd Comisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Nid oes unrhyw daliadau wedi dod yn ddyledus, ond rhagamcanir y bydd taliadau o £87 miliwn yn cael eu derbyn rhwng 2016 a 2031.

29. Addasiad cyfnod blaenorol

O ganlyniad i gyfarwyddyd cyfrifon newydd y Loteri yn 2014/15 ar gydnabod rhwymedigaethau grant, cododd addasiad cyfnod blaenorol yng nghyfrifon 2014/15 o ganlyniad i ailddatgan rhwymedigaethau cyfnod blaenorol rhwng croniadau, darpariaethau a rhwymedigaethau amodol. Wrth bennu'r addasiad gofynnol, bu i'r Gronfa adnabod swm o £17,779,000 mewn perthynas â symudiad mewn rhwymedigaethau grant yn 2013/14. Wrth baratoi'r datganiadau ariannol ar gyfer 2015/16 mae wedi'i adnabod na datgelwyd y swm hwn yn iawn yn addasiad 2014/15 o'r swm a ddygwyd ymlaen ar gyfer 2013/14. Mae'r addasiad cyfnod blaenorol a gydnabyddir eleni'r cywiro'r sefyllfa hon fel y nodir isod.

	Ailddatgan Blwyddyn ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Wedi'i feintioli a'i brosesu	
Datganiad sefyllfa ariannol	
Masnach ac arian arall a delir	(485,844)
Addasiad cyfnod blaenorol	(17,779)
Fel y'i ailddatganir	(503,623)
Datganiad incwm cynhwysfawr	
Gwariant ar grantiau	888,064
Addasiad cyfnod blaenorol	17,779
Fel y'i ailddatganir	905,843
Datganiad newidiadau mewn ecwiti	
Diffyg ar symiau wrth gefn cyffredinol	(873,724)
Addasiad cyfnod blaenorol	(17,779)
Fel y'i ailddatganir	(891,503)
Croniadau grant	
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2015	1,253,541
Addasiad cyfnod blaenorol	17,779
Fel y'i ailddatganir	1,271,320

30. Adolygiad ar ôl y fantolen

Nid oes unrhyw ddigwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen a hyd at y dyddiad yr awdurdodwyd cyhoeddi'r cyfrifon sy'n gofyn am addasiad i'r datganiadau ariannol. Cynhaliwyd y refferemdwm ar yr Undeb Ewropeaidd ar 23 Mehefin a phleidleisiodd pobl y Deyrnas Unedig i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, Hyd nes y daw cyd-drafodaethau ar ymadael i ben, mae'r Deyrnas Unedig yn parhau'n aelod llawn o'r Undeb Ewropeaidd ac mae holl hawliau a rhwymedigaethau aelodaeth o'r Undeb Ewropeaidd yn parhau mewn grym. Yn ystod y cyfnod hwn bydd y Llywodraeth yn parhau i gyd-drafod, gweithredu a chymhwyso deddfwriaeth yr Undeb Ewropeaidd. Y Llywodraeth, o dan y Prif Weinidog newydd, fydd yn cychwyn y trafodaethau i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Bydd canlyniad y cyd-drafodaethau hyn yn pennu pa drefniadau fydd yn berthnasol mewn perthynas â deddfwriaeth ac ariannu'r Undeb Ewropeaidd yn y dyfodol pan fydd y Deyrnas Unedig wedi ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Mae hyn, felly, yn ddigwyddiad anaddasiadol ac ni ellir gwneud unrhyw ragfynegiad o'i effaith ariannol ar yr endid sy'n adrodd. Dehonglir dyddiad awdurdodi cyhoeddi'r cyfrifon fel dyddiad Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Arian cyfrifon segur

O dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008 ('y Ddeddf'), gall banciau a chymdeithasau adeiladu drosglwyddo arian o gyfrifon segur i Reclaim Fund Ltd, endid nid er elw sydd ag awdurdod i weithredu fel y gronfa hawlio'n ôl.

Mae Reclaim Fund Ltd yn trosglwyddo arian y mae'n fodlon nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion yr arian cyfrifon segur i'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn dosbarthu'r arian hwnnw yn unol â'r Ddeddf a'r cyfarwyddiadau a roddir iddo gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet ('y Gweinidog') a'r gweinyddiaethau datganoledig.

Dyrennir arian rhwng pedair gwlad y Deyrnas Unedig yn unol ag offeryn statudol a gymeradwyir gan Senedd y Deyrnas Unedig.

Didynnir y costau a delir gan y Gronfa a'r Gweinidog mewn perthynas â gweithredu'r cynllun yn gyffredinol cyn eu dyrannu rhwng y pedair gwlad.

Didynnir y costau a gafwyd gan y Gweinidog a'r gweinyddiaethau datganoledig mewn perthynas â'r gwledydd unigol o'r arian a ddyrennir.

Mewn perthynas â Lloegr, mae'r cyfarwyddiadau'n darparu bod yr holl arian a drosglwyddir i'r Gronfa'n cael ei drosglwyddo i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr er mwyn cyfalafu Big Society Capital, cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol. Cyn sefydlu Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr, gwnaeth y Gronfa ddyfarniadau'n unol â chyfarwyddiadau.

Mewn perthynas â'r tair gwlad arall, mae'r Gronfa'n gwneud dyfarniadau grant mewn modd tebyg i arian loteri, felly mae rhwymedigaethau dros ben o ddyfarniadau grant a wnaed nad ydynt wedi cael eu tynnu i lawr gan dderbynyddion grantiau eto.

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn cadw arian heb ei dynnu i lawr eto fel adneuon mewn banciau masnachol.

Cyfrifon Memorandwm – arian cyfrifon segur

Datganiad incwm cynhwysfawr	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Incwm		
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd	37,170	49,520
Llog banc a dderbyniwyd	79	128
Cyfanswm incwm	**37,249**	**49,648**
Gwariant		
Gwariant ar raglenni		
Trosglwyddiadau i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr	30,741	41,707
Gwariant ar grantiau	14,367	7,730
	45,108	49,437
Costau gweithredu		
Costau a delir gan y Gweinidog a'r gweinyddiaethau datganoledig		–
Costau gweithredu eraill	663	587
	663	587
Cyfanswm gwariant	**45,771**	**50,024**
(Diffyg) cyn treth	**(8,522)**	**(376)**
Treth	–	–
(Diffyg) ar ôl treth	**(8,522)**	**(376)**
Cyfanswm (gwariant) cynhwysfawr net	**(8,522)**	**(376)**
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2015	12,159	12,535
Cyfanswm gwariant cynhwysfawr net ar gyfer y flwyddyn	(8,522)	(376)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2016	3,637	12,159

Datganiad sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2016

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 £000
Asedau Cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	18,118	19,137
Cyfanswm Asedau	**18,118**	**19,137**
Rhwymedigaethau Cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	(103)	(182)
Rhwymedigaethau grant	(14,377)	(6,796)
Cyfanswm rhwymedigaethau	**(14,480)**	**(6,978)**
Asedau llai rhwymedigaethau	**3,637**	**12,159**
Gwarged argadwedig	3,637	12,159

Cyfrif Incwm a Gwariant Manwl gyda Dyraniad fesul Gwlad

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016					Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015
	Cyfanswm £000	Lloegr £000	Yr Alban £000	Cymru £000	Gogledd Iwerddon £000	£000
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd	37,170					49,520
Llog banc derbynadwy	79					128
Costau gweithredu'r Gronfa Loteri Fawr wrth ddosbarthu incwm cyfrifon segur	(663)					(587)
Ar gael i'w ddyrannu i wledydd	36,586					49,061
Cyfran pob gwlad		83.9%	8.4%	4.9%	2.8%	
Dyrannwyd i bob gwlad	36,586	30,696	3,073	1,793	1,024	49,061
Trosglwyddiadau i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas	(30,741)	(30,741)	–	–	–	(41,707)
Rhwymedigaethau grant eraill a wnaed	(14,367)		(3,446)	(10,921)	–	(7,730)
Balans yr arian y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016	(8,522)	(45)	(373)	(9,128)	1,024	(376)
Balans arian a ddygwyd ymlaen	12,159	(25)	239	5,519	6,426	12,535
Balans yr arian a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2016	**3,637**	**(70)**	**(134)**	**(3,609)**	**7,450**	**12,159**

Adran wyth:
Ein cefndir statudol

Cyfarwyddiadau Polisi

Rhoddir y pŵer i'n hadran noddi o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 i roi Cyfarwyddiadau o ran materion sydd i'w hystyried wrth ddyfarnu grantiau.

Trosglwyddodd cyfrifoldeb dros y Gronfa Loteri Fawr, gan gynnwys pennu cyfarwyddiadau polisi, o'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i Swyddfa'r Cabinet ar 13 Ebrill 2011. Yn dilyn ymgynghoriad cynhwysfawr mae gennym gyfarwyddiadau polisi newydd bellach ar gyfer ein hariannu yn Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2012.

Mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi cydymffurfio â'r Cyfarwyddiadau hyn ym mhob agwedd faterol trwy gydol y flwyddyn ariannol 2015/16.

Lloegr a'r Deyrnas Unedig

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(1)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993 (fel y'i diwygir)

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygir).

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddi gan adran 36E(1)(b) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Gweinidogion yr Alban a'r Adran dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Hamdden Gogledd Iwerddon yn unol ag adran 36E(5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant y Deyrnas Unedig, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu ei harian o dan adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir: (i) Yn sicrhau bod pobl yn cymryd rhan ac yn ymwneud â defnyddio ariannu'r Gronfa i ddarparu atebion i'r materion sydd fwyaf pwysig iddynt yn eu cymunedau;

(ii) Yn helpu adnabod a galluogi'r rhai sy'n barod i arwain y broses o ddarparu'r atebion hyn ac yn dileu rhwystrau ar gyfer y rhai y gallai fod angen cymorth arnynt i wneud hyn; ac

(iii) Yn cefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, ac yn cynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i ariannu'r Gronfa.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y sector gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

C. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Ch. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud grantiau, a allai gynnwys partneriaethau â darlledwyr, cyfryngau electronig, print a digidol a chyfryngau eraill.

D. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar sail angen, gan gyflwyno canlyniadau mesuradwy ac effaith ehangach ar gyfer cymunedau ac unigolion.

Dd. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i dderbynyddion i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

E. Bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

1. YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol ac mewn mentrau cymdeithasol.

2. CYNRYCHIOLAETH – dylai datblygu rhaglenni gymryd y rhai mwyaf anghenus i ystyriaeth trwy dargedu anghydraddoldeb a gwella gallu pobl a chymunedau i gyfrannu at raglenni'r Gronfa, cymryd rhan ynddynt ac elwa o'r canlyniadau a ariannwyd.

3. CYNALADWYEDD – gallu'r rhaglen i wella'r amgylchedd heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol a lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.

4. BUDDION TYMOR HWY – y gall prosiectau gyflawni dichonolrwydd a gwydnwch ariannol dros y tymor hwy.

5. YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt.

6. GWEITHIO AR Y CYD – pan fydd hyn yn cyflawni canlyniadau gwell, dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gefnogi gweithredu ar y cyd rhwng mudiadau a ariennir a phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a chymdeithas sifil.

Gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:-

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun unigryw polisi a chamau gweithredu'r llywodraeth a chymdeithas sifil gan ychwanegu gwerth mewn ffyrdd priodol at yr amcan o greu cymdeithas fwy teg, rhydd a chyfrifol lle mae pawb yn chwarae rhan wrth wella'u cymuned a helpu ei gilydd.

B. Yr angen am sicrhau y caiff ariannu ei ddosbarthu i brosiectau sy'n creu buddion ar gyfer pobl a chymunedau lleol a wasanaethir gan y sector gwirfoddol a chymunedol.

C. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir yn ymdrin ag un neu fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn:

(i) Annog cyfranogiad cymdeithasol mewn cymunedau a dileu rhwystrau;

(ii) Cryfhau gallu mudiadau gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol; a

(iii) Chryfhau a chynyddu gallu'r farchnad buddsoddi cymdeithasol i gefnogi buddion cyhoeddus a gweithredu cymdeithasol.

Ch. Yr angen am ystyried:

(i) Buddion a chwmpas cymryd camau effeithiol ar gyfer Lloegr neu Ynys Manaw yn gyffredinol ac ar gyfer rhannau gwahanol o Loegr neu Ynys Manaw; a

(ii) Meintiau poblogaeth a lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol cymharol mewn rhannau gwahanol o Loegr ac Ynys Manaw.

Llofnodwyd gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet

28 Mawrth 2012.

Yr Alban

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Gweinidogion Yr Alban, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2.Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen:

(i) ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant,'

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, lle fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am sicrhau elfen o ariannu partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n cyfateb i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Yr Alban

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:adding value where A.

Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban,

gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; gweithio yng nghyd-destun y fframwaith perfformiad cenedlaethol i adeiladu Alban fwy teg a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian dros amser i ymdrin â'r flaenoriaeth lleihau anghydraddoldeb; ac ar yr un pryd sicrhau lledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau a mudiadau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor.

C. Yr angen am ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban.

Ch. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyfrannu at gynaladwyedd trwy gefnogi gweithgareddau sy'n helpu ymgorffori newidiadau a dylanwadu ar ddatblygu hir dymor.

D. Yn olaf, yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysylltiedig â:

(i) Hyrwyddo dysgu a datblygu cymunedol;

(ii) Hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol;

(iii) Hyrwyddo grymuso cymunedau a chyfleoedd cynhwysol i bawb gymryd rhan, a

(iv) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i waith sydd â'r nod o gyflawni 'un neu fwy o'r amcanion canlynol.`

(i) Lleihau anghydraddoldeb trwy daclo anfantais a gwahaniaethu

(ii) Grymuso pobl trwy alluogi pobl i ymgysylltu a dylanwadu,

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

(i) Cyflawni'r defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau trwy ddewis yr ymagwedd fwyaf priodol mewn meysydd polisi priodol er mwyn ychwanegu gwerth at yr ymdrech gyhoeddus gyffredinol

(ii) Trosoli'r gwerth uchaf posib ar gyfer pobl a chymunedau o adnoddau trwy gefnogaeth dros wirfoddoli, gwaith teg a chaffael cynaliadwy.

Llofnodwyd ar ran Gweinidogion Yr Alban
Chwefror 2016.

Cymru

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygir).

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru/Cynulliad Cenedlaethol Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt/iddo gan adran 36E(4)(a) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8)(b) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa.

CYFARWYDDIADAU – GWARIANT DATGANOLEDIG CYMRU

Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Cymru, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian o dan Adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y trydydd sector, gan gynnwys mudiadau bach yn ogystal â mudiadau rhanbarthol a chenedlaethol, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

B. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi, llywodraethol, cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, gan sicrhau bod ariannu'n gweddu i ac yn ychwanegu gwerth at waith y Llywodraeth tra'n aros ar wahân iddi ar yr un pryd.

C. Yr angen am sicrhau bod ariannu'n cael ei ddosbarthu ar sail anghenion, gan dargedu anfantais ac anghydraddoldeb er mwyn cyflwyno gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy ar gyfer cymunedau ac unigolion sy'n cael effaith barhaus y tu hwnt i barhad ariannu'r Gronfa, ac sy'n cefnogi ymagweddau ar y cyd ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat a'r trydydd sector mewn cydweithrediad ag, a chan weddu i, egwyddor drefniadol ganolog Llywodraeth Cymru o ddatblygu cynaliadwy.

Ch. Yr angen am ystyried buddiannau Cymru'n gyffredinol a rhannau gwahanol o Gymru, y meintiau poblogaeth cymharol a'r lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

D. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Dd. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth bennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

E. Yr angen am hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, a sicrhau bod derbynyddion grantiau'n mabwysiadu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

F. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu sy'n gwella amgylchedd Cymru heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol ac ar yr un pryd hyrwyddo ei botensial i wella ansawdd bywyd cymunedau ac unigolion

Ff. Yr angen am ddarparu cefnogaeth i'r sawl sy'n ymgeisio i'r Gronfa, ac i fudiadau sy'n derbyn ariannu, er mwyn gwella cyflwyno canlyniadau prosiect a'u galluogi i ddarparu atebion cadarnhaol i'r materion sydd o'r pwys mwyaf iddyn nhw a'u cymunedau.

G. Yr angen am gefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, gan gynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i ariannu'r Gronfa Loteri Fawr.

Ng. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl ddyfarniadau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

H. Yn olaf, yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n ffocysu gwariant ar gyflawni'r canlyniadau a ganlyn dros amser: resources

– Mae pobl yn iach ac yn byw bywydau cynhyrchiol mewn cymdeithas ffyniannus ac arloesol

– Amgylchedd gwledig a threfol gwydn gyda defnydd mwy cynaliadwy o adnoddau naturiol Cymru

– Cryfheir amgylchiadau i greu cymunedau mwy cryf, diogel a chydlynol, gan wella cyfiawnder cymdeithasol ac ar yr un pryd, lliniaru effaith tlodi yn ogystal ag annog twf economaidd cynaliadwy.

Gogledd Iwerddon

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 36E(4)(a) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen: ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

(a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

(b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, lle fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am sicrhau elfen o ariannu partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n cyfateb i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Gogledd Iwerddon

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa, wrth ystyried ei hasesiad o anghenion ac unrhyw flaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei strategaeth, dros amser yn dosbarthu arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol, a mudiadau sy'n gweithio dramor y mae ganddynt bencadlys yng Ngogledd Iwerddon.

B. Yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysy lltiedig â:

(i) hyrwyddo dysgu cymunedol;

(ii) hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol; a

(iii) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

C. Yr angen am ystyried buddiannau Gogledd Iwerddon yn gyffredinol, buddiannau holl rannau gwahanol Gogledd Iwerddon a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Ogledd Iwerddon.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i brosiectau sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion canlynol:

A. Pobl yn cael cyfle i gyflawni eu potensial llawn

B. Gall pobl gymryd rhan yn weithredol yn eu cymunedau i greu newidiadau cadarnhaol

C. Perchnogaeth gymunedol ar amgylcheddau gwledig a threfol gwell a mwy diogel.

D. Gwell iechyd corfforol a meddyliol i bawb.

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa, wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1), yn ystyried yr angen am sicrhau bod un neu'n fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn yn cael eu bodloni:

A. Gwella sgiliau hanfodol i ddiwallu anghenion cymdeithasol ac economaidd.

B. Cynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu cymunedol.

C. Adeiladu gallu cymunedau.

Ch. Cynyddu cyfleoedd gwirfoddoli ac ar gyfer ymgysylltu rhwng ac o fewn cymunedau.

D. Adeiladu partneriaethau cymunedol a gwirfoddol/statudol.

Dd. Gwella cyfleusterau, mynediad a gwasanaethau cymunedol.

E. Cynyddu cyfranogiad cymunedol wrth amddiffyn, adfer a chynnal yr amgylchedd trefol a gwledig.

F. Helpu unigolion a chymunedau i ddatblygu sgiliau i wneud dewisiadau ffordd o fyw mwy iach.

Ff. Hyrwyddo iechyd meddwl a lles emosiynol ar lefel unigolion a chymunedau.

Llofnodwyd ar ran Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon

Cyfarwyddyd Ariannol

CYFARWYDDYD CYFRIFON LOTERI A RODDIR GAN YR YSGRIFENNYDD GWLADOL DROS DDIWYLLIANT, Y CYFRYNGAU A CHWARAEON GYDA CHYMERADWYAETH GAN Y TRYSORLYS YN UNOL AG ADRAN 36E(3)(c) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC 1993 (FEL Y'I DIWYGIWYD GAN DDEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL 2006)

1. Bydd y Gronfa Loteri Fawr yn paratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth2015 a blynyddoedd ariannol dilynol mewn cydymffurfiad ag egwyddorion cyfrifyddu a gofynion datgelu Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddir gan Drysorlys EM ("y FReM") sydd mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar ei chyfer ynghyd ag unrhyw arweiniad arall y gallai'r Trysorlys ei gyhoeddi o dro i dro mewn perthynas â chyfrifon y mae'n ofynnol iddynt ddarparu barn wir a theg.

2. Caiff y cyfrifon eu paratoi fel y byddant yn:

(a) Darparu barn wir a theg am y sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth2015 a diwedd blynyddoedd ariannol dilynol, ac am incwm a gwariant cynhwysfawr, llifoedd arian y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben bryd hynny; ac yn

(b) Darparu datgeliad o unrhyw wariant neu incwm materol na chymhwyswyd at y dibenion a fwriedir gan Senedd y Deyrnas Unedig neu drafodion materol nad ydynt wedi cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

(c) Dilyn y gofynion cyfrifyddu a datgelu a ddisgrifir yn Atodiad A.

3. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn berthnasol i weithgareddau dosbarthu'r Gronfa Loteri Fawr.

4. Bydd yn ofynnol cydymffurfio â gofynion FReM o dan yr holl amgylchiadau heblaw am y rhai eithriadol, er mwyn i'r cyfrifon ddarparu barn wir a theg. Dylid trafod unrhyw wyriad materol o FReM gyda Thrysorlys EM.

Llofnodwyd trwy awdurdod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

ATODIAD A

Gofynion Cyfrifyddu a Datgelu Ychwanegol

Mae'r paragraffau a ganlyn yn datgelu'r gofynion ychwanegol y cytunwyd arnynt gan y Trysorlys, yr Adran a'r Gronfa Loteri Fawr, uwchben y datgeliadau hynny sy'n ofynnol yn FReM.

1. Bydd y Datganiad Incwm/Gwariant Cynhwysfawr Net yn cynnwys y canlynol fel eitemau ar wahân, lle bo'n faterol:

   a. cyfran yr enillion Loteri y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr

   b. cyfran incwm buddsoddi Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr

   c. llog sy'n dderbynadwy ar arian loteri

   ch. ad-dalu grantiau

   d. unrhyw incwm arall

   dd. grantiau a wnaed o arian Loteri

   e. grant sydd wedi darfod neu ei ddiddymu a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau o arian Loteri

   f. y cyfanswm costau gweithredu a delir mewn perthynas â gweithgareddau dosbarthu'r Loteri Genedlaethol

2. Bydd y Datganiad Sefyllfa Ariannol yn cynnwys:

   a. o dan y pennawd "Asedau cyfredol": wedi'i ddangos fel buddsoddiad, y balans a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol;

   b. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu o fewn blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "Rhwymedigaethau Cyfredol".

   c. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu ar ôl mwy na blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "Rhwymedigaethau Anghyfredol"

3. Bydd y Datganiad Llif Arian yn defnyddio'r dull anuniongyrchol wrth gyflwyno "Llif arian o Weithgareddau Gweithredu";

4. Dylai'r Nodiadau i'r Cyfrifon fodloni gofynion FReM a chynnwys:

a. Datganiad y paratowyd y Cyfrifon ar ffurf a bennwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol gyda chaniatâd y Trysorlys yn unol ag Adran 35D(3) Deddf y Loteri Genedlaethol ayyb 1993.

b. Datganiad o'r polisïau cyfrifyddu. Mae'n rhaid i hyn gynnwys datganiad sy'n esbonio natur y balansau a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol fel a ganlyn:

"Mae balansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Fodd bynnag, mae cyfran y balansau hyn y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr i'w gweld yn y Cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon eu bod ar gael i'w ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Fawr mewn perthynas ag ymrwymiadau cyfredol a rhai'r dyfodol."

c. gwerth ymrwymiadau grant ar ddiwedd y flwyddyn y mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi'u gwneud nad ydynt wedi'u cynnwys fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol gan nad oeddent yn bodloni gofynion cael eu trin fel rhwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw

ch. Pan fydd grantiau'n fwy na'r adnoddau sydd ar gael fel a ddangosir yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol, nodyn sy'n esbonio sail resymegol y gor-ymrwymiad gan gymryd unrhyw gyngor a dderbyniwyd gan yr Adran i ystyriaeth fel y bo'n briodol.

d. Nodyn sy'n cysoni balans agoriadol a therfynol buddsoddiadau a ddelir yn NLDF. Dylai hyn ddatgelu enillion a dderbynnir gan y Loteri Genedlaethol, incwm buddsoddi, enillion a cholledion nas gwireddwyd ar fuddsoddi, ac arian a dynnwyd i lawr o NLDF

Dadansoddiad o'r cyfanswm rhwymedigaethau grant (cyfredol ac anghyfredol) yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol i ddangos:

- Rhwymedigaeth a ddygwyd ymlaen
- Rhwymedigaethau yn y flwyddyn
- Dadrwymedigaethau
- Rhwymedigaethau a dalwyd
- Rhwymedigaeth a gariwyd ymlaen
- Dadansoddiad o'r rhwymedigaeth ar gyfer bob blwyddyn hyd at a chan gynnwys 5 mlynedd a thros 5 mlynedd

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(3) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 FEL Y'I DIWYGIR

Trwy hyn mae Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Bydd y Gronfa'n dosbarthu'r cyfan o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grant nad ydynt yn ad-daladwy i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr (rhan o Grŵp Cyfalaf y Gymdeithas Fawr) i fuddsoddi mewn Cyfalaf y Gymdeithas Fawr, gan weithredu fel cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol yn unol ag adran 18 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(5)(B) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YN YR ALBAN

Trwy hyn mae Gweinidog Yr Alban, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 22(5)(b) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur o dan y Ddeddf honno mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddiben y bydd y Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, y broses a ddefnyddir i

benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau.

2. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur fod;

A. ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat;

B. ar gyfer prosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol;

C. ar gyfer mudiadau trydydd sector yn unigh h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bannaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd;

Ch. rhaid cydbwyso annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd; a

D. dylid ceisio hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy.

3. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau bod ymgeiswyr:

A. ym mhob achos yn dangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y dosbarthiad;

B. mewn achosion pan geisir arian cyfalaf;

a). dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; ac

b). ar gyfer prosiectau mawr, dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth; neu

C. mewn achosion pan na cheisir arian cyfalaf, dylid ystyried argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

4. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau'r canlynol;

A. y pennir cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae dosbarthiadau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw;

B. cynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Yr Alban;

C. sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol

Ch. gweithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno ei swyddogaethau ac amcanion;

D. lle bo'n bosib, cynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud dosbarthiadau;

Dd. gweithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; cefnogi mwy o degwch yn Yr Alban wrth ddatblygu cyfleoedd i bawb ffynnu o fewn cenedl sy'n fwy llwyddiannus ac yn fwy cynaliadwy;

E. dros amser, sicrhau dosbarthiad arian i ledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor;

F. ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban;

Ff. sicrhau y bwriedir i brosiectau gyfrannu at gyflawni diben trosgynnol Llywodraeth Yr Alban o dwf economaidd cynyddol a chynaliadwy a hefyd un neu fwy o'r amcanion strategol a ganlyn:

- MWY CALL: Gwell cyfleoedd i bobl mewn bywyd
- MWY CRYF A MWY DIOGEL: Cymunedau sy'n cydweithio i ymdrin ag anghydraddoldeb
- MWY GWYRDD: Gwasanaethau ac amgylcheddau gwell a mwy cynaliadwy i bobl
- MWY IACH: Pobl a chymunedau mwy iach; ac

G. cymryd yr egwyddorion a ganlyn i ystyriaeth:

- YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid cyhoeddus a phreifat ac yn y trydydd sector.
- UNDOD A CHYDLYNIANT - sicrhau bod unigolion a chymunedau ledled Yr Alban yn cael cyfle i gyfrannu at genedl sy'n fwy llwyddiannus, cymryd rhan ynddi ac elwa ohoni.
- CYNALADWYEDD – gwella amgylchedd Yr Alban heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, a lleihau effaith Yr Alban ar yr amgylchedd byd-eang.

Cyfarwyddiadau Penodol

5. Cyn gweithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddyd penodol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddiben y dylai'r Gronfa wneud y dosbarthiadau hynny:

A. Mae'n rhaid i'r Gronfa ddarparu asesiad effaith seiliedig ar dystiolaeth o ddosbarthu'r arian cyfrifon segur yn unol â chyfyngiadau a ragnodwyd a ddisgrifiwyd yng Ngorchymyn Cyfrifon banc a Chymdeithas Adeiladu Segur (Yr Alban) 2010 ac yn unol ag un o'r opsiynau a ganlyn:

- Opsiwn 1: Cefnogi 4 thema bolisi eang: byddai'n rhaid i'r Gronfa gefnogi bod dosbarthiad yr arian yn cael ei ddosrannu'n rhesymol i gefnogi 4 thema bolisi eang:
    - Cyfleoedd i blant a phobl ifanc;
    - Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd drwy fwy o weithgareddau;
    - Cryfhau gweithgareddau rhwng y cenedlaethau; a
    - Chreu cyfleoedd cyflogaeth gymunedol.
- Opsiwn 2 Dosrannu 50%, 67% neu 100% o'r arian cychwynnol i'w drosglwyddo gan y Gronfa Loteri Fawr i ymddiriedolaeth waddoledig. Byddai gweddill yr arian yn cael ei ddosbarthu gan y Gronfa i gefnogi'r 4 thema bolisi eang.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(5) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YNG NGHYMRU

Trwy hyn mae Gweinidog Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 22 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau, at ba ddiben y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau:

A. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur yn bennaf i fudiadau 'trydydd sector', h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl

neu'n bennaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd. O dan amgylchiadau eithriadol, gellir dosbarthu arian i awdurdodau lleol neu gyrff statudol eraill pan fydd prosiect yn cynnwys partneriaeth neu gonsortiwm, ac mae'r corff statudol yn gweithredu fel cydlynydd.

Ch. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur gydbwyso'r angen am annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

D. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys gweithredu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

Dd. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

E. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

F. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau'r canlynol:

i). ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;

ii). os ceisir arian cyfalaf:

a). bydd ymgeiswyr yn dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; ac

b). ar gyfer prosiectau mawr, mae ymgeiswyr yn dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

iii). pan na cheisir arian cyfalaf, mae ymgeiswyr yn dangos argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

Ff. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa gydweithio â mudiadau eraill pan fydd hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno elfennau o'i chynllun strategol (gweler para 4).

G. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ystyried y mae ei hangen i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fydd angen.

Ng. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa gynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Cymru.

H. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau ymagwedd seiliedig ar ganlyniadau, gan gydweithio'n agos â phartneriaid priodol i gyflawni'r patrwm buddsoddiad gorau er budd cymunedau ledled Cymru.

I. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried asesu anghenion a blaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei chynllun strategol, a thros amser cyflawni dosbarthiad arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, a mentrau cymdeithasol.

L. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried buddion Cymru'n gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o Gymru a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

Cyfarwyddiadau Penodol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau, at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau:

A. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa weithredu'n unol â'r cyfyngiadau a ragnodir sydd wedi'u disgrifio yng Ngorchymyn Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (Cyfyngiadau a Ragnodir) (Cymru) 2010 ac yn unol â'r themâu a ganlyn:

'Cefnogi plant a phobl ifanc i gyflawni eu potensial llawn gan weithio trwy'r trydydd sector i hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol'; a

'Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach trwy weithgareddau cymunedol â ffocws'.

B. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr weithredu'n unol â'r is-themâu a ganlyn:

Cefnogi plant a phobl ifanc

Cyfarparu pobl ifanc gyda'r sgiliau a chymwyseddau y mae eu hangen arnynt i gyflawni eu potensial llawn mewn perthynas â chyflogadwyedd a buddion ehangach; yn benodol trwy ddiwallu anghenion pobl ifanc sy'n NEET (Heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant).

Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach

Datblygu ymagwedd gynhwysol a arweinir gan gymunedau i ymdrin ag achosion newid yn yr hinsawdd ac/neu adeiladu gwydnwch i'w effeithiau, gyda'r nod o annog newid mewn ymddygiad gyda'r potensial i gael ei gyflwyno mewn rhannau eraill o Gymru.

C. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr ystyried y buddion ehangach y gallai ceisiadau eu cynnig, o ran:

(i) eu potensial i wneud i'r adnoddau fynd ymhellach, ar ffurf cyfraniadau o ffynonellau eraill, e.e. arian cyfatebol

(ii) eu cyfraniad at bolisïau a strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:

– y Cynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth; 'Lleihau cyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant yng Nghymru: Cyflwyno Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru' (y Cynllun NEETs); 'Dyfodol Teg i'n Plant': y strategaeth tlodi plant; y fframwaith 'Llwybrau Dysgu' 14-19 oed ar gyfer darpariaeth ddysgu pobl ifanc; y polisi 'Estyn Hawl' ar gyfer gwasanaethau cefnogi ieuenctid; Strategaeth y Gwasanaeth Ieuenctid Cenedlaethol; y Strategaeth Troseddu Ieuenctid Cymru Gyfan; y fenter cyfleoedd gyrfaol 'Cyrraedd y Nod' – 'Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned', Cynllun datblygu Cynaliadwy Cymru; Y Strategaeth Newid yn yr Hinsawdd.

Cynllun Strategol

3 Fel y darperir ar ei gyfer o dan Ran 1 Atodlen 3 y Ddeddf, bydd y Gronfa'n paratoi ac yn mabwysiadu cynllun strategol ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur er mwyn bodloni gwariant Cymru i egluro polisïau'r Gronfa ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur a blaenoriaethu ceisiadau.

Adroddiad a chyfrifon blynyddol 2015/16

Copïau pellach ar gael gan:
Ein gwefan www.cronfaloterifawr.org.uk
Ffôn 0300 123 0735
Cyfnewid Testun 18001 plus 0300 123 0735 (i'r rhai sydd â nam ar y clyw neu'r lleferydd).

Ffotograffiaeth gan:
Colin Baldwin
BRAC
Eye Imagery
Matt Jessop
David Marsden/Page One Photography
Martin McKeown
Keith Morris
Brian Morrison
Chris O'Donovan
Lucy Pope
Chris Watt

Ffotograffiaeth ychwanegol trwy garedigrwydd:
Living through Landscapes
The Wave Project, Kris Bentham
Coventry Law Centre
Reclaim Project, Rob Powell

Yn dyfarnu arian / Awarding funds from
Y LOTERI GENEDLAETHOL
THE NATIONAL LOTTERY®

ISBN 978-1-4741-2859-9
9 781474 128599